

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ὡσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τὴν πλευ-
ράν Σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐ-
ζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικούς αὐτοῖς κρουνοὺς.

Ἄπο τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

(συνέχεια)

Θ Ρ Η Σ Κ Ε Ι Ε Σ

Σβάμι Βιβεκανάντα	Τό ιδανικό μιᾶς παγκόσμιας θρησκείας	24
Σ. Τ. Κόλεριτζ	"Όχι πιό πολύ	25

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ούϊλλιαμ Μπάρετ	Ἡ αναγνώριση τῆς πνευματικῆς φτώχειας	26
"Εμμετ Φόξ	Μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι	26
Γιοχάννες Μύλλερ	Μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι	29
Ντ. Π. Ούσπένσκυ	Τό αἶσθημα τῆς ἀπεραντοσύνης	32
Μελισσάνθης	Μύηση (ποίημα)	34
Χάϊνριχ Σοῦζο	Φωλιά (ποίημα)	34
Χένρυ Βῶν	Ἄναζητηση (ποίημα)	35
Τζ. Σ. Ἄραντεηλ	Ἐλευθερία καί ἀνάγκη	35
Τζιρόλαμο Σαβοναρόλα	Τίς ἐναντιότητες	37

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Π. Κ.	Ἡ ἐνάτη συμφωνία τοῦ Μπετόβεν	38
Φράνκλιν Τσάν	Τοῦ ἀλειματοκεριοῦ τό παραμῦθι	42
Τζ. Ντ. Ντίκινσον	Ὁ Ταμίνος	45
Λ. Κ. Κοομαρασβάμυ	Ἡ ἀλήθεια τοῦ μύθου καί τοῦ παραμυθιοῦ	46

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Τζόαν Χένρυ	Μές στά πηχτά σκοτάδια	47
Ἄγλ. Ζάννου	Κατάδικος (ποίημα)	50
Τίμου Βρατσάνου	Τί ἔχει γίνει γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς	51
Ἄπό τήν "Εἰκονογραφημένη", τοῦ Ἄμβούργου:	Ἐἴκοσι πέντε χρόνια δήμιος	55
Λάο-τσέ	Δέ φοβοῦνται (ποίημα)	56

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ) ΑΘΗΝΑΙ

Διευθύνεται υπό 'Επιτροπῆς

'Υπεύθυνος Συντάξεως 'Αγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος 'Αγ. Κωνσταντίνου 14

Διανέμεται Δωρεάν — 'Εκδίδεται ἀνά τριμηνιαίαν

'Αριθ. Δελ. 24 — Φθινόπωρο 1964

'Η παγκόσμια ἀδελφότητα δὲν εἶναι ἰδανικόν, εἶναι πραγματικότητα. 'Ιδανικόν εἶναι ἡ ἐπίγνωσις αὐτῆς τῆς πραγματικότητος.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝ

'Ομιλίαι στὰ γραφεῖα τῆς Θ. ΕΝ. (Χαρ. Τρικούπη 26) κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευή 8 μ.μ. Τὰ γραφεῖα ἀνοιχτὰ 7-9 μ.μ.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Α΄ ΠΕΦΤΟΥΝ ΤΑ ΦΥΛΛΑ

Πέφτουν τὰ φύλλα.
Πέφτουν σάν ἀπό μακριά
νά μαραίνονται στὸν οὐρανὸ
κῆποι ἀλαργινοί.
Πέφτουν σέ ἀπλαστες μορφές
καὶ τίς νύχτες πέφτει ἡ βαρειά γῆ
μ' ὅλα τ' ἄστρα στή μοναξιά.
'Όλοι μας πέφτουμε.
Νά: αὐτό δά τό χέρι πέφτει
καὶ γιὰ κύτα τ' ἄλλο...
"Ἔτσι εἶν' ὅλα.

Κι ὅμως εἶν' ἕνας πού
αὐτό τό πέσιμο ἀτέλειωτα
ἀπαλά στὰ χέρια του κρατᾷ.

P. M. Ρίλκε (Rainer Maria Rilke, 1875-1926), αὐστριακός ποιητής

Μετάφρ. Χρυσῆς Ι. Καφαλοπούλου

Β' Ο ΚΟΣΜΟΣ

Δέν είναι ο κόσμος
παρά μιά δροσοσταλίδα
πού αναριγεί κάθε στιγμή
πάνω στό μίσχο άνθου,
κι όμως...
καί μ' ὄλο αὐτό...

Ἰσα, γιαπωνέζος δραματικός ποιητής τοῦ 19 αἰώνα
'Από τό δράμα ν ὀ "Τό χινοπωριάτικο τριζόνι"
Ἄποδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Γ' Κ Λ Α Μ Α

Τί σ' ἔπιασε καρδιά μου σήμερα;
Γιατί νά τραγουδήσεις θέλεις;
τῶν νικημένων τό στριγγιό τραγούδι,
μαζί μέ τούς φτωχούς, τούς ἀποτυχημένους,
μαζί μέ τούς ἀμαρτωλούς, τῆς γῆς τούς κολασμένους;
Ἦστος ἄνεμος ἀπόκοσμος φυσομανάει
-πούθ' ἔρχεται-
καί μουρμουράει
μέσα στά φυλλοκάρδια σου,
λόγια συμπόνιας γιά τούς πικραμένους,
λόγια μοιρολογιοῦ
γι' αὐτούς πού φύγαν κουρασμένοι, πονεμένοι;
Γιατί νά τραγουδήσεις θέλεις σήμερα
τῶν νικημένων τό τραγούδι
πά στό σκοπό πού'χει τό κλάμα κι ὁ λυγμός;

Δημήτρη Θεοδωρίδη
'Από τό "Στοῦ σύθαμπου τῆ σιγαλιά" τῆς συλλογῆς "Ἀντίλαλοι"

Δ' Λ Υ Γ Μ Ο Σ

Γιατί ἔτσι κρυώνω; Μή ὄλη ἡ γῆ δέν εἶναι μιά ἀγκαλιά
πού καί τόν πλούσιον ἔρχοντα καί τό φτωχό ζητιάνο
μέ ἴδια λαχτάρα τούς κρατᾶ στόν κόρφο της ἐπάνω;
Γιατί νά κρυώνω, ἔτσι στῆς γῆς πάνω τήν ἀγκαλιά;
Κι' ἂν μόνα χάρδια ἐγνώρισα τοῦ Ἰούδα τά φιλιὰ
κι' ἂν ἡ χαρά κλείνει τήν πόρτα ὅταν ἀπόξω φτάνω
γιατί νά κρυώνω ἀφοῦ εἶναι ἡ γῆ μ' ἀπέραντη ἀγκαλιά
κι' ἔχω ἀδεσφούς μου τό σκυλί καί τό ζητιάνο;

Μελισάνθη. Ἄπό τῆ συλλογή "Ἡ φλεγόμενη βάτος"

1. Σημ. συντ. Γιά τά δράματα ν ὀ βλ. Μαρ. Οἰκονόμου "Τά για-
πωνέζικα δράματα ν ὀ (Πελεκάν, τεύχ. 13; Χειμῶνας 1961-1963) σελ. 2

ΟΥΨΑΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ
1564-1616

ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΓΙΟΡΤΑΣΜΟ

Παντοῦ γιορτάζονται φέτος μέ ασύγκριτη λαμπρότητα τά τετρακόσια χρόνια ἀπό τή γέννηση τοῦ Σαίξπηρ. Κανένας γιορτασμός δέ μπορεῖ νά εἶναι ἀντάξιος τῆς κορυφαίας αὐτῆς δραματολογικῆς μεγαλοφυΐας, πού εἶναι καί ὁ Αἰσχύλος καί ὁ Ἀριστοφάνης τῆς νεώτερης σκηνῆς. Γιατί στά ἔργα τοῦ Σαίξπηρ, ὅπως στή ζωῆ, τό τραγικό συνυφαίνεται μέ τό κωμικό. Τό βλέμμα τοῦ Σαίξπηρ, ὅπως λέει ὁ Γιάννης Κατζίνης, ἀγκαλιάζει ὅλη τή ζωῆ.

Χρέος του θεωρεῖ καί ὁ ΠΕΛΕΚΑΝ νά προσθέσει τή μικρή του τή συμμετοχή στόν παγκόσμιο γιορτασμό, φόρο τιμῆς νά προσφέρει κι αὐτός στό μεγάλο ἱεροφάντη τοῦ μυθικοῦ θεάτρου.

Ἡ συμμετοχή ἀρχίζει σ' ἐτοῦτο τό τεῦχος. Γίνεται παρακάτω ἡ διήγησι τῆς ρομαντικῆς ἱστορίας πού ἀποτελεῖ τήν ὑπόθεσι τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ Σαίξπηρ, τῆς "Τρικυμίας". Κ' ἔπειτα δημοσιεύεται ἕνα χαρακτηριστικό ἀπόσπασμα ἀπ' αὐτό τό ἔργο τῆς ὥριμης φιλοσοφημένης σκέψης τοῦ μεγαλοῦ δραματικοῦ ποιητῆ, ἀπ'

αυτή τήν ἀριστουργηματική τή θεατρική του σύνθεση τή φαντασμαγορική, πού τή σχηματίζουνε μορφές καί ἐνέργειες τοῦ ὄρατοῦ καί τοῦ ἀόρατου κόσμου. Καί πού ἡ ὑποβλητική γοητεία τῆς κεντρίζει τό στοχαστικό ἀναγνώστη νά φάξει νά βρεῖ ἀλληγορικές ἐννοιες, νά μπεῖ στό βάθος τοῦ μυητικοῦ συμβολισμοῦ τῆς.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝ

Ἡ ὑπόθεση τῆς "ΤΡΙΚΥΜΙΑΣ" ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

Παραμυθένια εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς "Τρικυμίας" τοῦ Σαίξπηρ. Ἡ ὑπόθεση ξετυλίγεται σ' ἓνα φανταστικό ἐρημονήσι μαγεμένο ἀπό τά περίσσια τά ξόρκια πού τούριξε μιά κακιά μάγισσα, ἡ Συκοράνα, πρὶν νά πεθάνει. Μελετητής τῆς μαγείας εἶναι ὁ κεντρικός ἥρωας, ὁ Πρόσπερος, πού ζεῖ ἐκεῖ πέρα μαζί μέ τή δεκαπεντάχρονη τήν κόρη του, τήν ἀγγελόμορφη κι ἀγγελόφυχη Μιράντα. Κάτοικος τοῦ μακρινοῦ αὐτοῦ νησιοῦ εἶναι κι ὁ Κάλιμπαν, ὁ γιός τῆς Συκοράνας, ἓνα τερατόμορφο πλάσμα, μισό ἀνθρώπος καί μισό ζῶο, μέ πηχτά σκοτάδια στό μυαλό καί στήν καρδιά. Εἶναι καί τά καλόκαρδα τ' ἀγερικά, πού τά σφήνωσε ἡ μάγισσα μέσα σέ κορμούς δέντρων γιὰ νά τά ἐκδικηθεῖ ἐπειδή ἀρνηθήκανε νά ὑπακούσουνε τίς σκληρές τίς προσταγές τῆς καί πού ἀρχηγό τους ἔχουνε τόν τρισχαριτωμένο τόν "Αῤιελ".

"Ἄλλον καιρό ἦτανε δούκας τοῦ Μιλάνου ὁ Πρόσπερος. Μά πιά πολύ ἀπό τό δουκάτο του ἀγαποῦσε τά βιβλία. Τόν τραβοῦσε πάντα ἡ μελέτη, ἡ γνώση. Τόνη φλόγιζε ἡ λαχτάρα νά τελειοποιήσῃ τόν ἑαυτό του. Κι ἄφηγε τόν ἀδερφό του τόν Ἀντώνιο νά κυβερνάει οὐσιαστικά τό δουκάτο. Ὁ δολερός αὐτός ἀδερφός ἄρπαξε τήν εὐκαιρία νά γίνετ ἀπόλυτος ἀφέντης τοῦ Μιλάνου. Μέ τή βοήθεια τοῦ βασιλιᾶ τῆς Νάπολης, παλιοῦ ἐχτροῦ τοῦ Προσπερου, κατάφερε νά μπάσῃ κι αὐτόνη καί τό κοριτσάκι του σ' ἓνα χιλιοτρυπημένο καράβι δίχως ἄρμενα καί πανιά καί ξάρτια. Καί τό παράτησε στήν ἀνοιχτή θάλασσα. Τά κύματα τελικά φέρανε τό ἀκυβέρνητο σαπιοκάραβο στήν ἄξενη τήν ἀκροπελαγιά κεινοῦ τοῦ ἀπόμερου ἐρημόνησου, πού φέρνει στό νοῦ μας τήν εἰκόνα τοῦ νησιοῦ τοῦ Ροβινσώνα καί τήν εἰκόνα τῆς Λήμνου ὅπως περιγράφεται στό "Φιλοχτήτη" τοῦ Σοφοκλῆ.

Ὁ Πρόσπερος δέν εἶχε πληγιασμένο πόδι κι ἀρρωστημένο κορμί σάν τόν ἥρωα τοῦ Σοφοκλῆ. Ὅτε ἦτανε ἀνθρώπος τῆς ἐξωτερικῆς δράσης σάν τόν ἥρωα τοῦ Ντέ Φόου. Ἦτανε ἀνθρώπος τῆς θεωρητικῆς σκέψης, τῆς θεωρητικῆς ζωῆς. Βάδισε τή βασιλική ὁδό τῆς μελέτης. Μελέτησε τά πολυαγαπημένα του τά βιβλία, πού κρυφά τοῦ τάφερε κεῖνο τόν καιρό στό καράβι ἓνας πονόφυχος παλατιανός του, ὁ Γονζάλος. Σπούδασε τά μυστικά τῆς μαγείας, τίς ἀπόκρυφες δυνάμεις τῆς φύσης. Μέ τή μαγική του τέχνη λεπτέρωσε τόν "Αῤιελ καί τ' ἄλλα τά ἄκακα πνεύματα τοῦ μησιού. Κι αὐτά ἀπό εὐγνωμοσύνη πρόθυμα τόν ὑπηρετοῦσανε. Καλλιέργησε τό πνεῦμα τῆς θυγατέρας του,

του "Χερουβείμ πού τόν φύλαξε", τῆς ἀγνῆς παιδούλας πού ἡ γλυκιά της ἡ παρουσία τούδωσε τό κουράγιο νά ὑποφέρει τίς δοκιμασίες του. Πού "στό χαμόγελό της στάλαξε ὁ οὐρανός τή δύναμη του". Μέ ἀτράνταχτη πίστη στό καλό γύρεψε καί τοῦ Κάλιμπαν τή σκοταδιασμένη τήν φυχή νά φωτίσει. Τό μόνο πού πέτυχε ἦταν νά τότε μάθει νά μιλάει. Καί γιά τό μόνο πού μεταχειρίστηκε τή μιλιὰ τήν ἀνθρώπινη τῆς στρίγγλας τό γέννημα ἦταν γιά νά ξεστομίζει κατάρτες φριχτές καί γιά νά κάνει ἐπικλήσεις στό Θεό τῆς μάνας του τό Σέτεβο, τό πνεῦμα τοῦ κακοῦ¹. Ὁ Κάλιμπαν ἔκανε μονάχα γιά βαριές δουλειές σκλάβου. Καί μονάχα ὁ φόβος τόν δάμαζε.

"Ὅλα τοῦτα τά περιστατικά δέν παρασταίνονται στίς σκηνές τῆς "Τρικυμίας". Τ'ἀνιστορεῖ ὁ Πρόσπερος στή Μιράντα. Ὅταν ἀρχίζει ἡ πρώτη πράξη, ἔχουνε περάσει δώδεκα χρόνια ἀπό τότες πού φτάσανε στό νησί τῆς ἔξορίας. Σωστά παρατηρήθηκε ἀπό τόν Ἰάκωβο Πολυλά κι ἀπό ἄλλους ὅτι σ'αυτό τό ἔργο μέ τήν ἀξιοθαύμαστη τήν τεχνική οἰκονομία ἡ πλοκή δέν εἶναι ὀλόκληρη. Τό δέσιμό της γίνεται πρίν ἀπ'τὴν ἀρχή τῆς δράσης κ'ἔξω ἀπό τόν τόπο της. Καί μόνο τή λύση τῆς πλοκῆς παρουσιάζει τό ἔργο. Καί τήν κ ἄ θ α ρ σ η.

"Ἐνα καρᾶβι ναυαγεῖ σ'ἀνοιχτά ἀπ'τὴ φουρτούνα πού ξέσπασε μέ τοῦ Πρόσπερου τά μάγια. Ὁ βασιλιάς τῆς Νάπολης ὁ Ἀλόνσος, ὁ γιός του ὁ ὠραῖος κ'εὐγενικός Φερδινάνδος, ὁ ἀδερφός τοῦ βασιλιᾶ ὁ Σεβαστιανός, ὁ ἀδερφός τοῦ Πρόσπερου ὁ Ἀντώνιος κ'ἡ ἀκολουθία τους θαλασσοδαρμένοι ξεπέφτουνε στό νησί τοῦ ἀδικημένου. Τούς σκορπίζει μιὰ ἀγνωστή τους δύναμη, ἡ δύναμη τοῦ ἀθώου Ἄριελ. Κι ὁ καθένας τους θαρρεῖ πῶς μόνο αὐτός γλίτωσε. Βασανίζονται ἀπ'τὴν ἀγωνία, ἀπ'τὴν ἐρημιά τους, ἀπ'τά σιχαμερά τά βαλτονέρια καί τ'ἀγκαθερά χαμόδεντρα ὅπου παραδέρουνε.

Τό σχέδιο τοῦ Πρόσπερου εἶναι νά πάρει πίσω τό χαμένο του δουκάτο, νά γίνεи τῆς Μιράντας του ταίρι τό σηγόπουλο τῆς Νάπολης κ'οἱ ἔνοχοι νά μετανιώσουν γιά τά κρίματά τους. Πετυχαίνει τό σχέδιο. Πλέκεται τό ἀθῶο εἰδύλλιο καί παίρνει εὐτυχισμένο τέλος. Οἱ δοκιμασίες ὀδηγοῦνε τόν κάθε ἔνοχο σέ κάποιο βαθμό μετάνοιας ἀνάλογο μέ τήν πνευματική του στάθμη. Μά καί πέρα ἀπ'αὐτό τό σχέδιο δούλεψε ἡ δοκιμασία. Ὁ Πρόσπερος, ὁ σπουδαστής τῆς σοφίας, σάν ἔχει στήν ἐξουσία του ἀνυπεράπιστους τούς καρᾶβοτσακισμένους κι ἐλλαγιασμένους ἔχτρούς του, ὑφώνεται στό μεγαλεῖο τῆς συχώρεσης. Φούντωσε μέσα του τῆς συμπόνιας ἡ φλόγα, πού τὴ θρακιά της τὴ σudaυλίσανε τά σπλαχνικά αἰσθήματα τῆς κόρης του τῆς μυριάκριβης. Ὑστερα χαρίζει στόν Ἄριελ καί σ'ἄλλα τά γελαστά ξωτικά τὴν ποθητὴ λεφτεριά. Παρατάει τὴ μαγεία καί τῆς δοκιμασίας τό νησί τό μαγικό.

Κι ἄμα ξαναπαίρνει τό δουκάτο του, εἶναι πιά ὁ σοφός κυβερνήτης του, ὁ ἀξιός ἡγέτης τοῦ λαοῦ του.

Μαρία Οἰκονόμου

1. Ἡ σχέση τοῦ Κάλιμπαν μέ τό Σέτεβο θαυμάσια περιγράφεται στό πολὺστιχο ποίημα τοῦ Μπραούνινγκ "Ὁ Κάλιμπαν γιά τό Σέτεβο".

Η ΨΥΧΟΠΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΠΕΡΟΥ

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ

Πές μου, Πνέμα, τί κάνει ο βασιλέας
Κ' οί σύντροφοί του.

Είναι μαζί κλεισμένοι
'Ως πρόσταξες, εκεί πού ο ίδιος, Κύριε,
Τούς άφησες, στό λόγγο από φλαμούρια,
Πού τό κελλί σου από καιρούς φυλάει.
Φυλακωμένοι είνε όλοι· δέ μπορούν
Χωρίς τό λύσιμό σου νά σαλέφουν.
'Ο ρήγας, ο άδερφός του κι ο δικός σου
'Αλαλιασμένοι είνε κ' οί τρεϊς,
Κ' οί έπίλοιποι τούς κλαϊν γιομάτοι λύπη
Καί τρόμο, μά πλιό απ' όλους, Κύριε, εκείνος
'Ο γέροντας πού έσύ αγαθό Γονζάλο
Τόν εΐπες απ' τά μάτια του τά δάκρυα
"Εσταξαν χάμου, σάν απ' τίς ρονιές
Τίς καλαμένιες του χειμώνα οί στάλες.
Τόσο πολύ ένεργοϋν τά μαγικά σου
Πού αν τώρα τούς θωροϋσες θά γενόταν
Πλιό μαλακή ή καρδιά σου.

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ

ΑΡΙΕΛ

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ

"Ετσι λές, Πνέμα;
Βέβαια ή δική μου αν ήταν από κρέας.
Καί τό χρωστά ή δική μου· έσύ δέν είσαι
Παρά άγέρας κι' ώστόσο ψυχοπόνια
Καί σπλάχνος για τή θλίψη τους σέ γγίζει·
Κ' έγώ πούμαι ένας όμοιος τους και πώχω
Τά ίδια τους τά άνίκητα τά πάθη
Δέν πρέπει φυσικώτερα από σένα
Νά συμπονέσω; Τ' άδικήματά τους
Μ' έπλήγησαν κατάκαρδα, μά ο νοϋς μου
Πλιό εύγενικός, ενάντια στην όργή μου,
Πηγαίνει μέ τό μέρος τους. Πλιό ώραία
'Απ' τήν εκδίκηση είνε ή καλωσύνη·
'Αφοϋ τό μετανοιώσαν ο σκοπός μου
Δέν έχει τέλος άλλο· οϋτε ματιά
Στραβή δέ θά τούς ρίξω· πήγαινε "Αριελ,
Λευτέρωσ' τους· τά μάγια μου θά σπάσω,
Τά φρένα θά τούς γιάνω και θά γύρουν
Στόν έαυτό τους...

Ούϊλλιαμ Σαίξπηρ (William Shakespeare)

'Από τήν "Τρικυμία" (άπόσπασμα από τή σκηνή α' τής πράξης Ε')

Μετάφραση Κ. Θεοτόκη

Ο ΟΡΘΕΑΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἀφιερώνει καί φέτος ὁ ΠΕΜΕΚΑΝ μερικές του σελίδες στήν ἡμέ-
ρα τῶν ζώων. Στίς 4 τοῦ Ὀχτώβρη, πού γιορτάζεται ἡ μνήμη δυό
μεγάλων ἁγίων τῆς χριστιανοσύνης, τοῦ ἁγίου Ἰερόθεου ἀπό τήν Ἀ-
νατολική Ἐκκλησία, τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίας ἀπό τή Δυτική.
Δυό ἁγίων πού εἶναι προστάτες τῶν ζώων.

Α ἉΓΙΟΙ ΚΑΙ ΖΩΑ

Ἄς πάει ὁ νοῦς μας σέ συναξάρια καί σέ θρύλους. Στούς θρύ-
λους τό ἱστορικό στοιχεῖο μπλέκεται ἀξεχώριστα μέ τό μυθικό. Μά
μέσα στούς μύθους καί στούς θρύλους ὑπάρχουν ἀλήθειες βαθύτερες,
μεγαλύτερες ἀπό τήν "ἱστορική ἀλήθεια". Ἡ ἱστορία ξέρομε "πῶς
γράφεται" πολλές φορές. Ὅμως ἡ πηγή τῆς ἀλήθειας τοῦ μύθου βρέ-
σκεται σέ βάρη ψυχῆς ἐσώτερα, σέ βάρη ὑπερορθολογικά, ὑπερρο-
σωπικά, ἀμίαντα ἀπό ὑπολογισμούς, ἀνόθευτα ἀπό ἐπικαιρότητες
καί σκοπιμότητες.

Οί μύθοι κ'οί θρύλοι μέ τή δικιά τους τή γλώσσα τή συμβολική μιλάνε συχνά στη διαίσθησή μας γιά τήν ἀλληλεγγύη τήν παγκόσμια. Γιά τήν ἀπόκρυφη τήν ἐνότητα τῆς Πλάσης, γιά τήν ἀσύλληπτη ἀπό τό νοῦ μας ἀκεραιότητά της. Καί γιά τοῦ ἀνθρώπου τή θαυμαστή τή δυνατότητα νά συμπράξει στό ἀναγωγικό ἔργο τοῦ Θεοῦ ἀνεβάζοντας τίς ὁρμές του στίς ψηλότερες κορφές τοῦ πνεύματος. Γιά τήν εἰρηνευτική ἐνέργεια τῆς γαλήνης τῶν μεγάλων ἀσκητῶν, τῆς γεννημένης ἀπό τήν ὀργανική ἐνότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ τους κόσμου, ὅπου φτάσανε μέ τή συγκέντρωση. Γιά τή μυστική δύναμη πούχει τῆς ἀγιοσύνης ἢ ἀχτινοβολία νά μετατρέφει τό ἀρνητικό σέ θετικό καί τή δυνητικότητα σέ ἐντελέχεια. Νά μεταστοιχειώσῃ τό κατώτερο σέ ἀνώτερο, τ'ἀγρια καί σκοτεινά ὀρμέφυτα σέ φωτεινές γλυκυθυμίες.

Μᾶς τή δείχνει ἡ ἀρχαία ἐλληνική τέχνη τή θαυματουργή τή δραστικότητα αὐτῆς τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, αὐτή τή θεουργική ἀλλημεία. Ἀπό τό μυητικό μῦθο ἐμπνευσμένη δημιουργεῖ τήν ὑπέροχη τή συμβολική παράσταση τοῦ Ὁρφέα, τοῦ μύστη πού μέ τῆς λύρας του τίς θεόπνευστες μελωδίες ἡμερεύει τ'ἀγρίμια, ἐναρμονίζει τά στοιχεῖα, κάνει πλατύτερη καί φωτεινότερη τή ζώνη τῆς συνειδητότητας. Καί μ'ἐτούτη τήν εἰκόνα ἡ παλαιοχριστιανική τέχνη, ἡ τέχνη τῶν κατακομβῶν, παρασταίνει τό Ναζωραῖο, πού μέ τή γλυκιά του τή διδασκαλία, μέ τό θεϊκό του λόγο, ἡμερεύει τ'ἀγρια πάθη, λύνει ἀπ' τοῦ φόβου τά δεσμά, γλιτώνει τήν φυχή ἀπό τό "ζοφερό ὕπνο τῆς ἀμαρτίας".

Γιά ὀρφικές λύρες μᾶς μιλάνε παραδόσεις διάφορων καιρῶν καί λαῶν. Γιά τήν εἰρηνοφορά κ'ἐξανθρωπιστική μελωδία τῆς ἀγιασμένης καρδιάς.

Ἰερούς θρύλους γιά τή ζωή καί τό ἔργο τοῦ Βούδδα ἀνιστορώντας ὁ Ἐντουϊν Ἀρνολντ στό "Φῶς τῆς Ἀσίας"¹ μᾶς λέει πώς ὅταν κήρυξε ὁ Βούδδας, μαζωχτήκανε ἀντάμα μέ τούς ἀνθρώπους νά τόν ἀκούσουνε κάθε λογῆς ζῶα, ἡμέρα κι ἄγρια-τετράποδα, πετούμενα, σερπετά. Καί πώς νιώσανε κι αὐτά τήν ἀπέραντη τήν ἀγάπη του τήν ἀπελευθερωτική κ'ἔτσι οἱ φυλακισμένες οἱ ζωές τους "φτάσανε ὅλες ἡμέρα σέ ἀδερφοσύνης σύνορα"².

Ἀπό τά πιό γνωστά ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίζης, τοῦ μεγάλου ἀθλητῆ τῆς ἀσκήσης, πού μᾶς τ'ἀνιστοροῦνε τά περίφημα τά "Φιορέττι", εἶναι καί τό μέρωμα τοῦ λύκου τοῦ Γκούμπιο³ καί τό κήρυγμα σ'ἀ πουλιά⁴. Τ'ἀνήμερο θεριό, ὁ φόβος κι ὁ τρόμος ὀλάκερου χωριοῦ ἔφτασε κι αὐτό "σέ ἀδερφοσύνης σύνορα". Τή νίκησε τήν ἀγριότητα τήν καταστροφική ἢ δυναμική γαλήνη τῆς πίστης. Τῆς πίστης στό Θεό, στόν ἄνθρωπο, στό λύκο. Στόν Πλάστη καί σ'ἀ πλάσματα, ἀπόρροιες τοῦ Πλάστη. Καί τήν ὥρα πού μίλαγε στά πουλιά ὁ ὕμνητῆς τῶν πλάσμάτων, γουργουρίσματα περιστεριῶν

1. Βλ. μετάφραση Τίμου Βρατσάνου, Θεοσοφικές ἐκδόσεις, Ἀθήνα.

2. Βλ. τεῦχος 20 σελ. 6.

3. Βλ. τεῦχος 12 σελ. 28 καί τεῦχος 20 σελ. 3.

4. Βλ. τεῦχος 8 σελ. 28 καί τεῦχος 20 σελ. 3.

χαϊδευτικά, σπουργιτιῶν καὶ χελιδονιῶν ὀλόχαροι κελαιδισμοὶ ἀπαντούσανε ἀντιφωνικά στή γλυκίφωνη τῆ μονωδία τῆς στοργῆς του.

Ἐνψυτό εἶναι καὶ τὸ κήρυγμα πού ἔκανε στὰ φάρια ὁ ἅγιος Ἀντώνιος, ὁ μαθητῆς τοῦ "Φτωχούλη τῆς Ἀσίζης", ἀκολουθώντας τ' ἀχνάρια του. Σάν ἔκανε τὸ σταυρό του, γιόμισε ἡ θάλασσα, γιόμισε καὶ τὸ πλαῖνό ποτάμι ἀπὸ λογιῆς λογιῆς φάρια. Καὶ σάν ἀρχίνησε τὸ κήρυγμα, τὰ φάρια σηκώσανε τὰ κεφάλια τους, μερικά τὰ βγάλανε ἔξω ἀπὸ τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο τους. Πῆρνανε στάση ὄρθια σάν ἄνθρωποι, στάση προσευχῆς².

Στὸ θιβετανικό τὸ θρησκευτικὸ δράμα ὁ Τσριμεκουντάν³, ἔργο τοῦ καλόγερου ποιητῆ Ταλέ-λάμα ἐμπνευσμένο ἀπὸ θρούλους βουδδισκούς, βλέπουμε τῆ θαυματουργή τῆ δύναμη τοῦ ὀμώνυμου ἤρωα, τοῦ ἁγιασμένου θιβετανοῦ βασιλόπουλου, νὰ ἡμερεύει τ' ἀγρίμια τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ὑπερφυσικοῦ κόσμου- τὰ θεριά καὶ τὰ δαιμονικά τοῦ ἄξενου τόπου τῆς ἐξορίας του.

"Ἄς θυμηθοῦμε κ' ἓναν ὑστερότερο χριστιανὸ ἅγιο, τὸν ἅγιο Σεραφεῖμ τοῦ Σαρόβ τῆς Ρωσίας⁴, πού ἀσκητεύοντας στὰ δάση ἀγάπησε σάν ἀδέρφια του ἀρκουῶδες καὶ λύκους, ἀλεπούδες, θαινες καὶ τσακάλια καὶ μέ τὴν ἐξαγνισμένη τὴν ἀγάπη του ἐξάγνισε τὴν αἰσθαντικότητά τους, τὰ λεπτέρωσε ἀπ' τὸ φόβο κι ἀπ' τὴν ἀγριότητα, μπόρσε ἀγαθότητα νὰ τοὺς μεταδώσει.

"Ἄς ἀναφέρουμε κ' ἓναν ἄλλο βουδδιστῆ ἅγιο, τὸ γιαιπινέζο τὸν ἀσκητῆ τὸ Φά-γιούν, πού τόση συγγένεια ψυχικὴ ἔχει μέ τὸν ἅγιο Φραγκίσκο. Πού σάν τὸν ἅγιο Φραγκίσκο ἀπλωσε τὴν ἀγάπη του σ' ὄλα τὰ πλάσματα. Καὶ πού τὰ πουλάκια ἀνταποκριθῆκανε στή στοργή του καὶ τοῦ ἐκδηλώνανε τὴν ἀθώα τους τὴν τρυφερότητα πηγαίνον- τὰς του λουλούδια, σύμβολα τῆς μυστικῆς ἀνθίσης πού φερνε στὴν καρδιά τῆς ὑπαρξῆς τους ἡ παρουσία του ἡ ἐκστατικὴ.

"Ὅλες ἐτούτες κι ἄλλες ἱστορίες, πού διδάσκουνε στὸν ἄνθρωπο τὴν ἀνθρωπιά τὴν ἀληθινή, τὴ συναίσθηση τῆς ἔνωσῆς του μ' ὄλη τὴν πλάση καὶ τοῦ λυτρωτικοῦ του προορισμοῦ, ἐκφράζουνε τὸ κάλεσμα τὸ προδρομικὸ γιὰ τὴν ἐτοιμασία τῆς "ὁδοῦ τοῦ Κυρίου".

"Ὁ Λεντμπῆτερ λέει πὺς ὁ καθέννας μας ἀνεβαίνει τὴ σκάλα τῆς ἐξέλιξης μέ τὸ ἓνα χέρι πρὸς τ' ἀπάνω καὶ μέ τ' ἄλλο πρὸς τὰ κάτω. Μέ τὸ ἓνα χέρι πιάνεται στὸ χέρι πού ἀπ' τὸ παραπάνω τὸ σκαλί τοῦ ἀπλώνεται γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει ν' ἀνέβει. Μέ τ' ἄλλο πιάνει τὸ χέρι πού ἀπ' τὸ σκαλί τὸ παρακάτω βοήθεια γυρεύει γιὰ τ' ἀνέβασμα.

Στὸ ἀνθρώπινο δίνεται ἡ δυνατότητα καὶ τοῦ ὑπερανθρώπινου τὴν ἐξυψωτικὴ ἐπίδραση νὰ δεχτεῖ καὶ τὸ ὑπανθρώπινο νὰ ἐξυψώσει.

Μαρία Οἰκονόμου

1. Βλ. τεῦχ. 20 σελ. 5.

2. Ἔτσι τὰ παράστησε τὰ φάρια ὁ διαλεχτός μας ζωγράφος ὁ Γ. Γουναρόπουλος σ' ἓναν ὠραῖο του πίνακα, τὴν "Προσευχὴ τῶν φαριῶν".

3. Βλ. τεῦχ. 12 σελ. 14.

4. Βλ. τεῦχ. 16 σελ. 2.

Β' ΤΟ ΠΑΡΑΛΥΤΟ ΜΟΣΚΑΡΙ

Ἡ ἱστορία τῆς Κατιούσας πού ἐγινε βουκόλισσα δέν ἦταν συνηθισμένη. Ὄταν ξανάφερναν τὰ κοπάδια στή λευτερωμένη Οὐκρανία, κάτι περαστικοί βουκόλοι εἶχαν φέρει στό ὑποστατικό ἓνα νεογέννητο βοϊδάκι.

-Πάρτε το. Εἶναι παράλυτο, δέ μπορεῖ νά σταθεῖ στά μπροστινά του πόδια. Τί νάν τό κάνουμε;

Αὐτό τό μοσκαράκι μέ τήν κατάμαυρη τρίχα του, μέ τήν ἄσπρη μουσουδίτσα του καί μέ τά ροδαλόχρωμα ρουθούνια του, ἔμενε πλαγιασμένο, κρατώντας διπλωμένα τά μπροστινά του πόδια, πού ἦταν παράλυτα ὡς τά γόνατα. Εἶχε ὕφος θλιμένο, συλλογισμένο καί καρτερικό.

-Δέ θάητανε καλύτερα νάν τό σφάξουμε; ἄναρωτιόταν ἡ Ἀβντότια.

-Μαμά, δόσ'το μου ἔμένα, θάν τό μεγαλώσω. Δόσ'το μου ἔμένα. παρακαλοῦσε ἡ Κατιούσα. Θάν τοῦ κόβω μονάχη μου τό χορτάρι του καί θάν τοῦ βάνω νά πίνει. Δόσ'το μου ἔμένα.

Ἀπό κείνη τήν ἡμέρα ξέχασε ὅλα τά παιγνίδια καί τίς διασκέδασεις της. Ἐγκατάστησε τό βοϊδάκι της σέ μιά γωνιά τοῦ κήπου, τοῦ ἔφτιασε μέ τά χέρια της ἓνα σκέπασμα κοντά στό φράχτη, πῆγε ἡ ἴδια καί τούκοφε τριφύλλι στό παρατημένο τριφυλλοχώραφο, πού τώχαν πνίξει οἱ πευκοπούλες, ἔπλυε καί φάσκιωνε ἡ ἴδια τό ἀναθρεφτό της. Τοῦδενε ἓνα μαντήλι στό κεφάλι, τοῦφτιανε στεφάνια μέ λουλούδια, τό κανάκευε σάν παιδί, τοῦ μίλαγε σά σέ φίλο καί τό πονοῦσε σάν ἄρρωστο.

-Μικρό μου Ὀρφανούλι. Ἀγαπημένο μου Ὀρφανούλι. Καῦμένο μου Βοϊδάκι.

Ὁ Ὀρφανός τήν ξεπλέρωνε μέ μιά ἀφοσίωση ἐξαιρετική. Ἦταν ἀνίκανος νά σηκωθεί καί νά περπατήσει. Μονάχος μέσα στή γωνιά του, δέν εἶχε καμιά ἐπαφή μέ τ' ἄλλα βώδια καί δέν ἔβλεπε σχεδόν κανέναν. Ἡ Κατιούσα ἦταν ἡ μοναδική σχεδόν πηγή τῶν ἐντυπώσεών του, τῶν ἀπλῶν του χαρῶν. Τή ζητοῦσε μ' ἓναν τρόπο σχεδόν ἀνθρώπινο. Μόλις τήν ἔβλεπε, βαλνόταν νά σέρνεται ἀδέξια γιά νάν τήν προαπαντήσει, ἔγλυφε τά πόδια, τά χέρια, τά μαλλιά τῆς παιδούλας, μισοδάγκωνε ἀπαλά τήν ἄκρη τῆς ρόμπας της. Ὄταν ἔφευγε, ἔβγανε μουγκανίσματα βραχνά καί σπαραχτικά, σμάλευε τό χῶμα μέ τά μικρά του κέρατα πού μόλις ξεμύτιζαν καί πάλευε μέ τό καπίστρι του.

Καταλάβαινε θαυμάσια ὅ,τι τοῦλεγε ἡ Κατιούσα.

-Τραβήξου, Ὀρφανέ, γιά νά σοῦ σιάξω τό στῶμα σου, τοῦλεγε ἡ Κάτια, καί τό βοϊδάκι σερόταν ὑπάκουα πρὸς τό πλάϊ.-Χό. λερώθηκες, στρίψε νά σέ καθαρίσω.

Ὁ Ὀρφανός ἔστριβε ἀπό τ' ἄλλο πλευρό.

Ἡ Πρασκόβια θάμαζε: Τῆρα τό βοῖδι μας πού γίνεται ὁμοιος χριστιανός, καταλαβαίνει κάθετι πού τοῦ λές, καί μάλιστα σέ τηρέει τόσο ἄστεϊα.

Μιά μέρα η Κάτια έτρεξε στό σπίτι ξεχειλίζοντας από χαρά.

Μαμά, γιατί, ό'Ορφανός κουνάει τά πόδια του. Στην αρχή άπλωσε τό άριστερό του πόδι, ύστερα τό μάζωξε και ύστερα τό δεξί του. Είναι πλαγιασμένος και κουνάει τίς πατούσες.

Μέ τίς συμβουλές του κτηνίατρου η Κάτια άρχισε νά έτοιμάζει ζεστά ποδόλουτρα στόν Όρφανό και νάν του τρίβει τίς πατούσες.

Τό ζωντανό έδειχνε πώς καταλάβαινε ότι αυτά τά γιατροσόφια τουΰκαναν καλό, και άπλωνε τό ίδιο στην Κάτια τίς κοντές πατούσες του μέ τίς χοντρές όπλές. Σε λίγο μόρεσε νά σταθει όρθό, μά κουραζόταν γρήγορα, και η Κάτια τουΰβαλε ένα είδος βάρσο. Όταν ένοιωθε εξαντλημένο πήγαινε κι έπεφτε μέ την τραχηλιά πάνω του και κρατιόταν εκεί μισοκρεμάμενο μισοπλαγιασμένο.

Ύστερ' από έξη μήνες τά πόδια του στερεώνανε και όλοι ξαφνιάστηκαν πού ό Όρφανός έγινε ένας θαυμάσιος ταΰρος μέ μία κορμοδεσιά εξαιρετικά δυνατή.

Ήταν άποτέλεσμα ράτσας η των φροντίδων της Κάτιας; Όπως και νά'ναι, όλα τ' άλλα βοΐδια της ηλικίας του φαίνονταν μικρά και άχαμνά δίπλα του.

Η δυνατή του τραχηλιά διπλωνόταν σε χοντρές μπροστέλες πού κερφταν σχεδόν ως τή γη. Τά πόδια του, άνοιγμένα φαρδιά, τύπωναν βαρεία στό χωματό άχνάρι των χοντρών του νυχιών. Κρατούσε τό βαρειό του κεφάλι σχεδόν πάντα κατεβασμένο. Τά χοντρά του κέρατα ξεμύτιζαν άπειλητικά. Είχε χαρακτήρα άγριο, σκοτεινό, αλλά διατηρούσε για την Κάτια την ίδια εξαιρετική άφοσίωση.

Μικρέ μου Όρφανάκο! Καυμένο μικρό μου βοΐδάκι!

Ό φοβερός ταΰρος στεκόταν ήσυχος μπροστά της, τρίβοντας τη μουσούδα του στά γόνατα της παιδούλας και η ματιά του είχε μία έκφραση ύποταχτική και λυπητερή πού ταίριαζε πραγματικά σ' ένα "καυμένο μικρό", σ' ένα "όρφανούλι".

Της άπαντούσε μέ ένα μουγκανητό πού πολέμαγε μέ τον τρόπο του νάν του δώσει έναν τόνο στοργικό. Ύστερα από τό μουγκανητό γύριζε άξαφνα σ' ένα βρούχισμα άπαίσιο και σ' ένα φοβερό μούγκρισμα πού έβανε σε τρόμο τίς χήνες του όρνιθώνα. Αφού έδινε διέξοδο στά μανιασμένα του παράπονα, ό Όρφανός ξανάπεφτε στην χώνωση και στην σιωπή, άναγνωρίζοντας την άδυναμία του νά εκφράσει τό άίσθημα πού τον συγκλόνιζε τόσο τρικυμισμένα. Τά όμορφα σκουρογάλαζα μάτια του έπαιρναν μία έκφραση παράξενα θλιμένη. Έκανε πονεμένη προσπάθεια, έλεγες, για νά ξεφύγει από τό βοΐδίσιο του περικάλυμμα και νά χωθει σ' έναν κόσμο άνέφταγο για τη νοσησύνη του. Η ματιά του η συγκεντρωμένη, η αγωνιώδεια και πονεμένη γινόταν σχεδόν άνθρωπινή. Αποφασισμένος νά σκύψει στην μοίρα του έσκυβε τό κεφάλι και μπορούσε νά μείνει ώρες άκίνητος έτσι, κάτω από τό χάδι των μικρών χειρών της Κάτιας.

Γκαλίνα Νικολάγεβα, σύγχρονη μας ρωσίδα μυθιστοριογράφος
'Από τό μυθιστόρημα "Ό θέρσο". Μετάφρ. Γιάννη Σκουριώτη

Γ' ΤΑ ΖΩΑ

Θαρρῶ πὺς θά μπορούσα πίσω νά γυρίσω
καί μέ τά ζῶα παρέα νά ζήσω,
εἶναι τόσο γαλήνια,
τόση πληρότητα μέσα τους νοιώθουν.*
Νά τά κοιτάζω στέκομαι ὥρες πολλές.
Γιά τήν κατάστασή τους δέ βαρυγκομοῦν, δέ χολοσκάνουνε,
δέν κλαῖνε γιά τά κρίματά τους,
δέ μ' ἄρρωσταίνουνε μ' ἐντιγνωμιές
γιά τά καθήκοντα πού στό Θεό χρωστᾶνε,
οὔτ' ἓνα τους βαρύνουμο δέν εἶναι,
ξεμυαλισμένο ἀπ' τή μανία τῆς ἀπόχτησης,
κανένα τους δέ γονατίζει σι' ἄλλο,
τό τελευταῖο ἄς ἐζήσε
πρίν ἀπ' αὐτό χιλιάδες χρόνια.
Πάνω στή γῆ μας τούτη πουθενά
κανένα τους δέν ἐχτιμιέται ἀπ' τ' ἄλλο πιό πολύ,
δέ νοιώθει τί θά πεῖ κακομοιριά.

Οὐώλτ Ουῆτμαν (Walt Whitman, 1819-1892), ἀμερικανός ποιητής
'Από "Τραγούδι τοῦ ἑαυτοῦ μου". 'Απόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Δ' Σ Α Θ Ε Ο

Λέν πὺς τά ζῶα βλέπουνε
τόν ἄνθρωπο σά θεό.
'Α. τί ντροπή γιά μᾶς
σάν εἶναι ἀλήθεια.

Δημήτρη Θεοδωρίδη. 'Από τίς "Ἦνοές" (ἀρ. 50)

Ε' ΙΝΔΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

1. "Ὅπως ἀγαπᾶς ἐσύ τή ζωή σου, ἔτσι ἀγαπᾶνε τή δικιά τους ὅλα τά ὄντα. Οἱ καλοί ὅλα τά ζωντανά τά πλάσματα τά συμπονᾶνε, γιατί τούς μοιάζουν ὅλα.
2. Καλοδεχούμενος πρέπει νάναι ὅποιος καί νάρτει σπίτι μας, ἄς εἶναι κι ὀχτρός μας. Τό δέντρο δέν ἀποτραβάει τόν ἴσκιό του ἀπ' τόν ξυλοκόπο πού στέκεται πλάϊ του.
3. Οἱ καλοί ὡς καί τ' ἀσήμαντα τά πλάσματα τά συμπονᾶνε. Τό πεγγάρι δέν ἀρνιέται τό φῶς του ἀπό τοῦ ἀπόκληρου τό χαμόσπιτο.
4. "Ἀπό τή ράτσα μας τάχα νάν' αὐτός; Μήν εἶναι ξένος;". Ἐτοῦτα κάθεταί καί λογαριάζει ὁ στενόμυαλος. Μά γιά τό μεγα - λόκαρδο μιά φαμελιά εἶν' ὁ κόσμος ὅλος.

'Από τή "Χιτοπαντάσα" (Ἰνδική συλλογή ἀπό παροιμίες)
Μετάφραση Μαργ. Οἰκονόμου

Γ' Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΝΟΣ ΑΓΡΙΟΥ

Μέ τό ξύπνημα τῆς σκέψης ἴσως ὁ ἄνθρωπος νά αισθάνθηκε καί τήν ἀνάγκη τῆς προσευχῆς.

Ἄμέτρητες εἶναι οἱ προσευχές στόν Ὑψίστο, ἀλλά ἴσως καμιά δέν ἔφτασε τόν τόνο τοῦ Ἰνδιάνου ἀρχηγοῦ τῶν Σιού¹ Κίτρινου Κορυδαλοῦ.

Τήν προσευχή αὐτή διάλεξαν γιά τήν Παγκόσμια μέρα προσευχῆς καί χιλιάδες σήμερα Ἐκκλησίες στήν Ἀμερική τή λένε.

Ἴσως αὐτή ἡ προσευχή γίνεи καί δική σας.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΝΕΥΜΑ.

Ὡ μεγάλο πνεῦμα! πού τή φωνή σου στούς ἀνέμους γροικῶ καί πού ἡ ἀνάσα σου ζωή δίνει σ' ὅλο τόν κόσμο, ἀκουσέ με!

Μπροστά σου ἔρχομαι, ἕνας ἀπ'τά τόσα σου παιδιά!

Εἶμαι μικρός καί ἀδύναμος.

Ἀπό τή δύναμή σου καί τή σοφία σου ἔχω ἀνάγκη.

Ἄσε με ἀνάμεσα στίς ὁμορφιές σου νά περπατῶ καί τά μάτια μου τήν πύρινη πορφύρενια δύση σου νά θαυμάζουν.

Κάνε τά χέρια μου ὅ,τι ἔχεις φτιάξει νά σεβαστοῦν καί τ' ἀφτιά μου πρόθυμα τή φωνή σου ν' ἀκοῦνε.

Κάνε με σοφό, ἐκεῖνα πού στό λαό μου ἔμαθες νά γνωρίσω, τά μαθήματα πού σέ κάθε φύλλο ἔκρυφες καί βράχο.

Γυρεύω δύναμη ὄχι τ' ἀδέλφια μου νά ξεπερνῶ, ἀλλά γιά νά μπορῶ τόν πιό μεγάλο ἐχθρό μου νά πολεμῶ, τόν ἑαυτό μου.

Ὡ κάνε με πάντα ἔτοιμο σέ σέ νά φτάσω μέ χέρια καθαρὰ καί ἴσια μάτια, ἔτσι πού ὅταν ἡ ζωή σβύσει σάν τό φῶς στή δύση, νά μπορέσει τό πνεῦμα μου σέ σέ ναρθεῖ.

Κίτρινος Κορυδαλός

Ἀπό τό περιοδικό "Θεοσοφία" ("Theosophy"), Λός "Αντζελες, Μάϊος 1956. Μετάφραση Χρυσῆς Ι. Καφαλοπούλου

Α Λ Λ Η Λ Ε Γ Γ Υ Η

Α' Η ΑΜΑΡΤΙΑ ΣΟΥ ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΟΥ

Ἐφτασε ἡ στιγμή πού στόν ἀμαρτωλό θάπρεπε νά δοῦμε ἐκεῖνον πού πρέπει νά βοηθήσουμε, κ' ἡ ἀνάμνηση ἀπ'τά περασμένα του λά-θη θά μπορέσει νά φέρει αὐτή τή βοήθεια. Ἀλλά εἶναι ἀδύνατο νά βοηθήσουμε τοὺς ἄλλους ὅσο βρισκόμαστε ἐμεῖς στόν κίνδυνο νά πέσουμε. Γιά ἐκεῖνους πού μέ τίς ἀμαρτίες ἀγωνίζονται θάπρε-

1. Σημ. μετ. Πνευματικά ἐξελιγμένης ἐρυθρόδεσμης φυλῆς τῆς Β. Ἀμερικής

πε νά μή νιάθαμε ούτε ἔλξη ούτε ἀπώθηση, ἀλλά μονάχα τήν ταυτότητα μας μ' αὐτούς. Καί τότε θυμόμαστε πώς ἡ ἀμαρτία τοῦ κόσμου εἶναι δικιά μας ἀμαρτία, καί πώς ἡ βαθειά μας ἀλήθεια εἶναι πώς κανένας ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά φτάσει στήν τέλεια ἀγνότητα ὅσο κάποιος ἄλλος εἶναι ἀκόμα κηλιδωμένος. Ἡ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητας, ὅσο βρισκόμαστε ἀνάμεσά της, εἶναι δικιά μας. Ἀλλιώτικα θάπρεπε νά ἐγκαταλείψουμε τήν ἀνθρωπότητα. Οἱ κακίες τοῦ ἀνθρώπου, ὅσο δέν τίς ἔχει ἀκόμα σβύσει, εἶναι ἡ δικιά μας ἢ κακία. Ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου ἐξαρτιέται ἀπ' αὐτὴ τήν ἀλήθεια.

Τσάρλς Λεντμπήτερ (Charles Leadbeater)

Ἄπό τόν "Δρόμο τοῦ ἀποκρυφιστῆ". Μετάφραση Ἀγλ. Ζάννου

Β' ΑΛΛΗΛΕΓ ΓΥΗ ΣΤΗΝ ΑΝΥΨΩΣΗ

ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΤΙΑ

Κανένας ἄνθρωπος δέν ἀνυψώνεται ἀπάνω ἀπό τίς προσωπικές του ἀτέλειες χωρὶς νά ὑψώσει, ἔστω καί μόνο λίγο, ὀλόκληρη τήν ὁμάδα ὅπου ἀνήκει. Μέ τόν ἴδιο τρόπο κανένας δέν ἀμαρτάνει μόνος του οὔτε καί ὑποφέρει μόνος του τίς συνέπειες τῆς ἀμαρτίας του. Στήν πραγματικότητα δέν ὑπάρχει ἐκεῖνο πού λέγεται "χωρισμός".

Β. Π. Μπλαβάτσκι (B. P. Blavatzky)

Ἄπό "Τό κλειδί τῆς Θεοσοφίας". Μετάφραση Τίμου Βρατσάνου

Γ' ΕΙΜΑΙ ΣΥ

Εἶμαι σύ, ὅταν ἐγώ, ἐγώ εἶμαι.

Πάουλ Σέλαν (Paul Celan), γερμανοεβραῖος ποιητής σύγχρονός μας (γεννημένος σά 1920). Μετάφραση Σοφίας Ἐμμ. Χατζιδάκη

Δ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Μιά μέρα ἓνας μαθητής ἔρχησε νά ἴναι στήν ταχτική του ὥρα στό σπίτι τοῦ Γκουρού του. Στό δάσκαλό του δικαιολογήθηκε λέγοντας πώς ἀποξεχάστηκε κοιτόντας κάποιο παιγνίδι πόλο. Ὁ Γκουρού τότες τόν ρώτησε. "Σάν τέλειωσε τό παιγνίδι, ἦτανε οἱ καβαλλάρηδες κουρασμένοι;" "Ναί δάσκαλε" ἀπάντησε ὁ μαθητής. "Εἶχαν καί τ' ἄλογα κουραστεῖ;" "Ναί δάσκαλε". "Καί τά δοκάρια στό τέρμα ἦτανε κουρασμένα;" Ὁ μαθητής κόμπιασε, δέν ἤξερε τί ν' ἀπαντήσει. Κεῖνη τῆ νυχτιά δέ μπόρεσε νά κλείσει μάτι, μά μόλις ξημέρωσε ἔτρεξε στό σπίτι τοῦ Γκουρού του. Εἶχε βρεῖ τήν ἀπάντηση. Παρακάλεσε τόν Γκουρού του νά τόν ξαναρωτήσῃ κι ὅταν κεῖνος τόκανε, ἀμέσως ἀπάντησε χωρὶς δισταγμό "Ναί δάσκαλε". Καί τότες

τό πρόσωπο τοῦ Γκουρού ἔλαμψε ἀπό χαρά. Ἀργότερα κάποιος "ρίσχι" ξήγησε πῶς ἐάν καί τὰ δοκάρια δέν εἶχαν νοιώσει τήν ἴδια κούραση, κούραση δέ μποροῦσε νά ὑπάρχει πορθενά.

Ντ. Γ. Σουζούκι, γαπωνέζος συγγραφέας βιβλίων μέ βουδδιστικά θέματα, καθηγητής στό Πανεπιστήμιο τοῦ Τόκιο
Ἀπό τήν "Οὐσία τοῦ βουδδισμού". Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Ε' ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ Ο ΠΟΝΟΣ

Τοῦτος τῶν πραγμάτων ὁ πόνος πού πέφτει κάθετα
στήν ψυχή μας,
τῆς ζωῆς ἐτοῦτο τό κύμα ξεσπᾶ καί ἀλήθεια στή μέση
σέ θέλει,

τό κέρδισμα ἐτοῦτο κάθε στιγμή τῆς φωνῆς τῶν πλασμάτων
πόσο κοντά στό πρῶτο καθάριο ντύμα σέ φέρνουν
πού εἶχε κρυφεῖ πολύ τρομαγμένη ἡ ψυχή σου.
Πόσο κάνουν οἱ σκοτεινοί σου πέπλοι ἕνας-ἕνας νά πέφτουν,
ν' ἀντικρύζουν ξάφνου γυμνό τό πρῶτο ἀμόλυντο φῶς σου.

"Ὀλα Βότση. Ἀπό τή συλλογή "Πρώτη ρίζα"

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Α' ΣΤΗ ΣΦΑΙΡΑ ΤΗ ΧΕΡΟΠΙΑΣΤΗ

"Ἀς βάλουμε τά δυνατά μας νά νιώσουμε βαθιά τούτη τήν ἀλήθεια τή βασική ὥσπου νά μᾶς γίνεи τόσο γνώριμη ὅσο ἡ αἴσθηση τῆς ἀναγλυφικότητας ἢ τό διάβασμα τῶν λέξεων. Ὁ Θεός σ' ὅ,τι ἔχει πιο ζωντανό καί πιο ἐνσαρκωμένο δέν εἶναι μακριά μας, δέν εἶναι ἔξω ἀπό τή σφαίρα τῆ χεροπιαστή. Μᾶς προσμένει κάθε λεπτό στήν πράξη, στό ἔργο τῆς στιγμῆς. Εἶναι μέ κάποιο τρόπο στήν ἀκρη τῆς πέννας μου, τοῦ σφυριοῦ μου, τοῦ πινέλου μου- τῆς καρδιάς μου, τῆς σκέψης μου. Τό σκοπό τόν τελικό ὅπου διευθύνεται τό θέλημά Του θά τόν συλλάβω φέρνοντας στήν τελειότητα τή γραμμή, τή χτυπιά, τό σημάδι πούχῳ βαλθεῖ νά πετύχῳ. "Ἰδια μέ κεῖνες τίς ἐνέργειες τῆς φύσης τίς ἐπίφοβες πού καταφέρει ὁ ἀνθρώπος νά τίς πειθαρχήσει, ὥσαμε πού νά τίς βάλει νά κάνουνε θαύματα λεπτότητας, ἡ τεράστια ἡ δύναμη τῆς θεϊκῆς ἐλξης ἀπλώνεται πάνω στούς ἀδύναμους πόθους μας, στούς σκοπούς μας τούς μικροσκοπικούς, τούς σκεπάζει δίχως νά τοὺς σπάσει τήν κόψη. Ὑπερζωογονεῖ. Κ' ἔτσι εἴρνεи στήν πνευματική μας τῆ ζωῆ ἕνα ἀνώτερο στοιχεῖο ἐνότητας του τό εἰδικό του τό ἀποτέλεσμα ἀνάλογα μέ τήν ἔκποση πού παραδεχόμαστε εἶναι νά ἐξαγιασθεῖ τήν ἀνθρώπινη προσπάθεια ἢ νά ἐξάνθρωπίσει τή χριστιανική ζωῆ.

Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν (Pierre Teilhard de Chardin),
σύγχρονός μας γάλλος στοχαστής καί καθολικός κληρικός
Ἀπό τόν "Ἕμνο τοῦ Σύμπαντος". Μετάφραση Μαρκ. Οἰκονόμου

Β' Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΡΙΑ

Ἡ Ἀλήθεια δέν εἶναι μακριά, ἡ Ἀλήθεια εἶναι κοντά. Εἶναι κάτω ἀπό κάθε φύλλο, μέσα σέ κάθε χαμόγελο, σέ κάθε δάκρυ. Εἶναι στά λόγια, στά συναισθήματα, στίς σκέψεις σας. Ἀλλά εἶναι τόσο σκεπασμένη πού πρέπει νά τήν ξεσκεπάσουμε καί νά τήν κοιτάξουμε. Καί τό ξεσκεπάσμα εἶναι τό ν' ἀνακαλύψουμε τό ψεύτικο. Καί τή στιγμή πού θά ξέρετε τί εἶναι τό ψεύτικο, τότε τό ψεύτικο θά χαθεῖ. Καί τότε ἡ Ἀλήθεια εἶναι ἐκεῖ.

Κρισναμούρτι. 23 Ἰουνίου 1949. Μπεναρές, Ἰνδία
Μετάφραση Ἀγλ. Ζάννου

Γ' Η Α Λ Η Θ Ε Ι Α

Ἦ: Φίλε,
δέν εἶναι μπορετό νά κάνεις σκιάβα τήν Ἀλήθεια.

Εἶναι σάν τόν ἀέρα λεύτερη,
ἀμάντρωτη σάν τήν ἀλήτισσα,
ἀπ' τή θορά στά πλέρια ἀμόλευτη,
γιά τό μυαλό μας ἀλογάριαστη.

Στέκι δέν ἔχει πουθενά
κι οὔτε βωμό κανένα.

Δέν εἶναι χτήμα θεοῦ μοναδικοῦ,
ὄση τρανή λατρεία κανέννας κι ἂν τοῦ δείχνει.

Μήπως μπορεῖς νά πεῖς
ποιό τάχατες λουλούδι ξέχωρο
τρύγησε ἡ μέλισσα
τό μέλι τό γλυκό νά φιαῖξει;

Ἦ: Φίλε,
ἄσε τήν ἀρεση σόν κάθε αἰρετικό
καί στό θρησκώληπτο τήν ὅποια του θρησκεία,
μά σύ ἀπ' τή σκόνη τῆς δικιάς σου πείρας
μάζεψε τήν Ἀλήθεια.

Κρισναμούρτι. Ἀπό τό "Τραγούδι τῆς Ζωῆς"
Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Δ' ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΝΕΥΜΑ

Κατά τόν 19^ο αἰῶνα, πάντοτε ἔξω ἀπό μᾶς, σέ ἀπόσταση, ἔπρεπε νά συλλαμβάνουμε τά πράγματα, ἂν θέλαμε νά τά συλλάβουμε στήν πραγματική τους ὑπόσταση. Ἡ φιλοσοφία εἶχε παύσει νά εἶναι ἐμπειρία τοῦ φιλοσόφου γιά νά γίνῃ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, ἡ λογική εἶχε παύσει νά εἶναι μία διανοητική (ἐγκεφαλική) αὐτοανάλυ-

σις για να γίνει ιστορία των επιστημονικών θεωριών και μεθόδων, ή ήθική είχε παύσει να είναι προσωπική διάγνωση των αξιών για να γίνει ανακάλυψις των έξωτερικών αξιών που "αντικειμενοποιήθηκαν" υπό τη μορφή θεσμών και ήθων.

Καί τώρα βλέπουμε έμβρόντητοι τη σύγχρονη σκέψη να έγκαταλείπει αυτούς τους γνώμονες. Βλέπουμε μία γενική υποχώρηση της ιδέας της αντικειμενικότητας. Παντού βλέπουμε τον έρευνητή βυθισμένον μέσα στην ίδια του την έρευνα και ταυτισμένον με αυτή. Τόν βλέπουμε να την αποκαλύπτει καλύπτοντάς την. Τό φως της γνώσεως δέν είναι πιά διαυγές και αναλλοίωτο φως που φωτίζει τό αντικείμενο χωρίς να τό έγγιζει και χωρίς να έγγιζεται απ' αυτό. Είναι ένας θολός σπινθήρας που γεννιέται από τάν έναγκαλισμό τους, είναι ή άστραπή που προέρχεται από μία έπαφή, μία "κοινωνία". Η σύγχρονη επιστήμη θέλει να είναι έμπερια, ταυτότης της γνώσεως και του γνωστού όπως την ζή ο στοχαστής, ταυτότης του βιώματος και της πραγματικότητας. Οί επιστήμες του ανθρώπου διαστέλλουν σήμερα την έξήγηση από την κατανόηση: σύλληψις του νοήματος ενός ανθρώπινου γεγονότος σημαίνει σύλληψη του έαυτού μας μέσα σ' αυτό τό γεγονός και σύλληψη του γεγονότος αυτού μέσα μας. Η ιστορία παύει να φαίνεται σαν αντικειμενική γνώσις. Ο ιστορικός ανακαλύπτει τό ιστορικό γεγονός μόνο συμμετέχοντας υποκειμενικά σ' αυτό και όχι παίρνοντας αντικειμενική θέση απέναντί του. Συλλαμβάνουμε τό παρελθόν σύμφωνα με τίς σημερινές κλίσεις μας, που συνίστανται στό νόημα που δίνουμε στό μέλλον μας..

Τό καταπληκτικώτερο είναι ότι ή αντικειμενικότης έγκαταλείπεται και από αυτές τίς φυσικές επιστήμες, που είχαν μεταδώσει την ιδέα της στίς επιστήμες του ανθρώπου. Δέν μπορεί πιά να χαρακτηθί καμιά γραμμή διαχωρισμού μεταξύ υποκειμένου και αντικειμένου, ανάλογη με την διαχωριστική γραμμή του Μπέρξον. Τό έρωτημα που τίθεται είναι: τό έξηγεϊν είναι άραγε τόσο διαφορετικό από τό κατανοεϊν; Η νέα γνώσις στον τομέα της φυσικής δέν μπορεί πιά να προσδιορισθί σε συνάρτηση με τίς θεμελιώδεις άφετηρίες της κλασσικής φυσικής, δηλαδή την μή συμμετοχή του παρατηρητού στο παρατηρούμενο φαινόμενο, την μή επέμβαση της γνώσεως στα πράγματα, την σταθερότητα και την διάκριση των βάσεων της παρατηρήσεως. Η θεωρία της Σχετικότητας του Αϊνστάϊν μάς διδάσκει ότι ο χρόνος όσο και ο χώρος δέν είναι σταθερά μεγέθη, άνεξάρτητα τό ένα από τό άλλο και ανεξάρτητα από τόν παρατηρητή. "Τόσο ο χρόνος όσο και ο χώρος παίζουν ρόλο στίς μετρήσεις μας", λέει ο σχετικιστής του "Έντιγκτον....

Τό σύγχρονο πνεύμα ήλθε πιο κοντά στο αντικείμενό του και μέσα σ' αυτή τη μυωπική θέα, που μοιάζει περισσότερο με φάυση παρά με θέα, διαλύονται οι καθαρές και σταθερές μορφές του παρελ-

θόντος. "Έτσι χάνεται ένα αγαπημένο πρόσωπο όταν τό κοιτάζουμε από πολύ κοντά... Η "κλασσική", ή εκ παραδόσεως γνῶσις ήταν χωρίς άλλο μία εργασία, μία πορεία. Άλλά ήταν και προσπάθεια οργανώσεως ενός κόσμου πού τῆς φαινόταν κιόλας δημιουργημένος. Δέν χρειαζόταν νά ξέρουμε, οὔτε νά λέμε τίποτα γιά ὅ,τι προηγείτο τῆς στιγμῆς κατά τήν ὁποία ἀναφαινόταν μπροστά στό πνεῦμα μία νοητή πραγματικότης. Η οργανωτική και διερευνητική προσπάθεια τοῦ πνεύματος ἀρχίζει τήν στιγμή κατά τήν ὁποία ἡ λειτουργία τῆς θυμιστικῆς σκέψεως, οἱ ιδέες, τά ἐκ τῶν προτέρων καθιερωμένα σχήματα και οἱ ἀληθοφάνειες (δηλαδή τά θεωρούμενα ὡς προφανῆ) μᾶς ἀπεκάλυπταν ἕναν κόσμο σχηματισμένο, ἕνα σύμπαν πού τό ἀρχικό χάος δέν τό ἐνδιέφερε, δέν τό ἀφοροῦσε πιά. Βέβαια, γινόταν λόγος γιά τήν ἀπατηλότητα τῶν φαινομένων και γιά τόν "κονιορτό τῶν αἰσθημάτων", ἀλλά σάν γιά κάτι ἀδιανόητο, ἀσήμαντο, ἀπόκοσμο. Ὅ,τι συνέβαινε πρίν νά ἀνοίξει ἡ αὐλαία δέν ἐνδιέφερε τόν θεατή. "Ἰσως δέ και ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ τοῦ "πρίν" νά ἦταν ἀπλῶς ὑποθετική. Γιά τήν κλασσική σκέψη τό ζήτημα δέν ἦταν ἡ ἀπαγκίστρωσις τοῦ πνεύματος ἀπό τό δεδομένο, ἀλλά ἡ ὀργάνωσις και ἡ ἐξερεύνησις ἐνός κόσμου πού ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν προτέρων ὡς ὁ κόσμος τοῦ ἀπαγκιστρωμένου και ἀνεπηρεάστου πνεύματος.

Γιά ἐμᾶς, σήμερα, τό ζήτημα εἶναι νά ξαναβροῦμε αὐτό τό σκοτεινό δεδομένο πού προηγήθηκε τῶν θεαμάτων τοῦ πνεύματος, δηλαδή τῆς ἀτενίσεως διακώρων πτυχῶν τῆς πραγματικότητος ἀπό τό πνεῦμα. Αὐτό τό δεδομένο δέν θεωρεῖται πιά σάν ἕνα χάος πού ἀνάγεται στόν τομέα τῶν ὑποθέσεων, δέν εἶναι τό χρονικό ὄριο μιᾶς ἀκαταστασίας πού διαλύθηκε ἀμέσως μέ τήν ἀνατολή τοῦ πνεύματος στόν κόσμο, ἀλλά ἡ ρίζα, ἡ ἀρχική προέλευσις, τό θεμέλιο. Τό δεδομένο δέν εἶναι πιά τό "κάτι" πού ἡ σκέψις ὑπερπηδᾷ και ἀρνεῖται κατά τήν ἐμφάνισή της. Εἶναι αὐτό πού θεμελιώνει τή σκέψη και πρὸς τό ὁποῖο αὐτή στρέφεται τώρα. Δημιουργήθηκε ἡ ὑπόνοια ὅτι ἡ πραγματικότης μᾶς παρουσιάζεται μέ τό προσωπεῖο φαινομενικῶν μόνο ἐκδηλώσεων πού ἀποτελοῦν τά ἄμεσα νοητό και ὅτι οἱ φαινομενικές αὐτές ἐκδηλώσεις πού πρέπει νά παραμερισθοῦν καλύπτουν ὄχι μόνο ὅ,τι εἶναι ἀκόμη σκοτεινό και σχεδόν ἄγνωστο, ἀλλά και σχήματα πού τά θεωροῦμε γνωστά ἀπό καιρό. Και τό βλέμμα μας ἀποσπᾶται ἀπό τόν κόσμο πού ἀτένιζε, ἀπ'αὐτό τόν κόσμο πού συνεστήθη τήν στιγμή πού τόν ἀτένισε τό πνεῦμα και ἐκτείνεται ἀτέλειωτα μπροστά του. Και τό πνεῦμα στρέφεται πρὸς ὅ,τι προηγήθηκε τῶν πρώτων στερουγισμάτων του, πρὸς ὅ,τι ἦταν και εἶναι ἤδη παρόν, πρίν ἀπό κάθε παρουσία. Μπορεῖ νά πῆ κανεῖς ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ σύγχρονου πνεύμα -

1. Σημ. μετ. Ἐννοεῖται ἡ ἀνακάλυψις και κατάλυσις τῶν ἀλληλεπιδράσεων και ἀλληλεξαρτήσεων μεταξύ τοῦ πνεύματος και τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, ὅπου τό πνεῦμα ὑπάρχει και δρᾷ.

τος αποβλέπει στο πέραςμα από τόν επιφανειακό κόσμο πού τόν αντιλαμβανόμεθα, τόν συλλαμβάνουμε καί τόν φανταζόμεθα μέ φυσικό τρόπο, δηλαδή διά μέσου τῶν αἰσθήσεων, στά κόρατα, ασύλληπτα καί ἀπάνταστα θεμέλια τοῦ κόσμου αὐτοῦ -ἀπό τά φαινόμενα στό ἄφαντο πού τά στηρίζει καί τά θεμελιώνει. Μπορεῖ νά πῆ κανεῖς ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ σύγχρονου πνεύματος ἔγκειται στήν ἀνατροπή τῶν φαινομένων γιά νά γίνῃ δυνατή μιά κάθοδος στά θεμέλια.

Τό πιό πειστικό παράδειγμα ὄλων αὐτῶν εἶναι ἡ ἀνακάλυψις ἐνός πυρηνικοῦ κόσμου ὅπου οἱ νόμοι τοῦ μακροσκοπικοῦ κόσμου παύουν νά ἰσχύουν. Ἀλλά καί ὁ οὐρανός ὅπου ὑπάρχει φυγή τῶν Γαλαξιών εἶναι ἕνας ἄλλος οὐρανός πού ἀνοίγεται πίσω ἀπ' αὐτόν πού φαίνεται. Καί ὁ χῶρος τοῦ ὁποίου ὁ χρόνος εἶναι μιά διάσταση εἶναι ἐπίσης ἕνας ἄλλος χῶρος πού κρύβεται πίσω ἀπό τόν φαινομερικό χῶρο πού ξέρούμε...

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἄσυνειδήτου κάτω ἀπό τήν συνείδηση, τῶν οικονομικῶν ἐλατηρίων κάτω ἀπό τούς πολιτισμούς καί τά πολιτικά σχήματα, τῶν παθῶν πίσω ἀπό τήν σκέψη, τῶν ἐκ τῶν προτέρων υποθέσεων στή βάση τῶν ἀποδεδειγμένων, τῆς βιοτικῆς μέριμνας πίσω ἀπό τά πνευματικά συστήματα, τοῦ ἱστορικοῦ μέσα στήν ἱστορία, τῆς παρουσίας τοῦ κόσμου πρῖν ἀπό τήν σκέψη τοῦ κόσμου, τοῦ σώματος πρῖν ἀπό τή σκέψη τοῦ σώματος καί ξένων ἐπιδράσεων στό πιό μοναχικό σκέπτεσθαι, εἶναι τολμηρά ἐπιχειρήματα πού ἀντιστρέφουν τήν ἐξωτερική ὄψη τοῦ "πρωτοφανοῦς" διότι διέγνωσαν τίς ἐξαρτήσεις καί τά θεμέλιά του.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη καί ἡ σύγχρονη φιλοσοφία ζοῦν σέ ἀρκετά στενό σύνδεσμο ἀνάμεσά τους, σέ συνεργασία καί ἀλληλεξάρτηση. Δέν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ὑπάρχει μιά παράδοσις τοῦ σύγχρονου πνεύματος. Τό δείχνουν καθαρά τά ἐνόματα τοῦ Ἐγγέλου, τοῦ Κίρκεγκααρντ, τοῦ Μάρξ, τοῦ Μπέρεξον, τοῦ Κοῦσερελ, τοῦ Χάιντεγκερ καί μερικῶν ἄλλων. Παρά τήν ὑπαρξη οὐσιωδῶν διαφορῶν μεταξὺ τους καί τήν ἀνισότητα στή συμμετοχή καί θενός ἀπ' αὐτούς στόν νέο αὐτό χαρακτήρα τοῦ πνεύματος, οἱ στοχαστές αὐτοί ἔχουν ὡς κοινό χαρακτηριστικό τήν θέληση καταργήσεως κάθε ἀποστάσεως ἀνάμεσα στό ὑποκείμενο καί στό ἀντικείμενο τῆς γνώσεως, ἀνάμεσα στό "γινῶσκον" καί στό "γνωστόν". Κοινῆ τους ἐπιθυμία εἶναι νά παύσῃ ἡ σκέψις νά εἶναι σκέψις ἐπὶ ἡ περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλά νά εἶναι αὐτά τά ἴδια τά πράγματα. Ἡ σκέψις παύει νά εἶναι ἡ σκέψις τοῦ κόσμου διά νά γίνῃ τό βίωμα τοῦ κόσμου, ἡ ταυτότης τοῦ λόγου καί τοῦ πραγματικοῦ. Πρῶτος ὁ Ἐγγελος παρουσιάζει τήν σκέψη ὅχι πιά σάν πρόβλεψη ἢ ἐκφραση τοῦ κόσμου, ἀλλά σάν αὐτό τόν ἴδιο τόν κόσμο, σάν τόν παλμό τοῦ κόσμου. Ὁ Μάρξ διακηρύσσει ὅτι δέν τίθεται ζήτημα συλλήψεως τοῦ κόσμου, ἀλλά μεταβολῆς του καί ὅτι ἡ φιλοσοφία δέν εἶναι ἕλλο παρὰ ὁ παλμός πού μεταβάλλει τήν "πράξη". Ὁ Νίτσε καταδικάζει κάθε σκέψη πού διαχωρίζεται ἀπό τή ζωή καί θεωρεῖ τήν

μετατροπή τῶν ἀξιῶν καί τήν κίνηση πρὸς τό ὑπεράνθρωπο ὡς τήν ἀποστολή τῆς νέας σκέψεως. Ἡ φιλοσοφία τοῦ Κίρκεγκααρντ ταυτίζεται μέ τήν ὑποκειμενική ἐμπειρία. Ὁ Μπέρξον ἐγκαταλείπει τήν γλῶσσα καί τήν ἔννοια καί υἰοθετεῖ τό βίωμα μέσα στήν διάρκεια. Ὁ Κοῦσσερλ περιμένει ἀπό τήν σκέψη νά ξαναβρῆ τήν συνύπαρξή της μέ τά πράγματα. Ὁ Χάϊντεγκερ ἀνακαλύπτει τόν ἄνθρωπο καί τό ὄν "μέσα στήν ξάστερη νύκτα τοῦ χάους τῆς ἀγωνίας". "Ὅλοι ἀναζητοῦν τήν σύμπτωση τῆς σκέψεως καί τοῦ ὄντος, σύμπτωση πού δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθῆ παρά μέσα στό βίωμα καί στήν ἐμπειρία, ὅπου τό "λεγόμενον" εἶναι ἓνα μέ τό ἀντικείμενο τοῦ λόγου, ὅπου ἡ φιλοσοφία εἶναι ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξίς. Γιὰ ὅλους, ἡ σκέψις πρέπει νά λαμβάνεται μέσα στό ἀντικείμενό της, εἴτε τό ἀντικείμενο αὐτό λέγεται ἄτομο, εἴτε ἱστορικό γεγονός, εἴτε καθαρή ἔννοια, εἴτε ὁρᾶσις...

Κατά τόν Κοῦσσερλ, ὅλο τό πρόβλημα εἶναι νά καλυφθῆ τό χάσμα ἀνάμεσα στό συνειδητό βίωμα καί στό ἀντικείμενο. Ἀλλά ἀπό τό χάσμα αὐτό ἀκριβῶς ξεκινᾶμε... Πρέπει νά ξεπεράσουμε αὐτή τή στιγμή κατά τήν ὁποία εἴμαστε χαμένοι μέσα στά πράγματα ὥστε νά μὴν μποροῦμε νά τά δοῦμε, σάν νά εἴμαστε ἀντικείμενο ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, αὐτή τή στιγμή κατά τήν ὁποία "τό νά ζῆ κανεῖς εἶναι σάν νά κρύβεται σάν ἀφελῆς συνείδησις μέσα στήν ὑπαρξή τῶν πραγμάτων". Πρέπει νά ξεπεράσουμε τή θολούρα τῆς πρώτης εἰκόνας. Ἀλλά τό "βλέπειν" τά πράγματα δέν σημαίνει νά τοποθετούμεθα ἀπέναντί τους σέ ἀπόσταση καί νά παίρνομε στάση ἐνατενίσεως δηλαδή νά ξαναβρίσκουμε τήν συνηθισμένη ἐννοιοκρατική σκέψη (τήν διεπομένη ἀπό διάφορες σχηματικές ἔννοιες), ὅπου τά πράγματα ἔχουν ἀναχθῆ στίς συνήθειές μας, στίς λέξεις μας, στίς σημασίες μας. Σημαίνει νά ἀποσυρθοῦμε στό βάθος τοῦ ὑπερβατικοῦ "ἐγώ" καί ἀπό κεῖ νά δοῦμε τό νόημα τῶν πραγμάτων, νά δοῦμε τό νόημα αὐτό σάν παρουσία, νά φθάσουμε στή στιγμή ἐκεῖνη κατά τήν ὁποία ἡ κατανόησις συμπίπτει μέ τήν ὄραση καί ἡ ἐνόρασις μέ τό νόημα. Δέν μποροῦμε λοιπόν νά ξαναβροῦμε τόν ἀληθινό κόσμο παρά μόνο ἀφοῦ χάσουμε καί ἐγκαταλείψουμε ἐκεῖνον πού μᾶς δόθηκε ἀρχικά ὑπό τήν μορφή μιᾶς αἰσθητῆς παρουσίας χωρίς νόημα ἢ ἐνός νοήματος χωρίς αἰσθητή παρουσία. Ἀλλά ὁ ἀληθινός αὐτός κόσμος, αὐτός ὁ κόσμος τῆς συμπτώσεως, εἶναι ὁ κόσμος μιᾶς πληρότητος, σχεδόν ἀπίθανης - καί πάντοτε ἴσως ἀπομεμακρυσμένης ἀπό ἐμᾶς.

Γκαετάν Πικόν (Gaëtan Picon) Γενικός Διευθυντής Γραμμάτων καί Τεχνῶν τοῦ Ὑπουργείου Μορφωτικῶν Σχέσεων τῆς Γαλλίας.

Ἀποσπάσματα ἀπό τό ὁμώνυμο ἄρθρο του. Μετάφραση Κ. Καλλιγᾶ (βλ. ὁλόκληρο τό ἄρθρο στό "Πανόραμα τῶν συγχρόνων ἰδεῶν").

ΑΝΤΟΥΑΝ ΝΤΕ ΣΑΙΝΤ ΕΞΥΠΕΡΥ
1900-1944

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΣΑΙΝΤ-ΕΞΥΠΕΡΥ 1944-1964

ΑΝΤΟΥΑΝ ΝΤΕ ΣΑΙΝΤ-ΕΞΥΠΕΡΥ

Φέτος στις 31 'Ιουλίου κλείσανε είκοσι χρόνια από την ημέ-
ρα που χάθηκε μαζί με τό αεροπλάνο του ο άτρόμητος γάλλος αερο-
πόρος 'Αντουάν ντέ Σαιν-Βέξυπερύ (Antoine de Saint-Exupéry), ε-
νας από τούς μεγαλύτερους πεζογράφους τής εποχής μας, που ή φή-
μη του άπλώθηκε σ' όλο τόν κόσμο. Από τήν ήμέρα που ό κόσμος έ-
χασε έναν πραγματικά άγνό ιδεολόγο κ' έναν καλλιτέχνη τής πέννας
μέ εξαιρετικά ρωμαλέο ταλέντο.

Ετή "Νυχτερινή πτήση", στή "Γή τών ανθρώπων", στόν " Πιλότο
πολέμου", στό "Ταχυδρομείο του Νότου", στό "Μικρό πρίγκιπα" και
στ' άλλα τά θαυμάσια πεζογραφήματά του έκφράζεται κυρίαρχη ή αγά-
πη του για τόν άνθρωπο και για τή λεπτειά του ανθρώπου. Τό ήρωι-
κό πνεύμα συνδυάζεται μέ βαθιά πίστη στό ιδανικό τής ειρήνης και
τής πανανθρώπινης αδερφοσύνης. Ο Σαιντ-Βέξυπερύ έλεγε πώς οί
άνθρωποι πρέπει νάναι άπλοί κ' εύτυχισμένοι. Για τόν πόλεμο εί-
πε πώς δέν είναι περιπέτεια, πώς "είν' αρωστία σάν τόν τύφο".

Τό ύφος του τό λιτό και δυναμικό, ή φράση του ή ζεστή, ή λι-
γόλογη και πυκνή, που ώρες ώρες μάλιστα γίνεται ύποβλητικά έλ-
λειπτική, δίνουνε στήν πρόζα του ασύγκριτη πρωτοτυπία, ποιητι -

κότητα και έκφραστικότητα. Κεῖ πού σοῦ φαίνεται πώς κόβεται απότομα ἡ συνέχεια τῆς περιγραφῆς ἢ τῆς ἀφήγησης, ἀχνοφέγγει τό βάθος τῆς εἰκόνας. Κεῖ πού θαρρεῖς πώς δέν εἶναι καί τόσο ξεκάθαρος ὁ νοητικός εἰρμός, ὑπάρχει συνάρτηση βαθύτερη. Νιώθει πώς αὐτή ἡ πρόζα ἡ κρουστή καί λαμπερή εἶναι λόγος μεστός, ὠρμασμένος ἀπ' τῆς σιγῆς τῆ δημιουργικότητα, γεμάτος γνώση βαθιά, γνώση πού εἶναι ἀπαύγασμα ζωντανῆς πείρας, ζωντανῆς μέθεξης. Γνώση, λέει ὁ Σαίντ-Ήξυπερύ, πάει νά πεῖ συμμετοχή.

Μέ τήν εὐκαιρία πού ἔδωσε ἡ εἰκοστή ἐπέτειος τοῦ τραγικοῦ του θανάτου οἱ φιλολογικές ἐφημερίδες οἱ παριζιάνικες δημοσιέφανε ἄρθρα ὅπου διάσημοι συγγραφεῖς, ὅπως ὁ σύντροφός του στήν κερπορία ὁ Ζύλ Ρουά, ὁ Ἀντρέ Σαμσόν, ὁ Πιέρ Μπόστ, ἐκηλώνουνε τόν ὀλόθερμο θαυμασμό τους γιά τό λιγόζωο τό λογοτέχνη.

Μ' αὐτή τήν εὐκαιρία ὁ ΠΕΛΕΚΑΝ προσφέρει στους ἀναγνώστες του ἀποσπάσματα ἀπό ἔργα του.

Μαρία Οἰκονόμου

Α' ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΩΤΑ

Ἡ γῆ πιά πολλά μᾶς μαθαίνει γιά μᾶς ἀπ' ὅλα τά βιβλία. Γιατί μᾶς ἀντιστέκεται. Ὁ ἄνθρωπος ἀνακαλύπτει τόν ἑαυτό του σάν ἀντιμετριέται μέ τό ἐμπόδιο. Μά γιά νά φτάσει ὡσαμ' αὐτό, τοῦ χρειάζεται σύνεργο. Τοῦ χρειάζεται ροκάνι ἢ ἀλέτρι. Ὁ χωριάτης ὀργώνοντας ξεριζώνει λίγο λίγο ἀπό τή φύση μερικά μυστικά. Κ' ἡ ἀλήθεια πού βγάνει στό φῶς εἶναι παγκόσμια. Ἔτσι καί τ' ἀεροπλάνο, τό σύνεργο γιά τίς ἀεροπορικές γραμμές, ἀνακατώνει τόν ἄνθρωπο μ' ὅλα τά προβλήματα τά παλιά.

Ἔχω πάντα μπροστά στά μάτια μου τήν εἰκόνα τῆς πρώτης νύχτας πού πέταξα στήν Ἀργεντινή, μιᾶς νύχτας σκοτεινῆς ὅπου μονάχα τά φῶτα τά σκόρπια στόν κάμπο σπιθοβολούσανε σάν ἀστέρια.

Τό καθένα τους μέσα σ' αὐτό τόν ἠκεανό τῆς σκοτεινιάς σημάδευε τό θαῦμα μιᾶς συνείδησης. Μέσα σέ κεῖνο κεῖ τό σπιτικό διάβάζανε, συλλογιόντανε, συνεχίζαν ἐκμυστηρεῦσεις. Σέ κεῖνο τ' ἄλλο ἴσως νά γυρεύανε νά βυθομετρήσουνε τό διάστημα, ἴσως νά σκοτωνόντανε νά κάνουνε λογαριασμούς γιά τό νεφέλωμα τῆς Ἀνδρομέδας. Ἐκεῖ ἀγαπούσανε. Ἀριά καί ποῦ λαμπυρίζανε κεῖνες οἱ φωτιές στόν κάμπο πού ἀπαιτούσανε τήν τροφή τους. Ὡς κ' οἱ πιά διακριτικές, τοῦ ποιητῆ, τοῦ δάσκαλου, τοῦ μαραγκοῦ. Μά ἀνάμεσα σ' αὐτά τ' ἀστέρια τά ζωντανά πόσα παραθύρια σφαλιστά, πόσα ἀστέρια σβηστά, πόσοι ἄνθρωποι κοιμισμένοι.

Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά γυρέψουμε νά συναπαντηθοῦμε ὁ ἓνας μέ τόν ἄλλονε. Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά δοκιμάσουμε νά ἐπικοινωνήσουμε μέ μερικές ἀπ' αὐτές τίς φωτιές πού καῖνε ἀριά καί ποῦ στόν κάμπο.

Ἀντουάν ντέ Σαίντ-Ήξυπερύ. Ἀπό τῆ "Γῆ τῶν ἀνθρώπων"
Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

Β' ΕΝΑ ΜΟΝΑΧΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

-Στόν κόσμο σας, εἶπε ὁ μικρός πρίγκιπας, κατατεύουν τή γῆ καί καλλιεργοῦν σ' ἓνα μονάχα κῆπο πέντε χιλιάδες τριαντάφυλλα κι ὅμως δέ βρίσκουν αὐτό πού γυρεύουν.

-Ἔτσι εἶναι, εἶπα.

-Κι ὅμως αὐτό πού γυρεύουν μπορεῖ νά βρεθεῖ μέσα σ' ἓνα μονάχα τριαντάφυλλο ἢ μέσα σέ μιὰ μονάχα δροσοσταλίδα.

-Σωστά, παραδέχτηκα.

Κι ὁ μικρός πρίγκιπας συνέχισε.

-Μά τά μάτια εἶναι τυφλά, πρέπει νά κοιτᾶς μέ τήν καρδιά.

Ἄντουάν ντέ Σαίντ-Ἐξυπερύ. Ἄπό τό "Μικρό πρίγκιπα"

Μετάφραση Δημήτρι Θεοδωρίδη

Γ' ΠΥΚΝΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΕΣ

Ἡ κακή λογοτεχνία μᾶς μίλησε γιά τήν ἀνάγκη τῆς φυγῆς. Σίγουρα φυγή εἶναι τό ταξίδι, ἀναζήτησι ἐκτασης. Μά ἡ ἐκταση δέ βρίσκεται, σφιάχνεται. Καί ἡ φυγή δέν ὀδηγεῖ πουθενά.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος, γιά νά αἰσθανθεῖ πώς εἶναι ἄνθρωπος, ἔχει ἀνάγκη νά πάρει μέρος σέ κοῦρσες ἢ νά τραγουδήσει σέ χορωδία ἢ νά πολεμήσει, αὐτά ὅλα εἶναι δεσμά πού βάνει στόν ἑαυτό του γιά ν' ἀλυσοδεθεῖ μέ τούς ἄλλους καί μέ τόν κόσμο. Μά τί φτωχά δεσμά. Ἄν ὁ πολιτισμός ἔχει δύναμη, κι ἀσάλευτο τόν ἄνθρωπο τόν χορταίνει.

Σέ κάποια μικρή πόλη σιωπηλή, μιὰ σταχτιά βροχερή μέρα βλέπω μιάν ἀνάπηρη νά συλλογιέται κλεισμένη στό σπίτι της κι ἀκουμπισμένη στό παραθύρι της. Ποιά νάναι; Τί νά τήν ἔχουνε κάνει; Ἔγώ τόν πολιτισμό τῆς μικρῆς πόλης τόν κρίνω ἀπ' τήν πυκνότητα τούτης τῆς παρουσίας. Τί ἀξιζοῦμε τήν ὥρα πού μένουμε ἀσάλευτοι;

Στό δομνηκανό πού προσεύχεται ὑπάρχει παρουσία πυκνή. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ποτέ δέν εἶναι τόσο ἄνθρωπος ὅσο τώρα πού εἶναι γονατιστός κι ἀσάλευτος. Στόν Παστέρ πού βαστάει τήν ἀνάσα του εἰς ἄνω ἀπ' τό μικροσκόπιό του ὑπάρχει παρουσία πυκνή. Ὁ Παστέρ ποτέ δέν εἶναι τόσο ἄνθρωπος ὅσο τήν ὥρα πού παρατηρεῖ. Τότες προοδεύει. Τότες προχωράει γοργά. Μ' ὅλο πού εἶν' ἀσάλευτος, κάνει βηματισιές γίγαντα κι ἀνακαλύπτει τήν ἐκταση. Ἔτσι κι ὁ Σεζάν ἀσάλευτος κι ἄφωνος ἀντίκρου στό σχέδιό του εἶναι παρουσία ἀνεχτίμητη. Ποτέ δέν εἶναι τόσο ἄνθρωπος ὅσο τήν ὥρα πού σπαίνει, δοκιμάζει καί κρίνει. Τότες τό ἔργο του γίνεται πλατύτερο ἀπ' τή θάλασσα.

Ἄντουάν ντέ Σαίντ-Ἐξυπερύ. Ἄπό τόν "Πιλότο πολέμου"

Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

Θ Ρ Η Σ Κ Ε Ι Ε Σ

ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΜΙΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

συνέχεια από τό προηγούμενο Δελτίο

"Ας υποθέσουμε πώς πηγαίνετε σέ μιάν αίρεση πού κηρύσσει αγάπη κ' αίσθημα. Τραγουδούν, κλαΐν και διαλαλούν αγάπη. Μά μόλις τούς πεΐτε: "Φίλε μου, καλά είναι όλα αυτά, μά θέλω κάτι σπουδαιότερο, λίγη λογική και φιλοσοφία, θέλω νά καταλάβω τά πράματα βήμα μέ βήμα και πιό σύμφωνα μέ τό λογικό, "Φεύγα" σου λέν κι ὄχι μόνο σου φωνάζουν νά φύγεις, μά θά σ' ἔστελναι στήν κόλαση ἂν μποροῦσαν.

Τό ἀποτέλεσμα είναι πώς αὐτή ἡ αίρεση μπορεῖ νά βοηθήσει ἀνθρώπους συναισθηματικοῦ τύπου. Οἱ ὀπαδοί της ὄχι μόνο δέ βοηθοῦν ἄλλους παρά προσπαθοῦν νά τούς καταστρέψουν. Καί τό φριχτότερο: "Ὅχι μόνο δέ θέλουν νά βοηθήσουν ἄλλους παρά κι οὔτε πιστεύουν στήν εὐαισθητικότητά τους.

Ἐπάρχουν πάλι φιλόσοφοι πού μιλοῦν γιά τή γνώση στίς Ἰνδίες και τήν Ἀνατολή και μεταχειρίζονται μεγάλους φιλοσοφικούς ὄρους δεκαπεντασύλλαβους, μά ἂν ἓνας κοινός ἀνθρώπος σάν και μένα πάει και τούς πεῖ:—"Μπορεῖς νά μοῦ πεῖς τίποτα νά γίνω πνευματικός ἀνθρώπος;" τό πρῶτο πράμα πού θά κάνουν θά είναι νά χαμογελάσουν και νά ποῦνε:—"Τό μυαλό σου ἀπέχει πολύ ἀπό τό δικό μας. Τί μπορεῖς νά καταλάβεις ἐσύ ἀπό πνευματικότητα;"

Αὐτοί είναι ὕψηλοί φιλόσοφοι πού σου κλείνουν τήν πόρτα στά μούτρα. Ἐπάρχουν βέβαια οἱ μυστικοπάθεσ ἀιρέσεις πού λέν ἓνα σωρό λόγια γιά τά διάφορα ἐπίπεδα τῆς ὕπαρξης, τά διάφορα στάδια τοῦ πνεύματος, τί μπορεῖ νά κάνει τό πνεῦμα κλπ. Κι ἂν εἶσαι κανένας κοινός ἀνθρώπος και πεῖς: "Δεῖξετε μου κάτι καλό, πού νά μπορῶ νά τό κάμω, οἱ ἀκηρημένες ἔνοιες δέ μοῦ ταιριάζουν, μπορεῖτε νά μοῦ δώσετε κάτι πού νά μοῦ ταιριάζει;" θά χαμογελάσουν και θά ποῦν:—"Ἀκούσετε αὐτόν τόν τρελλό, δέν ξέρει τίποτα, ἡ ὕπαρξή του δέ χρησιμεύει σέ τίποτα." Κι αὐτό γίνεται παντοῦ, σέ ὄλον τόν κόσμο. Θά ἤθελα νά ἔχω τούς πιό ἀντιπροσωπευτικούς τύπους ἀπό αὐτές ὄλες τίς διάφορες ἀιρέσεις, νά τούς κλείσω σ' ἓνα δωμάτιο και νά φωτογραφήσω τά ὄρατα τους εἰρωνικά χαμόγελα.

Ἰδού σέ ποιὰ κατάσταση βρίσκεται ἡ θρησκεία, σέ ποιὰ κατάσταση βρίσκονται τά πράματα. Αὐτό πού θά ἤθελα νά διαδώσω είναι μιὰ θρησκεία πού νά μποροῦν νά τήν παραδεχτοῦν ἐξίσου ὄλα τά μυαλά. Πρέπει νά είναι ὄμοια φιλοσοφική, αἰσθηματική, μυστική και συνάμα νά ὀδηγεῖ και στήν πράξη.

"Αν έρθουν καθηγητές του Πανεπιστημίου, έπιστήμονες και φυσικοί, θά ενδιαφερθούν ιδίως για τή λογική. "Ας πάρουν όση λογική τους χρειάζεται. Θά ύπάρξει ένα σημεϊο πού πέρα απ' αυτό θά νοιώσουν πώς δέν μπορούν νά προχωρήσουν χωρίς ν' αφήσουν τή λογική.

Θά πουν: "Οί ιδέες αυτές για τό θεό και για τή σωτηρία μας είναι δεισιδαιμονίες, ως τις αφήσαμε." -"Κύριε φιλόσοφε, άπαντώ έγω, τό σωμα σου είναι ακόμα μεγαλύτερη δεισιδαιμονία." Αφησε το, μήν πās σπίτι σου νά δειπνήσεις, μήν πās στή φιλοσοφική σου έδρα "Αφησε τό σωμα σου κι αν δέν μπορείς ζήτησε χάρη και κάτσε κάτω Γιατί ή θρησκεία πρέπει νά είναι ίκανή νά μās δείξει πώς νά πραγματοποιήσουμε τή φιλοσοφία πού μās διδάσκει πώς αυτός ό κόσμος είναι ένα και πώς δέν ύπάρχει παρά μιά μονάχα ύπαρξη στό σύμπαν.

"Όμοια, αν έρθει ό μυστικιστής πρέπει νά τόν καλωσορίσουμε, πρέπει νά είμαστε έτοιμοι νά του δώσουμε τήν έπιστήμη τής πνευματικής ανάλυσης και νά του τήν αποδείξουμε πρακτικά μπροστά του.

Κι αν έρθουν συναισθηματικοί άνθρωποι πρέπει νά καθίσουμε νά κλάψουμε και νά γελάσουμε μαζί τους στ' όνομα του Κυρίου. Πρέπει νά πιούμε "τό κύπελλο τής αγάπης και νά τρελλαθούμε". Κι αν έρθει ό άνθρωπος τής ενέργειας, πρέπει νά εργαστούμε μαζί του μέ όλη τήν ενεργητικότητα πού έχομε.

Ό συνδυασμός αυτός θά εΐταν τό ιδεώδες πού πλησιάζει περισσότερο μιά παγκόσμια θρησκεία. Μακάρι όλοι οί άνθρωποι νά εΐταν έτσι καμωμένοι πού μέσα στό μυαλό τους νά ύπάρχουν ό λ α αυτά τά στοιχειΐα, του μυστικισμού, τής συγκίνησης και τής εργασίας. Αυτό είναι τό ιδανικό, τό ιδανικό μου για έναν τέλειον άνθρωπο.

"Όποιος έχει μονάχα ένα ή δυό απ' αυτά τά χαρακτηριστικά τόν θεωρώ μονόπλευρο κι ό κόσμος αυτός είναι σχεδόν γεμάτος από τέτοιους μονόπλευρους ανθρώπους, πού ξέρουν μόνο τό δρόμο πού περπατούν και κάθε άλλος δρόμος τους φαίνεται φριχτός κ' επικίνδυνος, (Συνεχίζεται)

Βιβεκανάντα, Μετάφραση Έλένης Σαμίου

OXI ΠΙΟ ΠΟΛΥ

Κεϊνος πού αρχίζει ν' αγαπάει τό Χριστιανισμό πίο πολύ απ' τήν αλήθεια σέ λιγάκι θ' αρχίσει ν' αγαπάει τήν Βουδδιστή του και τό δόγμα του πίο πολύ απ' τό Χριστιανισμό και τελικά τόν έαυτό του πίο πολύ απ' όλους.

Σάμιουελ Ταϊηλορ Κόλεριτζ (Samuel Taylor Coleridge, 1772-1834)
Άγγλος ποιητής και κριτικός
Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Α' Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΦΤΩΧΙΑΣ

Ἡ ἀναγνώριση τῆς δικιᾶς μας τῆς πνευματικῆς φτώχειας εἶναι πνευματικὴ κατάκτηση ἀποφασιστικῆ.

Οὐίλλιαμ Μπάρρετ (William Barrett), σύγχρονός μας ἀμερικανός συγγραφέας, καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας στό Πανεπιστήμιο τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐκ τῆς "Ὁ ἄλλοτος ἄνθρωπος"

Μετάφραση Μαρ. Οἰκονόμου

Β' ΜΑΚΑΡΙΟΙ ΟΙ ΠΤΩΧΟΙ ΤΩ ΠΝΕΥΜΑΤΙ

Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Δέν πρέπει νά χάνουμε ἀπό τὰ μάτια μας ἓνα γεγονός πού ἡ πρακτικὴ του σημασία εἶναι πρωταρχικὴ γιὰ τὴ μελέτη τῆς Βίβλου: ὅτι ἡ Βίβλος εἶναι γραμμένη σὲ μιὰ γλῶσσα ἰδιαίτουσα, ὅτι στή γλῶσσα αὐτὴ μεταχειρίζονται μερικὲς ἐκφράσεις μέ διαφορετικὴ σημασία ἀπὸ τὴ σημασία πού τοὺς δίνουμε καθημερινά καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά μερικὲς λέξεις ἄλλαξαν νόημα ἀπ'τόν καιρὸ πού ἡ Βίβλος μεταφράστηκε.

Γιὰ νά μιλήσουμε κυριολεκτικὰ, ἡ Βίβλος εἶναι μεταφυσικὸ κείμενο, πνευματικὸ ἐγχειρίδιο πού ἔχει τόν προορισμὸ νά χρησιμεύσει στήν ἀνάπτυξη τῆς ψυχῆς καὶ μ'αὐτό τό πρῶτο ἐξετάζει ὅλα τὰ πράγματα. Αὐτό τό γεγονός πρέπει νά τό τονίσουμε ὅσο τό δυνατό περισσότερο: ὅποιο κι'ἂν εἶναι τό θέμα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Βίβλος, τό πραγματεύεται στό ἀνώτατο ἐπίπεδο, δηλαδή στίς σχέσεις του μέ τὴν ἀνθρώπινη ψυχή. Ἐτσι ἀπαντᾶμε στίς Γραφές πολλές ἐκφράσεις πού πρέπει νά τοὺς δώσουμε πολὺ πλατύτερο νόημα ἀπὸ τό νόημα πού τοὺς δίνουμε γενικά στήν καθημερινή ζωὴ. Ἀναφέρουμε γιὰ παράδειγμα ὅτι στή Γραφή ἡ λέξη ἄρτος σημαίνει ὄχι μόνο κάθε εἶδος ὑλικῆς τροφῆς - αὐτό βέβαια εἶναι τό γενικό καὶ τό συνηθισμένο νόημα - ἀλλὰ περιέχει καὶ κάθε τί πού ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἀνάγκη του στό συγκεκριμένο του κόσμο: τροφή, ροῦχα, στέγη, χροῖμα, ἀνατροφή, συντρόφους κ.λ.π. καὶ ἀκόμα περισσότερο ὅτι ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀντίληψη, κατανόηση τῶν πνευματικῶν πραγμάτων καὶ πάνω ἀπ'ὅλα πραγματοποίησιμόν στό πνευματικὸ ἐπίπεδο. "Τόν ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον". "Ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς"¹.

"Ἄς πάρουμε γι'ἄλλο παράδειγμα τὴ λέξη εὐτυχία. Εὐτυχία καὶ

1. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην 5'48.

εὐτυχῶ ἔχουν στίς Γραφές σημασία πολύ πιά πλατιά ἀπό τή σημασία τοῦ ἔχω στήν κατοχή μου ἢ ἀποκτῶ ὀρισμένα πλούτη. Αὐτοί οἱ ὄροι σημαίνουν πάνω ἀπ' ὅλα ὅτι ἡ προσευχή μας ἔγινε δεκτή. Ἡ μόνη εὐτυχία πού μπορεῖ νά εὐχηθεῖ ἡ ἀνθρώπινη ψυχή εἶναι νά εἶσα - κουστοῦν οἱ προσευχές πού ἔκανε. Ὅταν οἱ προσευχές μας γίνονται δεκτές, σά συνέπεια μᾶς παραχωροῦνται ὅλα τά πράγματα πού χρειάζομαστε. Τά ὑλικά ἀγαθά σέ ὀρισμένη ποσότητα εἶναι στό γήινο ἐπίπεδο ἀπαραίτητα γιά τή ζωή μας. Αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο, ἀλλά αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἀπόλωση εἶναι τό πρῶτο πού παρουσιάζει τό μικρότερο ἐνδιαφέρον. Αὐτό θέλει νά πεῖ ἡ Βίβλος ὅταν δίνει στή λέξη εὐτυχία τήν πραγματική της ἔννοια.

Νά εἶσαι πτωχός τῷ πνεύματι δέ σημαίνει καθόλου αὐτό πού ἐννοοῦμε, δηλαδή νά εἶσαι κουτός. Πτωχός τῷ πνεύματι εἶναι ὁποῖος ἔχει ἀποβάλλει τήν ἐπιθυμία νά ἐξασκεῖ τήν ἀτομική του θέληση καί κάτι πού εἶναι ἀκόμα πιά σημαντικό, νά ἔχει ἐγκαταλείψει κάθε γνώμη μέ προκατάληψη, ὥστε τίποτα νά μή μπορεῖ νά γίνῃ ἐμπόδιο στό δρόμο του γιά τήν ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ - τῆς Ἀληθείας. Ὅποιος εἶναι πτωχός τῷ πνεύματι ἔχει παρατήσῃ τό συνηθισμένο του τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι, τίς προσωπικές του συνήθειες, τίς προκαταλήψεις του καί μάλιστα, ἂν εἶναι ἀνάγκη, τό σημεῖο του τρόπου ζωῆς: μέ μιά λέξη ἔχει ἀποβάλλει κάθε τί πού μπορεῖ νά τόν ἐμποδίσει νά βρεῖ τό Θεό.

Ἐνα ἀπό τά πιά θλιβερά ἐπεισόδια ὅλης τῆς λογοτεχνίας εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ πλούσιου νεανίσκου πού ἔχασε τήν ὠραιότερη εὐκαιρία τῆς ζωῆς του καί "ἀπῆλθε λυπούμενος ἦν γάρ ἔχων κτήματα πολλά"¹. Αὐτή ἡ ἱστορία εἶναι γενικά ἡ ἱστορία ὀλοκλήρης τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Ἀποποιούμεστε τή σωτηρία πού μᾶς προσφέρει ὁ Ἰησοῦς, ὄχι γιατί ἔχουμε πολλά χρήματα ἢ ὑλικά ἀγαθά - οἱ πλούσιοι εἶναι μονάχα μιά μειονοφηφία - ἀλλά γιατί ἔχουμε ἄλλου εἴδους μεγάλα ἀγαθά, μιάς ἄλλης φύσης: τίς προκαταλήψεις μας, τήν πεποίθηση στήν προσωπική μας κρίση, τήν ὑπεροφία μας, τή συναισθηματική ἢ συμφεροντολογική ἀφοσίωσή μας σέ ὀρισμένα ἰδρύματα ἢ ὀργανώσεις. Ἐχουμε ἀκόμα καί συνήθειες ζωῆς πού δέν ἐπιθυμοῦμε καθόλου νά τίς θυσιάσουμε. Μᾶς ἀπασχολεῖ ὁ ἐγωισμός μας. Φοβόμαστε τό γελοῖο καί τή γνώμη τῶν ἄλλων, προσκολλόμαστε στά δικαιώματα πού ἔχουμε ἐποχτήσῃ, στίς τιμές, στίς ματαιότητες αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ἐἶναι ὅλα αὐτά τά προσκλήματα μᾶς κρατᾶνε ἀλυσσοδεμένους στό βράχο τοῦ Πόνου, ἐξόριστους ἀπό τή Σοφία, ἐξόριστους ἀπό τό Θεό.

Ὁ Πλούσιος Νεανίσκος εἶναι ἀπό τά τραγικότερα πρόσωπα πού ὑπῆρξαν ποτέ, ὄχι τόσο γιά τά πλούτη του - γιατί τά πλούτη αὐτά καθ' ἑαυτά δέν εἶναι οὔτε καλά οὔτε κακά, ἀλλά ἀπ' τό γεγονός ὅτι ἡ καρδιά του ἦταν ὑποδουλωμένη στή λα-

1. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον ιθ' 22

τρεία τοῦ χρυσοῦ πού, ὅπως εἶπε ὁ Ἅγιος Παῦλος, εἶναι ἡ πηγὴ κάθε κακοῦ. Θὰ μπορούσε νὰ ἔχει ἑκατομμύρια, ἂν ἡ καρδιά του δέν ἦτανε σκλαβωμένη σ' αὐτά, θὰ μπορούσε νὰ μπεῖ στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν μέ τήν ἴδια εὐκολία πού θάμπαινε ὁ φτωχότερος ζητιάνος. Ἀλλά εἶχε τοποθετήσῃ τήν ἐμπιστοσύνη του στό πλοῦτη καί γι' αὐτό ἡ πύλη βρέθηκε κλειστή γι' αὐτόν.

Γιατί λοιπόν οἱ Ἱερεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ δέχτηκαν τόσο ἄσχημα τό Μήνυμα τοῦ Χριστοῦ; Γιατί εἶχαν "κτῆματα πολλά": τήν ἐπιστήμη τῶν ραββίνων, τίς δημόσιες τιμές, τήν ἐξουσία τους πάνω στόν ὄχλο, τά σπουδαία λειτουργήματα πού ἦταν προσκολλημένα στούς τίτλους τους. Γιά νὰ δεχτοῦν τήν πνευματικὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ θάπρεπε πρῶτα πρῶτα νὰ θυσιάσουν ὅλες αὐτές τίς ἀπολαύσεις. Εὐτύχημα εἶναι ὅτι οἱ ἄπλοὶ καί οἱ ταπεινοὶ πού ἀκροάστηκαν τότε τό Δάσκαλο ἦτανε στερημένοι ἀπό παρόμοια ἀγαθά, γιατί ἀλλοιώτικα δέ θὰ γνώριζαν τήν Ἀλήθεια.

Ὡς γίνεται ὥστε στους νεώτερους χρόνους, ὅταν ξαναεμφανίστηκε τό ἴδιο αὐτό τό Μήνυμα τοῦ Χριστοῦ πού βεβαιώνει ἀκόμη μιὰ φορά τήν Αἰωνιότητα τοῦ Θεοῦ, τή δυνατότητα γιά ὅλους νὰ τόν προσεγγίσουν, τήν παρουσία τῆς θείας Ἀληθείας μέσα στήν ψυχή κάθε ἀνθρώπου, πῶς γίνεται ὥστε πάλι, κατά κύριο λόγο, οἱ ἄπλοὶ καί οἱ ἀγράμματοι εἶναι κεῖνοι πού δέχτηκαν τό μήνυμα μέ χαρά; Γιατί τό Μήνυμα αὐτό δέν τό κοινοποίησαν στό κόσμο οἱ ἀναγνωρισμένοι ἀρχηγοὶ τῆς θρησκείας; Γιατί ἡ Ὁξφόρδη, τό Καίμπριτζ, τό Χάρβαρντ ἢ ἡ Ἀϊδελβέργη δέ χρησίμευσαν σά μεγάλα κέντρα γιά τή διάδοση αὐτῆς τῆς πρωταρχικῆς γνώσης, τῆς σπουδαιότερης ἀπό ὅλες τίς γνώσεις; Ἡ ἀπάντηση εἶναι πάντα ἡ ἴδια: γιατί εἶχαν "κτῆματα πολλά", τή διανοητικὴ καί πνευματικὴ ὑπεροψία τους, τήν αὐτάρκειά τους, τήν αὐτοπεποίθησή τους, τίς ἀκαδημαϊκές τιμές καί τήν κοινωνικὴ τους ἐπιβολή.

Τίποτα τό παρόμοιο δέ δυσκολεύει τούς πτωχοὺς τῷ πνεύματι, εἴτε ἐπειδὴ δέ γνώρισαν ποτέ αὐτές τίς ἀπολαύσεις, εἴτε ἐπειδὴ τίς περιφρόνησαν, ὅταν ἀναπτυσσόταν ἡ πνευματικὴ τους ζωὴ. "Ἐχουν ἐλευθερωθεῖ ἀπό τή λατρεία τοῦ χρυσοῦ καί τῆς ἰδιοκτησίας, ἀπό τήν ἀπασχόληση τοῦ τί θὰ πεῖ γι' αὐτούς ἡ κοινὴ γνώμη καί ἀπό τό φόβο ὅτι οἱ φίλοι τους ἢ οἱ συγγενεῖς τους θὰ τούς ἀποδοκιμάσουν. Δέ βρίσκονται πιά κάτω ἀπό τό ζυγὸ καμμιᾶς ἀνθρώπινης ἐξουσίας, ὅσο φηλά κι' ἂν στέκει αὐτή, δέν ἔχουν πιά αὐτὴ τὴ γεμάτη ἀφέλεια ἐμπιστοσύνη στό ἀλάθητο τῆς προσωπικῆς τους γνώμης. Ἐβρασαν στό σημεῖο ν' ἀναγνωρίζουν ὅτι ἴσως οἱ πιό ἀγαπημένες ιδέες τους νὰ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ ἀναθεώρηση. Εἶναι ἔτοιμοι νὰ ξαναρχίσουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καί νὰ ξαναγίνουν μαθητευόμενοι στή ζωὴ.

Ἔμμετ. Φόξ (Emmet fox). Ἀπὸ τό βιβλίον του "Ἐπί τοῦ Ὄρουσ Ὀμιλία καί ἡ Κυριακὴ Προσευχὴ"
Μετάφραση Κώστα Πάγκαλου

Γ' ΜΑΚΑΡΙΟΙ ΟΙ ΠΤΩΧΟΙ ΤΩ ΠΝΕΥΜΑΤΙ

Μακάριοι οί πτωχοί τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ὁ Ἰησοῦς βεβαιώνει πῶς εὐτυχισμένοι εἶναι οἱ φτωχοί, αὐτοὶ πού ζοῦνε στή στέρηση. Ἡ λέξι "πτωχός" ἔχει πάρεϊ ἐδῶ τὴν πιό πλατιά της ἔννοια. Μά ὁ Ἰησοῦς τῆς δίνει καί μιὰ σημασία ὑποκειμενική. Προσθέτει: "τῷ πνεύματι". Ἐννοεῖ λοιπόν ἐκείνους πού ἔχουν ἐπίγνωση τῆς ἐσωτερικῆς τους φτώχειας, νιώθουνε βαθιά τὴν ἀθλιότητά τους καί αἰσθάνονται ἄσκημα, αἰσθάνονται ἔντονη δυσἀρεσκεία.

Μπορεῖ νά εἶπε ὁ Ἰησοῦς μόνο καί μόνο, ὅπως ἀνιστορεῖ ὁ Λουκᾶς (κεφ. σ' ἐδ. 20, 24): Καλότυχοι οἱ φτωχοί κι ἀλίμονό σας πλούσιοι. Γιατί παρατηροῦσανε δίχως ἄλλο καί τότες, ὅπως παρατηροῦμε καί τώρα, πόσο σπάνιο εἶναι νά νιώσουν ἀυθόρμητα οἱ πλούσιοι ἢ τό ἀΐσθημα τῆς ἀθλιότητάς τους ἢ ἓνα ζηρηρό ἐνδιαφέρον γιά μιὰ καινούργια τάξη στὸν κόσμο. Εἶν' ἀλήθεια πῶς ἔχουνε κι αὐτοὶ τό μερικὸ τους κπὸ τίς δυστυχίες τίς ἔμφυτες στήν ἀνθρώπινη φύση καί στήν ἀνθρώπινη ζωῆ. Ὅμως εἶν' ἱκανοποιημένοι μέ τίς συνθῆκες τῆς ζωῆς τους πού τούς ἀσφαλίζουνε τὴν ὑλικὴ κωλοπέραση. Τό χωρίο λοιπόν τοῦ Λουκᾶ ἴσως νά εἶν' ἡ ἀρχικὴ μορφὴ πού πήρανε τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ δὲ δίνει τό πραγματικὸ τους νόημα. Γιατί γιά τὸν Ἰησοῦ τό οὐσιαστικὸ ἦτανε πάντα ἡ ἐσωρηική κατάσταση τῶν ἀνθρώπων κι ὄχι οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς τους οἱ ἐξωτερικῆς.

Σέ ποιὸν ἀπευθύνονται σήμερα ἐτοῦτα τὰ λόγια; Εἶναι φανερό πῶς ἀπευθύνονται σ' ἀνθρώπους πού ἔχουν ἀνάλογες διαθέσεις. Οἱ φτωχοὶ πού γι' αὐτούς ἐδῶ γίνεται λόγος εἶν' ὅσοι πολὺ δυνατὰ αἰσθάνονται πῶς εἶν' ἐπιπόλαιοι, μέτριοι, πῶς ἡ ζωῆ τους εἶν' ἄσκοπη καί κούφια, ὅσοι μέσα σ' ὄλα τὰ ἐνδιαφέροντα καί σ' ὄλα τὰ ἰδανικά πού ἠμορφαίνουνε τὴ ζωῆ τους δὲ μπορούνε νά μὴν αἰσθάνουνε βαθιά τὴν ἀνάγκη γιά κάτι ἄλλο, ὅσοι μέ πόνο νιώθουνε τί ἀπόσταση ἀκόμα τούς χωρίζει ἀπ' τὸν ἀληθινὸ τους τὸν προορισμό, ὅλοι κείνοι τελοσπάντων πού μ' ὅποιο τρόπο καί νάναϊ ἐκδηλώνεται σ' αὐτούς ἡ ἐσῶτερη ὁρμὴ πρὸς τὸν ὑπέρτατο σκοπὸ τῆς ἀνθρωπότη - τας. Εἶναι αὐτοὶ πού ψάχνουνε, αὐτοὶ πού ἡ δίψα τους γιά τὴν ἀλήθεια, γιά τό δίκιο, γιά τὴ λεφτεριά δέν τούς ἀφήνουνε νά ἡσυχάσουνε. Σ' αὐτούς ἡ ἀνησυχία κ' ἡ προσπάθεια τῆς ἀνθρωπότη - τας ἐκδηλώνονται μέ τρόπο προσωπικό, αὐτοὶ γίνονται οἱ κινήτηριες δυνάμεις τῆς ζωῆς.

Γιά τὴν ὥρα δέν ἔχει σημασία μεγάλη ὁ τρόπος πού συνειδητοποιοῦνε κ' ἐκδηλώνουνε τὴν ἀνησυχία τους, δέν ἔχει σημασία ποιῆς κινήσεις τούς προκαλεῖ, τί κύματα κάνει νά κυλήσουνε. Ἐἴτε τὴ λύτρωση λαχταροῦνε εἴτε τοῦ ὑπεράνθρωπου τῆ ζωῆ εἴτε πολιτισμὸ ἀποδοτικὸ καί γνήσιο εἴτε τὴ δημιουργία κατάστασης μελλοντικῆς

πού ν' ασφαλίζει στόν άνθρωπο συνθήκες ζωῆς ἄξιες γι' αὐτόν, φτά - νει ἐτοῦτες οἱ λαχτάρες τους νάναί στ' ἀλήθεια τό ἀποτέλεσμα βα - θιάς δυσαρέσκειας μέ τόν ἑαυτό τους. Καί τότες τήν ξέρουνε κείνη τή φτώχεια πού ἀπαιτεῖ ὁ Ἰησοῦς.

Ἐπάρχουνε σήμερα χιλιάδες τέτοιες ὑπάρξεις πού λαχταρᾶνε καί φάχνουνε, πού σέ τίποτα δέν ξεχωρίζουν ἀπ' τοὺς ἄλλους ἐξωτερικά κι ὅμως εἶν' ἀπλωμένοι παντοῦ. Καμιὰ κίνηση, καμιὰ τάση, καμιὰ ὁ - μολογία πίστεως, κανένα κόμμα, καμιὰ τάξη τῆς κοινωνίας δέν τοὺς ἔχει περικλῆσει οὔτε κι ἀποκλείσει. Ἰσα ἴσα βρίσκονται μέσα σ' ὄλα τὰ σύνολα καί τό μόνο πού τοὺς ξεχωρίζει εἶναι τό πάθος τους γιά τή ζωή τήν ἀληθινή πού τοὺς καίει μέ τή φλόγα του συνειδητῆ ἢ ἀσύνειδα.

Στόν ἀντίθετο πόλο εἶν' οἱ ψυχές οἱ χορτασμένες, τὰ πλάσματα τὰ γεμάτα ἀπό τόν ἑαυτό τους, τὰ φουσκωμένα ἀπό θαυμασμό γιά τίς προόδους τῆς γενιάς μας, οἱ ἄνθρωποι πού τοὺς δίνει ἠσυχία καί ἱ - κανοποίηση ἢ κατοχή κάποιου ἀγαθοῦ, ὅποιου καί νάναί, ἄς εἶναι κ' ἡ φωροὑπόληψή τους, ἢ μιὰ ἀμφίβολη θεωρία πού στά στεκούμενα νερά της ἔχουνε βουλιᾶξει, ἢ ἓνα πρόγραμμα πού κοκορεύονται γι' αὐτό, ἢ μιὰ πίστη πού τή φυλᾶνε σάν ἀτίμητο λογάρι, ἄς εἶναι καί τό ραγιαδικο τό ραχάτι τοὺς τό βασισμένο σέ μιὰ ξώπεση οἰκογε - νειακή εὐτυχία, στά πλούτια, στήν ἐξουσία ἢ στίς ἡδονές. Εἶναι οἱ φιλισταῖοι τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς ἐλεύθερης σκέ - φης, τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς φιλοτεχνίας, οἱ λατρευτές τῆς φόρμουλας καί τῆς φράσης, τῆς ἀφογῆς ἐπιφάνειας καί τῆς καλοστεριωμένης κοινωνικῆς θέσης, ὅπου δέν ὑπάρχει σωτηρία.

Ὁ Ἰησοῦς ὅμως δέν εἶπε: "Εὐτυχισμένοι οἱ ὀρθόδοξοι, εὐτυχι - σμένοι ὅσοι θυσιάζουνε τή λογική τους, ὅσοι μοῦ λένε Κύριε, Κύ - ριε". Εἶπε: "Εὐτυχισμένοι οἱ πνευματικά φτωχοί". Τό εἶπε δίχως ὀ - ρους καί δίχως περιορισμούς. "Χριστιανοί ἢ Ἑβραῖοι, ἄθεοι, ὑλι - στές, ἰδεαλιστές, ὅ,τι καί νάσαστε, δέν ἔχει σημασία, ἢ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι δική σας".

Κρίμα νά μὴν ὑπάρχει ἔκφραση πού νά μὴν ἔχει νά φοβηθεῖ πα - ρεξηγήσεις καί φαινομενικότητες καί πού νά προσανατολίζει ὅλους ὅσοι πασπατεύουνε σήμερα κι ἀγωνίζονται ὅπως προσανατόλιζε τότες ἡ ἔκφραση "βασιλεία τῶν οὐρανῶν". Μιά τέτοια ἔκφραση μᾶς λείπει. Τό μόνο πού μποροῦμε νά κάνουμε εἶναι νά τό διατυπώσουμε κεῖνο τό νόημα μέ πολλούς καί διάφορους τρόπους: Βασιλεία τῆς θεϊκῆς μας φύσης - ἐρμηνεία πού τό ἴδιο λέει. Πραγματοποίηση τοῦ ἀρχικοῦ μας προορισμοῦ καί τῆς ἀληθινῆς λύτρωσης. Ἀπελευθερωτική καί ζωοδότρα ἀποκατάσταση τῆς ἀνθρωπότητας - στό καθένα ἀπό τὰ μέλη της καί στό σύνολό της - ἀποκατάσταση σ' ἓναν ὀργανισμό σχηματισμέ - νο ἀπό ζωντανές προσωπικότητες. Καινούργια ὀργάνωση τῆς ζωῆς. Πλέρια κι ἀληθινή καλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου. Κοντολογίς ὑπέρτατος τελικός σκοπός τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀπ' ὅποια πλευρά καί νά τήν πά - ρετε τούτη τή βασιλεία ἐσεῖς πού φάχνετε, δέν εἶναι μόνο ἐλπίδα.

θά τήν ἔχετε, γιατί μέσα σας θά πραγματοποιηθεῖ.

Ὁ Ἰησοῦς καθαρά καί ξάστερα λέει στους πνευματικά φτωχοῦς. "Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι δική σας". Δέν τούς βεβαιώνει πῶς θά μποῦνε σ' αὐτή μιά μέρα, ἔν πεθάνουν ὕστερα ἀπό ἀγνή κ' ἐνάρετη ζωή. Γιατί ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔρχεται στή γῆ. Ἀνήκει σέ κείνους πού φάχνουνε καί ἰδρύεται μέσα τους. Ἀρχινάει νά γλυκοχαράζει σά οὐρανοθέμελα τῆς ψυχῆς τους ἀπ' τή στιγμή πού ἐντιλαλεῖ μέσ στήν ψυχή τους τό κάλεσμα τῆς ζωῆς. Δέν εἶν' ὑπόσχεση, εἶναι γεγονός, τόσο πραγματικό γι' αὐτούς πού φάχνουνε σήμερα ὅσο ἦτανε καί γιά κείνους πού φάχνανε τότες. Γιατί γίνεται μέ τήν ἀναγκαιότητα πού γίνονται τά φυσικά φαινόμενα κάτω ἀπό μερικούς καθορισμένους ὄρους.

Ὅταν αὐτό τό κάλεσμα ἀγγίξει τήν καρδιά μας, ἡ ἀνησυχία πού κουφόκαιγε στό βάθος τοῦ ἑαυτοῦ μας καί πού τοῦ κάκου γύρευε νά ἡσυχάσει μέ ἀφηρημένες σκέψεις, μέ τήν εὐλάβεια, μέ τίς διανοητικές τίς ἀπολαύσεις ἢ μέ κάποια δράση, ὅποια καί νά ναι, κάτι σά φλόγα ξεπετάγεται μεμιᾶς, σά φλόγα πού τά κατακαίει ὅλα ὅσα δέν ἔχουνε ζωντανή ἀξία. Ὅποιος τό διαβεῖ ἐτοῦτο τό καμίνι καί δεῖ μέσα κεῖ νά σωριάζονται ὅλα ὅσα ἀποτελοῦσανε τόν πλοῦτο καί τήν ἀνάπαψη τῆς ζωῆς του αἰσθάνεται τόν ἑαυτό του πιό φτωχό καί ἀπ' τόν τελευταῖο διακονιάρη καί μέσ' ἀπ' τήν καρδιά του ἀνεβαίνει μιά φλογερή λαχτάρα γιά τά πράματα τά καινούργια πού ἔχουνε πάρεϊ τό δρόμο τους.

Ἀρχίζει ἡ ἐσωτερική ἐπανάσταση. Ἀλήθεια, οὔτε λίγο οὔτε πολύ, ἡ ὕπαρξη ἡ ἀρχική¹ θέλει νά γεννηθεῖ καί ν' ἀνθίσει μέσα μας.

Ἀνίκανος νά τό συλλάβει στό νοῦ του εἶν' ὅποιος βρῖσκει τήν ἱκανοποίησή του σ' αὐτό πού εἶναι ἢ σ' αὐτό πού ἔχει στήν κατοχή του. Γιατί ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωή, τήν ἀποτελοῦνε μόνιμα ἀγαθά, δυνάμεις ἀποδοτικές, πού προστά τους ὅ,τι νομίζουμε πῶς εἴμαστε, ὅ,τι νομίζουμε πῶς ἔχουμε, ὅ,τι νομίζουμε πῶς μποροῦμε εἶναι φαινόμενα ἀπατηλά καί τίποτα ἄλλο. Μονάχα ὅποιος τό νιώσει βαθιά πῶς ὅλα τά πράματα εἶναι μάταια, ἐνοίγεται γιά νά δεχτεῖ τούτη τή ζωντανή πραγματικότητα. Κι ὅσο πιό πολύ τήν κυνη-

1. Μέ τήν ἔκφραση "ἀρχική ὕπαρξη" δέν ἐννοῶ τήν ἀρχέγονή μας τήν ἀπλότητα, τήν ἀρχέγονή μας τήν πρωτοτυπία, πού ἀκόμα δέν παραμορφωθήκανε καί δέν ἀποφῆσανε. Οὔτε καί κεῖνο πού εἴμαστε πραγματικά σέ ἀντίθεση μ' αὐτό πού μᾶς ἔκανε ἡ ζωή κι ὁ πολιτισμός κι ὁ προσωπικός μας ὁ ξεπεσμός. Λέγοντας ἀρχική ὕπαρξη ἐννοῶ τή θεϊκή ἰδέα γιά τόν ἄνθρωπο, ἰδέα πού ὑπάρχει μέσα σέ κάθε ἀνθρώπινο πλάσμα σά δύναμη ἀνεκδήλωτη, σά δυνατότητα πού προσμένει νά γίνεϊ πραγματικότητα. Ἐννοῶ τό σπάρο τόν αἰώνιο, τήν ὕπαρξη τήν ἀληθινή πού κρύβεται μέσα μας. Πού δέν ἀνήκει σ' αὐτόν ἐδῶ τόν κόσμο. Καί πού ἅμα βγεῖ στό φῶς κάνει τό ζωικό τό πλάσμα ἄνθρωπο.

γάνει τόσο πιά άξιός γίνεται νά τήν πιάσει. Μέσ στίς άνησυχίες του, μέσ στίς λαχτάρες του, αρχίζει ή αρχική του ύπαρξη ν' άναδενεί, νά ξυπνάει. Τό άληθινό του τό έγώ αρχίζει νά φυτρώνει μέσα του.

Γιοχάννες Μύλλερ (Johannes Müller), έλβετός φιλόσοφος. Από τό βιβλίό του "Π έπί του θρους όμιλία". Μετάφραση Μαρ. Οικονόμου

Δ' ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΑΝΤΟΣΥΝΗΣ

Τά θεοσοφικά και τά αποκρυφιστικά βιβλία βεβαιώνουνε συχνά πώς όταν ό άνθρωπος μπαίνει στόν "αστρικό κόσμο" αρχίζει νά βλέπει χρώματα νέα, χρώματα πού δέν υπάρχουνε στό ήλιακό φάσμα¹. Αυτός ό συμβολισμός τών νέων χρωμάτων τής "αστρικής σφαίρας" μάς φέρνει στό νοϋ κείνα τά νέα συναισθηματικά πού αρχινάει ό άνθρωπος νά νιώθει μέ τήν επέκταση τής συνείδησής του-μέ τή "θάλασσα πού χύνεται μέσα στή σταγόνα". Τούτη είναι ή "παράξενη μακαριότητα" πού λένε οι μυστικοί, τό "ούράνιο φώς" πού "βλέπουν" οι άγιοι, οι "νέες" αισθήσεις πού έχουν οι ποιητές. Ός και ή τρεχούμενη ψυχολογία ταυτίζει τήν "έκσταση" μέ αισθήματα όλοτελα άσυνήθιστα, άπρόσιτα κι άγνωστα για τόν άνθρωπο στην καθημερινή τή ζωή του.

Αυτή τήν αισθηση του φωτός και τής άπεριόριστης χαρής τή νιώθει ό άνθρωπος, όταν ή συνείδησή του επλώνεται (όταν ανοίγει ό μυστικός λωτός τών Ινδών γιόγκι), τή στιγμή πού αισθάνεται ό άνθρωπος τήν άπεραντοσύνη. Και του δίνει και τήν αισθηση του σκοταδιου και τής άμέτρητης φρίκης.

Τί θά πεϊ αυτό;

Πώς νά συμβιβάσουμε τήν αισθηση του φωτός μέ τήν αισθηση τής σκοτεινιάς, τήν αισθηση τής χαρής μέ τήν αισθηση τής φρίκης; Μπορουνε κ' οι δύο μαζί νά υπάρχουνε; Μπορουνε νάρθουνε ταυτόχρονα;

"Έτσι έρχονται, άλήθεια. Έτσι ακριβώς πρέπει νά είναι. Η μυστικιστική λογοτεχνία μάς δίνει τέτοια παραδείγματα. Οι ταυτόχρονα οι αισθήσεις φωτός και σκοταδιου, χαρής και φρίκης συμβολίζουνε σά νά πουμε τήν παράξενη τή δυϊκότητα και τήν παράξενη τήν αντίφαση τής ανθρώπινης φύσης. Μπορουνε νά έρθουνε σέ άνθρωπο μέ φύση διττή πού ακολουθώντας τή μιά πλευρά τής φύσης του όδηγήθηκε μακριά μέσα στό "πνεϋμα" κι απ' τήν άλλη τήν πλευρά είναι βυθισμένος στην ύλη, δηλαδή στην άυταπάτη, στό άνυπαρχτο. Μπορουνε νάρθουνε σέ άνθρωπο πού παραπολύ πιστεύει στην πραγματικότητα κεινου πού δέν είναι πραγματικό.

Γιά νά μιλήσουμε γενικά, ή αισθηση του φωτός, τής ζωής, τής

1. Δέν πρέπει όμως νά ξεχνάμε πώς βλέπουμε μόνο τρία από τά έφτά τά χρώματα του ήλιακου φάσματος.

συνείδησης πού μπαίνει σέ όλα μέσα γιά μέσα, ή αίσθηση τῆς εὐ-
τυχίας δίνει ἓνα νέο κόσμο. Μά αὐτός ὁ κόσμος στήν ἀπροε-
τοίμαστη ψυχή θά δώσει τήν ἐντύπωση τῆς ἀπέραντης σκοτεινιάς
καί τῆς ἀπέραντης φρίκης. Σέ τούτη τήν περίπτωση ἡ αἴσθηση τῆς
φρίκης γεννιέται ἀπ'τό χαμό τῆς κάθε πραγματικότητας, ἀπό τήν
ἐξαφάνιση αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Γιά νά μὴ νιώσει ὁ ἄνθρωπος τή φρίκη τοῦ νέου κόσμου εἶναι
ἀνάγκη νά τόν ξέρει ἀπό πρὶν εἴτε συναισθηματικά- μέ τήν πίστη
ἢ μέ τήν ἀγάπη -εἴτε νοητικά- μέ τή λογική.

Πρέπει ν' ἀπαρνηθεῖ ὁ ἄνθρωπος τόν ὁμορφο τό λαμπερό τόν κό-
σμο ὅπου ζοῦμε. Πρέπει νά παραδεχτεῖ πώς εἶναι τῆς φαντασίας
πλάσμα ἐτοῦτος ὁ κόσμος, φάντασμα. Πώς εἶν' ἐνύπαρχτος, ἀπατη-
λός, πλανερός. Πώς εἶναι κόσμος τῆς μάγιας. Πρέπει νά
προσαρμόσει τόν ἑαυτό του σ' αὐτή τήν ἐλλείψη πραγματικότητας, νά
μὴν τή φοβᾶται, νά χαίρεται γι' αὐτή. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει ὅλα νά
τ' ἀπαρνηθεῖ, νά γίνει " π τ ω χ ὁ ς τ ῶ π ν ε ὕ μ α τ ι ", δη-
λαδή νά κάνει τόν ἑαυτό του φτωχό μέ τοῦ πνεύματος τοῦ δικοῦ
του τήν προσπάθεια.

Αὐτή ἡ φιλοσοφική ἐλήθεια ἡ πολύ βαθιά ἐκφοράζεται στ' ὠραῖο
τό εὐαγγελικό σύμβολο:

Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῶ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν.

Ἐτοῦτα τὰ λόγια ξεκάθαρα γίνονται μονάχα σάν τούς δώσουμε
τό νόημα τῆς ἀπάρνησης τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. "Πτωχὸς τῶ πνεύματι"
δέν πάει νά πεῖ φτωχὸς ὑλικά, μέ τήν ἐγκόσμια τή σημασία τῆς
λέξης. Ἀκόμα λιγότερο σημαίνει φτώχεια σέ πνεῦμα. Φτώχεια " ἐν
πνεύματι" εἶναι ἡ ἀπάρνηση τῆς ὕλης. Τέτοια εἶναι ἡ "φτώχεια"
τοῦ ἀνθρώπου ὅταν δέν ἔχει γῆ κάτου ἀπ'τά πόδια του μήτε οὐρα-
νό πάνου ἀπ'τό κεφάλι του.

"Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καί τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κα-
τασκηνώσεις, ὁ δέ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τήν κεφαλὴν
κλίνει"¹.

Αὐτή εἶναι ἡ φτώχεια τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι ὁ λ ο μ ὀ ν α-
χ ο ς ἐπειδὴ πατέρα, μάνα. τούς ἀνθρώπους τούς ἄλλους, ἀκόμα
καί τούς πιό δικούς του ἐ δ ῶ σ τ ῆ γ ῆ, ἀρχινάει νά τούς
βλέπει διαφορετικά, ὄχι ὅπως τούς ἐβλεπε πρῶτα. Καί τούς ἀ-
παρνιέται ἐπειδὴ ξανοίγει τίς ἀ λ η θ ι ν ἔ ς ὕ π ο σ τ ἄ -
σ ε ι ς ὅπου ἀγωνίζεται νά φτάσει. "Ἐτσι ὅταν ἀπαρνιέται τὰ
πράγματα τοῦ κόσμου τὰ φαινομενικά, τὰ ἀπατηλά, σιμώνει στήν
πραγματικότητα τήν ἀληθινή.

Τῆ στιγμῇ τῆ μεταβατικῇ, κείνη τήν τρομερή στιγμῇ πού χ ἄ-
ν ε τ α ι τ ὁ π α λ ι ὁ καί ξ ε δ ι π λ ῶ ν ε τ α ι τ ὁ
ν ἔ ο, τήν παραστήσανε ἀμέτρητες ἀλληγορίες τῆς ἀρχαίας λογο-
τεχνίας. Ὁ σκοπὸς τῶν μ υ σ τ η ρ ῶ ν ἦτανε νά κάνουν εὐ-

κολη αυτή τή μετάβαση. Στίς 'Ινδίες, στήν Αίγυπτο, στήν 'Ελλάδα υπήρχαν είδικές προπαρασκευαστικές τελετουργίες, μερικές φορές συμβολικές μονάχα, μερικές φορές πραγματικές, πού στ' αλήθεια φέρνανε τήν ψυχή ὡσαμε τίς πύλες τοῦ νέου κόσμου καί πού τίς ἀνοίγαν αὐτές τίς πύλες τή στιγμή τῆς μύησης. Μά καμιά ἐξωτερική ἱεροτελεστία δέ μποροῦσε ν' αντικαταστήσει τήν αὐτομύηση. Τό μεγάλο τό ἔργο πρέπει νά γινότανε μέ σα στήν ψυχή καί στό νοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Π. Ντ. Οὐσπένσκυ. 'Από τό "Tertium Organum"
Μετάφραση Μαρ. Οἰκονόμου

Ε' Μ Υ Η Σ Η

Τή φλόγινη στά οὐράνια εἶδα νεφέλη
καί τρόμος μέ συγκλόνισε βαθύς.
Σ' ἐξάρκισα νά μοῦ ἀποκαλυφθεῖς
ἀστόχαστα, ἐγώ, ἡ βέβηλη Σεμέλη.

Μ' ἀπόστρεφα τούς ὀφθαλμούς μου εὐθύς
μέ τύφλωσαν τῶν ἀστραπῶν τά βέλη.
Στά πόδια σου προστά εἶμαι ἕνα κουρέλι
καί σέ ἱκετεύω νά μέ λυπηθεῖς.

Μήν προχωρεῖς πιότερο ἀκόμα' στάσου.
Τρέμμ ν' ἀκούσω, τώρα, τ' ὄνομά σου.
Νά μετανοιώσω, ὅμως, ἀργά εἶναι πιά.

Ντυμένος τή θεϊκή σου πανοπλία
τήν τελευταία σου ρίχνεις ὀμιλία
στό στήθος μου σάν κεραινοῦ χτυπιά.

Μελισσάνθη. 'Από τή συλλογή "Ἡ φλεγόμενη βάτος"

Γ' Φ Ω Λ Ι Α

Μοῦ χάριτες ὅ,τι ἡ καρδιά μου πόθησε.
'Απ' τούς εὐλογημένους Σοῦ, ὦ Κύριε,
μύριες φορές πιό εὐλογημένος εἶναι αὐτός
πού ἀναπαμό, γλυκιά χαρά δέ βρῖσκει
ὡσπου νά βρεῖ φωλιά στόν κόρφο Σου.

Χάϊνριχ Σοῦζο (Heinrich Suσο, 1295-1366), γερμανός
δομηνικανός μυστικιστής, μαθητής τοῦ "Εκχαρτ (ὀνόμαζε τόν
ἑαυτό του τρουβαδοῦρο τῆς Θεϊκῆς Σοφίας)

Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Z' A N A Z H T H Σ H

Παράτησε, παράτησε τίς πλάνες σκέψεις σου, γιατί
ὅποιος κοιτάζει καί χαζεύει τὰ ἔξω ἀκόμα
τὰ μέσα νά θωρήσει δέ μπορεῖ.

Τί σάν ἡ ἐπιδερμίδα ἢ τό κοχύλι ἀπό τό κάθε τί
ἔχει ὁμορφη θωριά;
Αὐτά δέν εἶναι πού ποθεῖς
κι οὔτεσ γι' αὐτά προσεύκεσαι, παρακαλεῖς.
Φτεροῦγες ἔχουν καί πετοῦν
στό χῶρο τῆς ἀπελπισιάς.

Τό χῶμα ἀνακατεύοντας
ἢ τὰ στοιχεῖα τὰ παλιά τῆς γῆς
καί λέγοντας ἐδῶ,
μέσα σ' αὐτά,
θά πρέπει ἐγώ νά μένω
δέν εἶναι ὁ τρόπος γιά νά φτάσεις κάπου.

Ψάξε καλά νά βρεῖς
κάποιο νε κόσμον ἄλλον.
Ὅποιος τόν κόσμο τοῦτον μελετᾷ
στά σύγνεφα πετάει,
κεῖ πού δέ βρίσκεται τό "μάννα"
καί αὐτός ἀναζητᾷ.

Χένρυ Βῶν (Henry Vaughan, 1611-1695), ἄγγλος μυστικιστής ποιητής
Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

H' ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΗ

Ἐλευθερία καί ἀνάγκη, οἱ δύο αὐτές λέξεις ἔχουνε νόημα μονάχα ὅταν μᾶς φαίνεται πῶς τό ἄτομο κ' ἢ ἐξελιχτική πορεία εἶναι δύο πράματα χωρισμένα τό ἓνα ἀπό τ' ἄλλο καί πῶς ὑπάρχει σύγκρουση ἀνάμεσα στό ἄτομο καί σέ κάποια ἐξωτερική δύναμη. Ἡ θεοσοφία ταυτίζει τό ἄτομο μέ τήν ἐξωτερική δύναμη πού εἶναι ἡ ἐξελιχτική πορεία. Κ' ἔτσι αὐτό πού ὀνομάζουμε ἀνάγκη γίνεται κάτι τό φυσικό γιά τό ἄτομο, μέρος τῆς δικιάς του τῆς φύσης, κ' ἡ ἐλευθερία γίνεται ἡ δύναμή του νά πραγματοποιήσει τούτη τή φυσική, τήν ἐμφυτη ἀναγκαιότητα. Στή θεοσοφία ἡ ἀνάγκη ἐκφράζεται μέ τή λέξη βασιλεία κ' ἡ ἐλευθερία μέ τή λέξη δύναμη. Τό ἄτομο κάθε ἄλλο εἶναι παρά πῶνι σ' ἓνα παιχνίδι ἀνελέητα σκληρό. Ἡ ἐλευθερία εἶναι στήν πραγματικότητα ὁ ὑπέροχος ὑπέρτης μιᾶς θανμαστικῆς ἀναγκαιότητας. Τό ἄτομο εἶναι βασιλιάς ἀγίνωτος. Τήν ἐλευθερία του τή μεταχειρίζεται γιά νά πραγματοποιήσει τή μοίρα πού αὐτός ὁ ἴδιος τήν ἔκανε ἀναγκαιότητά του. Σάν ἀναφαίρετο μέ-

ρος της 'Εννιάιας Ζωής θεμελιώνει μιά δοξασμένη αναγκαιότητα προσωπική και παγκόσμια. Σάν άτομο προικίζει τον εαυτό του με ελευθερία για να κερδίσει τή δόξα πού αυτός αποφάσισε να μὴν τῆς ξεφύγει.

Νά σε λοιπόν τώρα ἐσύ μέ τό "ἐγώ" σου σέ ὀρισμένο στάδιο τῆς ἀνάπτυξῆς σου. "Ἄν δέ δίνεις μεγάλη σημασία στά μελλοντικά, ἄν τήν προσοχή σου τήν περιορίζεις στά τωρινά καί στά περασμένα, ἴσως νά εἶσαι ἀμέτρητα περήφανος γιά τό σημερινό σου τό "ἐγώ" καί γιά τό κάθε συστατικό του στοιχείου: "Ἴσως νά εἶσαι πολύ περήφανος γιά τόν εαυτό σου, πολύ ἱκανοποιημένος μέ τόν εαυτό σου." Ἴσως νά εἶσαι περήφανος γιά τίς φιλοδοξίες σου, γιά τά ἰδανικά σου, γιά τίς σκέψεις σου, γιά τά αἰσθήματά σου, γιά τίς ἐνέργειές σου. "Ἴσως νά εἶσαι σκλάβος μιᾶς στατικῆς αὐταρέσκειας. Καί τό ἀποτέλεσμα τῆς θά εἶναι νά θεωρεῖς τόν εαυτό σου ἀμέτρητα ἀνώτερο ἀπ' ὄλους ὅσοι ἔχουν "ἐγώ" διαφορετικό ἀπό τό δικό σου. Θά αἰσθάνεσαι πώς ἔχεις δίκιο καί θ' ἀπορεῖς πού εἰν' οἱ ἄλλοι ἀνίκανοι νά καταλάβουνε πώς ὁ μόνος τρόπος νά ἔχουνε δίκιο εἶναι νά εἶναι σάν κ' ἐσένα. Θά γίνεται ἡ καρδιά σου περιβόλι γιά τή μάγκα τῆς ἀτομικῆς σου θρησκείας, ὅπως καί γιά τή μάγκα πού ἔχουνε τά ἀτομικά σου τά πολιτικά φρονήματα κ' οἱ ἀτομικές σου οἱ συνήθειες κι ὅλα τ' ἄλλα τά γνωρίσματα πού χαρακτηρίζουνε τό ἀτομικό σου τό ἐξελιχτικό στάδιο. Πραγματικά θά εἶσαι στενοφύχος, ἀνελεύθερος, μισολόδοξος. Μπορεῖ νά εἶσαι καί ἐπιθετικός ἀπό θρησκευτικό ζῆλο.

Ἡ θεοσοφία γυρεύει νά σέ προικίσει μέ τήν αἴσθηση τῆς ἀναλογίας. Σοῦ λέει: Καλά ὦσαμε δῶ. Μά νά εἶσαι δυναμικός γιά τά μελλοντικά, γιά κεῖνα πού σέ περιμένουνε. Νά μὴ μένεις στά στεκούμενα νερά τῆς τωρινῆς σου κατάστασης. Ἡ θεοσοφία σέ παρακινεῖ νά εἶσαι χαρούμενα ἀνικανοποίητος ἀπ' ὅλα ὅσα ἀποτελοῦνε τόν εαυτό σου, ἀπ' ὅλα χωρίς καμιά ἐξαίρεση, ὅσο κι ἄν εἶναι καλά μερικά ἀπ' αὐτά. Σέ κάνει νά λαχταρᾶς τό ἀκόμα πιο διαλεχτό "ἐγώ" πού θά γίνεις σύντομα ἄν εἶναι ὁ καιρός ὑπέρτης σου, ἀργά ἄν ὁ καιρός εἶναι ἀφέντης σου. Γιατί, λέει ἡ θεοσοφία, νά μένεις ἱκανοποιημένος μ' ἓνα "ἐγώ" σχετικά μικρό, μιά καί ὑπάρχουν ὅλο καί μεγαλύτερα "ἐγώ" πού καρτεροῦνε νά τά φτάσεις;

Τό μεγαλύτερο ἐμπόδιο πού βρίσκει μπροστά τῆς ἡ θεοσοφία ἀπ' αὐτή τήν ἀποψη εἶναι κεῖνο πού ἐνσαρκώνεται στή φράση "εἶμαι ἀπόλυτα εὐχαριστημένος ἐδῶ πού βρίσκομαι". "Ἄς ποῦμε ἀδίσταχτα πώς ἡ θεοσοφία εἶναι καί ἡ ἐπιστήμη πού μᾶς διδάσκει νά εἴμαστε ἀνικανοποίητοι. Δέ μᾶς διδάσκει τήν ἔλλειψη ἱκανοποίησης τῆ γκρινιαρική, τῆ φουρκισμένη, αὐτή πού μᾶς κάνει ν' ἀπελπιζόμαστε καί νά γινόμαστε ἐπιθετικοί καί πέρα γιά πέρα δυστυχισμένοι. Εἶναι ἡ ἐπιστήμη πού διδάσκει μιά ἔλλειψη ἱκανοποίησης ὀλόχαρη, μιά ἔλλειψη ἱκανοποίησης πού ἀναγαλλιάζει μέ τή σκέψη πώς γιά τό "ἐγώ" τό τωρινό εἶναι προσιτό κάτι πολύ πολύ καλύτερο ἀπό κεῖνα πού τώ-

ρα τό χαρακτηρίσουνε. Τό άτομο τό εύχαριστημένο από τό στάδιο όπου βρίσκεται δέν είναι βέβαια πεθαμένο. Μά είναι μισοπεθαμένο. Γιατί αντίστέκεται στην έπαφή μέ όλα όσα έχει ακόμα ή ζωή νά του προσφέρει. Αντίς νά είναι μέρος του ποταμιού, επιμένει νά είναι ένας μικρός στεκούμενος νερόλακκος, όπου ή ξιπασία γυρεύει νά σφετεριστεί και νά σκοτώσει τή λειτουργία τής κίνησης.

Η θεοσοφία σέ βοηθάει νά χεις τήν υπέροχη τή λεβεντιά του άνιανοποίητου. Σέ κάνει νά λαχταράς τήν περιπέτεια μέσα στά μελλούμενα, σ'αυτά πού σέ περιμένουνε. Και στά περιγράφει λαμπερά κι άστραφτερά.

Κάνει και κάτι παραπάνω ή θεοσοφία. Σέ βοηθάει νά καταλάβεις και ν'άξιολογήσεις τούς άλλους στό στάδιο όπου βρίσκονται, μέ τίς γνώμες τίς δικές τους, μέ τίς δικές τους τίς μορφές θρησκείας και τίς πολιτικές άπόψεις, μέ τίς φιλοδοξίες τους, τίς συνήθειές τους, τά "έγώ" τους. Πόσο πιά εύτυχισμένος θά ήταν ό κόσμος άνίσως και μαθαίναμε νάμαστε ίκανοποιημένοι μέ τούς άλλους όσο είμαστε και μέ τόν έαυτό μας.

Η θεοσοφία τονίζει πώς εκείνο πού δείχνει τή διαφορά στό στάδιο τής εξέλιξης δέν είναι ή διαφορά στή θρησκεία, στην έθνικότητα ή στις συνήθειες και στά έθιμα. Οί θρησκευτές, οί φυλές, τά έθνη, οί συνήθειες και τά έθιμα άλλο δέν είναι παρά διάφορες τάξεις στό μεγάλο σχολείο τής Ζωής. Τά διάφορα τά έξελιχτικά στάδια τά χαρακτηρίζουνε διαφορές στή φινέτσα, στην φυσική εύγένεια, στην άνθρωπιά, στην μεγαλοψυχία, στην άξιολογική ικανότητα, στην σοφία, στην δύναμη, στην επίγνωση τής Άδελφότητας όλης τής Ζωής μέσα στην Πατρότητα του Θεϊκού Σκοπού. Και δώσε στή λέξη "θεϊκός" όποια έννοια θέλεις.

Τζ. Σ. "Αραντελ (G.S. Arundale). Άπό τό βιβλίο του "Εσύ" ("You")

Μετάφραση Μαρ. Οικονόμου

Θ' ΤΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΤΗΤΕΣ

Κύριε,
δέ Σέ παρακαλοϋμε για γαλήνη,
οί συμφορές νά σταματήσουν πιά.
Παρακαλοϋμε για τό Πνεύμα Σου και τήν Άγάπη Σου.
Αυτό νά μας χαρίζει δύναμη
τίς έναντιότητες νά ξεπερνοϋμε.

Τζιρόλαμο Σαβοναρόλα (Girolamo Savonarola, 1452-1498), Ιταλός δομηνικανός (θεωρήθηκε αίρετικός και κάηκε στην πυρά).

Λεύτερη άπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ι. ΜΟΥΣΙΚΗ

Η ΕΝΝΑΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΤΟΥ LUDWIG VAN BEETHOVEN

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

συνέχεια από τό προηγούμενο Δελτίο καί τέλος

Ὁ μεγαλύτερος κατ' ἔμει μεμυημένος στή μουσική καί στή ζωή τοῦ Μπετόβεν, ὁ μέγας συγγραφέας, φιλόσοφος καί μουσικοκριτικός πού ἀφιέρωσε ὅλη του τή ζωή στή μελέτη τοῦ ἔργου τοῦ Μπετόβεν, ὁ Ρομαίν Ρολλάν, γράφει γιά τόν "Ὑμνο στή χαρά" στό ἔργο του "Μπετόβεν" πώς εἶναι ὁ ὕμνος πού ἔχει τά περισσότερα προσόντα γιά νάναί πραγματικός Διεθνής Ὑμνος, διότι τραγουδιέται εὐκολα σ' ὅλες τίς γλώσσες. Ἡ ἀνθρωπότητα πού ἀρχίζει ν' ἀνασαίνει ὕστερ' ἀπ' τόν πόνο πρέπει νά τόν κάνει ὕμνο της.

Ὁ ἴδιος ὁ Μπετόβεν ἔλεγε: "Ἐκεῖνος πού θά μπεῖ στό νόημα τῆς μουσικῆς μου θά πάφει πιά νά σέρονεται στό βουρκο πού σέρονται οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Καί ἄλλοτε πάλι: "Ἡ Μουσική μου εἶναι ἀκόμη πιά πέρα ἀπό κάθε φιλοσοφία. Τό Βασίλειό μου εἶναι στους αἰθέρες, δέν μπορεῖ εὐκολα νά τό πλησιάσει κανεῖς, ἀλλά ὅταν συμβεῖ, λυτρώνεται". Καί ὁ Μπετόβεν εἶχε ἀπόλυτη ἐπίγνωση αὐτῶν πού ἔλεγε. Εἶχε ὁ ἴδιος λυτρωθεῖ ἀπό τόν μεγαλύτερο πόνο τῆς ζωῆς του, τήν κουφάμαρα. Ἦταν ὁ μεγαλύτερος μουσουργός τοῦ κόσμου καί ὁ μόνος ἐπί τῆς γῆς ἄνθρωπος πού δέν ἄκουσε τό μεγαλύτερό του ἀριστούργημα, τό θεῖο δημιούργημα ὅλων τῶν αἰώνων, ὄλο του τό πιστεύω γιά τήν ἀδελφωσύνη καί τήν χαρά ὅλων τῶν ἀνθρώπων, διότι ἦταν κουφός. Καί ὅμως βρῆκε τή Χαρά μέσα ἀπ' τόν πόνο του καί τήν σκόρπισε στήν ἀνθρωπότητα.

Ἄλλά αὐτά θέλουν ἑκατοντάδες σελίδες γιά νά σᾶς τά πῶ. Ἄς συνεχίσουμε.

Οἱ μπάσοι συνεχίζουν τόν τέταρτο στίχο -θέμα. Πρῶτοι τόν παίρνουν αὐτοί στήν ἀρχή καί ἀμέσως τόν ἐπαναλαμβάνουν οἱ κόρες τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλά πάλι κι' ἀπ' αὐτές τό θέμα ἐπαναλαμβάνεται καί συνεχίζεται ἀπό τό πλήθος. Ἀπό τούς ἄνδρες στήν ἀρχή.

Ὅλα τήν Χαρά ρουφᾶνε
ὅσα ἡ φύση ἐδῶ γεννάει
καί καλοῖ κακοῖ πατᾶνε
μέσ στά ρόδα πού σκορπάει.

Τό θέμα ἐπαναλαμβάνεται πάλι ἀπό τίς γυναῖκες μέ συνοδεία τούς ἄνδρες, ἀλλά τό πλήθος ἐπαναλαμβάνει πάλι καί συνεχίζει.

Καί φιλιά και κλήμα
κι' ένα φίλο αυτή πιστό
στό σκουλήκι πόθο κλείνει,
τό Χερούβ πάει στό Θεό.

Άλλά και πάλι τό ίδιο επαναλαμβάνεται στην αρχή από τούς άνδρες, μετά μπαίνουν οί γυναίκες και τέλος ή ανθρωπότητα, πού τό ύψώνει μέχρι τά ούράνια, σάν ένα ούρανομήκη θρησκευτικό ύμνο. Ή έκσταση έχει καταλάβει τήν ανθρωπότητα, πού πλέον ξύπνησε από τήν νάρκη του έξωτερικού έαυτου και βρίσκει τήν εύδαιμονία μέσα στη χαρά και τήν αδελφότητα. Οί στρατιές προχωροῦν.

Ή Μουσική έδωσε όλη της τήν άθηση, πού άνέβασε τήν έκκληση στα ούράνια. Οί άνθρωποι βρίσκονται σ' έκσταση.

Ψυχία! Ξανασυνερχόμαστε. Ή Μουσική πάλι από τά βάθη συνέρχεται. Άνασυντάσσει τίς δυνάμεις της, προχωρεϊ μέ βήμα και προετοιμάζει τό έδαφος για τόν βαρύτενο, πού ύψώνει τή φωνή του επαναλαμβάνοντας τόν δρόμο τής ανθρωπότητας. Ή όρχήστρα ξαναπαίρνει όμως τή ρεβάνς, όπου τέλος αφήνεται, και ή όρχήστρα μόνη της πιά προβληματίζεται άγωνιζόμενη μέσα στό θέμα, παραδέρνοντας δώ και κεϊ, δίνοντας εύκαιρία στό πλήθος νά ξεχυθεϊ και πάλι θριαμβευτικά μετά από μιά χαρακτηριστική υποχώρηση. Τό κῦμα του θριάμβου τῶν λαῶν ξεχύνεται. Ο ύμνος τής Νίκης κατακλύζει τά πάντα έν χορῶ.

Όπως οί ήλιοι μέσ'στά τόξα
τ' ούρανού τά φωτερά
τρέξετε φίλοι μέ χαρά
όπως ό Ήλιος πάει στη Δόξα.

Και επαναλαμβάνεται. Ή όρχήστρα δίνει τόνο μάς. Και οί στρατιές τῶν άπελευθερωμένων σκλάβων είσορμούν μέσα στη βουδδική κατάσταση. Ή ανθρωπότητα πλέον πέρασε από τίς δοκιμασίες και στεφανώνεται μέ τήν παγκοσμιοσύνη και τή βουδδική συνείδηση. Μπήκε στό καθαρό πνευματικό Βασίλειο και ξεπέρασε πλέον τήν ανθρώπινη κατάσταση. Ή Μουσική δίνει επικό χαρακτήρα θριάμβου.

Άλλά ή όρχήστρα άνασυντάσσεται και πάλι. Κάτι μᾶς προετοιμάζει. Τό θέμα μερδεύεται αλλά ξανασηκώνει ένα κῦμα από βαθειά. Οί φωνές τῶν ὄχλων μ' όλη τήν εφοδο τής όρχήστρας ξεχύνονται άλαφιασμένες από εύδαιμονία και πάλι.

Χαρά, Χαρά
τρέξετε φίλοι μέ χαρά
όπως ό ήλιος πάει στη Δόξα...

Ή χορωδία βρίσκεται σέ άφάνταστο ξεφάντωμα και παραλήρημα. Άλλά πάλι ή όρχήστρα αποτελείώνει τόν θριαμβευτικό χορό.

Οί άνδρικές φωνές μ' όλη τήν μεγαλοπρέπεια και τή θρησκευτική εύλάβεια λές και σηκώνουν μέ πομπή τήν "Άγια Μετάληψη, ύψώνονται σ' ένα μεγαλόπρεπο χορωδικό ύμνο: "Μιλιούνια ένωμένοι άνθρωποι", "Ω άγνό φιλί του Κόσμου".

"Seid umschlungen Millionen"

Μύρια πλήθη ένωμένοι :

"Ω φίλι τοῦ Κόσμου άγνό :

Φίλοι έκειῖ στόν οὐρανό

"Ω ή θεία 'Αγάπη μένει .

Οί γυναικεῖες φωνές και μέ συνέχεια τοῦ κόσμου τό έπαναλαμ -
βάνουν μέ θεῖο, μεγαλόπρεπο -σάν ίερεῖς- τρόπο. 'Αλλά και πάλι οί
άνδρικές φωνές τό ξαναδίνουν και τό έπαναλαμβάνουν οί γυναῖκες
και γενικά ή χορωδία. 'Η μυσταγωγική στιγμή είναι μεγάλη. 'Ο Κύ-
ρανός είναι ξανοιχτός. 'Η εὐλάβεια τῶν λαῶν είναι όσο ποτέ άλλο-
τε βαθειά. Τά θρηνα άδηγοῦν μ'ένα άπόλυτα μυστικιστικό τρόπο στά
ένδότερα τοῦ θείου μυστηρίου τῆς λύτρωσης τήν συνείδηση τῶν λα-
ῶν. Οί άγνές φυχές ακολουθοῦν γεμάτες κατάνυξη τό Μεγάλο Μυστή -
ριο. 'Η στιγμή είναι όσο ποτέ άλλοτε κατανυκτική.

'Αλλά οί φωνές οί γυναικεῖες ὑψώνονται πάλι σ'ένα θρίαμβο πού
τόν έπαναλαμβάνουν μετά οί γυναικεῖες φωνές, ή δρχήστρα και σέ
συνέχεια τά πλήθη ανεβάζοντας τήν άποκαλυπτική συνείδησή τους σ'
ένα άφθαστο άποκορύφωμα λυτρωτικού ὕμνου.

Μύρια πλήθη πρσκυνάτε,
νοιώθεις κόσμε τόν θεό.

Στ'άστρα παντοῦ νά τόν ζητάτε.

'Η ανθρωπότητα βρίσκεται στόν δρόμο τῶν Μεγάλων Μήσεων. 'Η
Συνείδηση διευρύνεται. Οί ακτῖνες τῆς θέλησης, τῆς 'Αγάπης, τῆς
Νόησης, τοῦ Κάλλους και τῆς 'Αρμονίας, τῆς Γνώσης, τῆς Εὐλάβειας
και τοῦ Τυπικοῦ ένώνονται στήν μία κεντρική 'Ακτίνα, τήν συνθετι-
κή δλων, τήν ακτίνα τῆς 'Αγάπης. Αὐτή συνεχῶς πλημμυρίζει παν-
τοῦ από τίς καρδιές τῶν ανθρώπων μέ μιάν άπάνταστη χαρά. Είναι ή
ανακάλυψη τῆς εὐδαιμονίας πού βρίσκεται στό είναι τῶν πάντων, στ'
άστρα, στή φύση, στό είναι τους. Είναι ό πυρήνας πάντων.

Οί φωνές έναλλάσσονται, ή μία διαδέχεται τήν άλλη σ' ένα
μυστηριώδες ανέβασμα. Στο πιο κατανυκτικό και θεῖο μέρος τῆς "Ω-
δῆς στή Χαρά" ὑψώνεται ένα ὑπέροχο, ὑπέρολαμπρο φωνητικό κουαρτέ-
το μέ έσωτερική βαθύτητα και όλοένα άξονόμενη ανάπτυξη πρός συν-
εχῶς μεγαλύτερα ὕψη. Είναι οί φωνές τῶν Μεγάλων "Οντων πού άπο-
σπῶνται από τήν έκσταση τοῦ πλήθους για νά άδηγήσουν σέ μία άλλη
άκόμη μεγαλύτερη και θεία έκσταση. Τήν "Ένωση.

Τό φινάλε τῆς Συμφωνίας είναι όλοφώτεινο. Είναι μία όλο εκ -
σταση θερμή ανάβαση από τό ανθρώπινο πρός τό θεῖο.

Οί στρατιές τῶν λυτρωμένων συνεχῶς ανεβαίνουν και ανεβαίνουν
μέ ὑψωμένη πάντοτε τή σημαία τῆς Τελικῆς Νίκης. Είναι ή ματωμένη
σημαία τῆς 'Ιδίας τους καρδιάς πού γινε τό έμβλημα τῆς 'Ατραποῦ της.

'Ο νικητήριος ὕμνος ξεχύνεται στό Σύμπαν. 'Ο ὕμνος τῆς αἰώνι-
ας ζωῆς πλημμυρίζει κάθε ὕπαρξη. Τό μεθύσι τῆς χαρᾶς κυριεύει,
μπερδεύει ανθρώπους και θεούς. Και τέλος έπέρχεται ή "Ένωση."

Ὁ φραγμός πού χωρίζει τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν Θεό ἔχει καταλυθεῖ. Ἡ ἀύλαία τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ θέματος κλείνει μέ τόν θρίαμβο τῆς Ἑνωσης τῆς ἀνθρωπότητας μέ τόν Θεό.

Αὕτη εἶναι ἡ Ἑνάτη Συμφωνία. Τό μεγαλύτερο μουσικό δημιούργημα τῶν αἰώνων. Ὁ μέγας μεμνημένος στή ζωῆ καί τό ἔργο τοῦ Μπετόβεν, ὁ Ρομαῖν Ρολλάν, στό βιβλίο του "Βίος τοῦ Μπετόβεν" μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει γιά τήν "Ὠδή στή Χαρά" τά ἑξῆς: "Τῆ στιγμή πού τό θέμα τῆς χαρᾶς ἐτοιμάζεται νά πρωτομπῆ, ἡ ὀρχήστρα σταματᾷ ἀπότομα- γίνεται μιᾷ αἰφνίδια σιωπῇ. Δίνεται ἔτσι στήν εἴσοδο τοῦ τραγουδιοῦ ἕνας θεϊκός καί γεμάτος μυστήριο χαρακτήρας. Κι αὐτό εἶναι ἀλήθεια. Τό θέμα εἶναι κυριολεκτικά ἕνας θεός. Ἡ χαρά κατεβαίνει ἀπ'τόν οὐρανό γεμάτη ἀπό γαλήνη ὑπερφυσική, μέ τήν ἀνάλαφρη πνοή της χαϊδεύει τούς πόνους κ'ἡ πρώτη ἐντύπωση πού κάνει εἶναι τόσο ἀπαλή, ὅταν γλυστράει στήν καρδιά πού γιάτρεύεται. Ὅταν τό θέμα περνάει κατόπιν στίς φωνές, πρωτοφαίνεται στά μπάσσα μ'ἕνα χαρακτήρα σοβαρό καί λιγάκι καταθλιπτικό. Μά λίγο-λίγο ἡ χαρά κατακτᾷ τίς ὑπάρξεις. Εἶναι μιᾷ κατάσταση, ἕνας πόλεμος ἐνάντια στόν πόνο. Καί νά οἱ ρυθμοί ἐμβατήριου, οἱ στρατοί σέ κίνηση, τό φλογερό καί βαρύνουο τραγούδι τοῦ τενόρου, ὅλες αὐτές οἱ σελίδες οἱ γεμάτες ἀνατριχίλα κι ὅπου νομίζεις πώς ἀκοῦς τήν ἀνάσα τοῦ ἴδιου τοῦ Μπετόβεν, τό ρυθμό τῆς ἀναπνοῆς του καί τίς κραυγές τῆς ἔμπνευσής του, ἐνῶ ἔτρεχε στά χωράφια συνθέτοντας τό ἔργο του, ἕξιλλος ἀπό μιᾷ παράφορη μανία σάν τό γέρο Βασιληᾶ Λήρ μέσα στή θύελλα.

Μιά ὀλόκληρη ἀνθρωπότητα ἀνατριχιάζοντας σηκώνει τά χέρια της στόν οὐρανό βγάζοντας δυνατές κραυγές, ὀρμάει πάνω στή χαρά καί τῆ σφίγγει στήν ἀγκαλιά της".

Ἐπίσης λίγο παρακάτω ὁ Ρομαῖν Ρολλάν λέει: "Μπετόβεν ἀγαπημένε. Ἀρκετοί ἄλλοι θύμησαν τό καλλιτεχνικό σου μεγαλεῖο. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος καί καλλίτερος φίλος ἐκείνων πού ὑποφέρουν καί ἀγωνίζονται. Ὅταν εἶμαστε θλιμένοι ἀπό τά βάσανα τοῦ κόσμου, αὐτός ἔρχεται κοντά μας (ὅπως ἐρχότανε νά καθῆση στό πιάνο μιᾶς μάννας πού πενθοῦσε καί χωρίς νά πῆ λέξη παρηγοροῦσε αὐτήν πού ἔκλαιγε μέ τό τραγούδι τοῦ καρτερικοῦ του θρήνου). Κι ὅταν ἡ κούραση μᾶς πιάνει ἀπ'τόν αἰώνιο ἀνώφελο ἀγώνα πού γίνεται ἐνάντια στή μετριότητα τῶν κακιῶν καί τῶν ἀρετῶν, εἶναι ἕνα ἀνέκφραστο ἀγαθό νά λούξεσαι σ'αὐτό τόν ὠκεανό τῆς θέλησης καί τῆς πίστης. Ἀπ'αὐτόν ἀκτινοβολεῖ μιᾷ ἀνδροπρέπεια, μιᾷ εὐτυχία γιά τήν πάλη, ἡ μέθη μιᾶς συνείδησης πού αἰσθάνεται μέσα της τό Θεό".

Ἡ μύηση στήν ἀληθινή τέχνη εἶναι μύηση στήν ἀληθινά θεία Σοφία. Καί αὐτός πού μπῆκε στό νόημα τῆς Τέχνης λυτρώνεται.

II. ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Α' Τ' ΑΛΕΙΜΑΤΟΚΕΡΙΟΥ ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Οί χρυσές οί ήλιαχτίδες παίζανε εύτυχισμένες στήν απέραντη τή σφαίρα πού καρδιά της είν' ό Ήλιος. Τρέχοντας στό διάστημα ρίχνανε ματιές σ' άλλους πλανήτες και ανάλαφρα πετοῦσαν γύρω απ' άλλους, ένωμένες μεταξύ τους μέ μεγάλην άρμονία, και μέ τόν Πατέρα τους, τόν Ήλιο τό Μεγάλο, τόν αγαπητό.

'Αγαπούσε ό Ήλιος όλες του τίς ήλιαχτίδες, τά παιδιά του, κ' έδινε στήν καθεμιά τους τήν ενέργεια πού τῆς ήταν χρήσιμη γιά νά τελειώσει τό δικό της έργο.

"Ήτανε πλασμένες από Κεϊνον και Έκεϊνος τίς διατηροῦσε "κατ' εικόνα και όμοίωσίν" του. Μιά κι Αύτός ήταν θερμός, ήτανε θερμές κ' έκεϊνες· μία κι Αύτός ήταν λαμπρός, ήτανε λαμπρές κ' έκεϊνες κι όσο ήταν δυνατός ήταν παντοδύναμες κ' έκεϊνες.

Μιά απ' αυτές τίς ήλιαχτίδες, τόσο εύτυχισμένη όσο κ' οί' άδερφές της, ζήγωσε κάποια φορά πολύ σιμά τόν πλανήτη πούναι Γῆ τό όνομά του, κι όπως ζύγωσε στά πράσινα τά γυαλιστερά τά φύλλα κάποιου δέντρου γήινου, τῆς έφάνηκε πώς τ' άκουσε νά λέει: " Έμπα μέσ στα φύλλα μου και θά λάμπεις σαν τόν Ήλιο και δέ θάχεις πιά ανάγκη νάναι κρεμασμένη ή ύπαρξή σου από τόν Πατέρα σου τόν Ήλιο. Έμπα μέσα μου και θάσαι σύ ή Ίδια ένας ήλιος και θενά μπορεϊς άκόμα νά σκορπάς άλλες ήλιαχτίδες πού θά λάμπουνε στόν κόσμο σαν και σένα".

Τώρ' αυτή ή ήλιαχτίδα είχε ό,τι κι άν ήθελε. 'Αγαπούσε μ' όλη τήν καρδιά της τόν Πατέρα της, και τίς άδερφές της σαν τόν έαυτό της, μά κι αυτές τήν αγαπούσαν άλλο τόσο, και γιά σκέψεις δέν τῆς άφινε καιρό ή πανέμορφη ζωή της. Όμως όσο πιότερο τάραζαν τή σκέψη της του δεντροῦ τά λόγια, τόσο περισσότερο τήνε τραβοῦσαν κ' ήθελε νά δοκιμάσει, και στό τέλος μίλησε στόν Πατέρα της τόν Ήλιο: "Θάθελα Πατέρα μου, από μοναχή μου, νά γενῶ ένας ήλιος. Δόσε μου, παρακαλῶ Σε, τή θερμότητα και τό φῶς πού στό μερτικό μου πέφτει κι άφισέ με λεύτερη κι ανεξάρτητη νά γίνω".

Κι ό Μεγάλος Ήλιος, πού δέν είναι μοναχά πανάγαθος αλλά και σοφός, αρκετά σοφός όσο νά ξέρει πώς χωρίς τή λευτεριά στήν εκλογή δέν ύπάρχει αγάπη άληθινή, ειπε στό παιδί του: "Μόλο πούχω δώσει στα παιδιά μου εύτυχία τέλεια, είναι τό καθένα τους λεύτερο νά βρεϊ τή δική του εύτυχία μοναχό του".

Γιά τό χωρισμό θλιμένος έδωκε στήν κόρη του τήν ενέργεια πούπεφτε στό μερτικό της και τῆς ειπε πώς θενάναι πάντοτε καλοδεχόμενη στό πατρικό της.

Κι ό Μεγάλος ό Πατέρας, βλέποντας τήν κόρη Του πούφευγε και χάνονταν μέσα στό διάστημα, σύγκαιρα τήν αποθύμησε και πόθησε νάτανε μαζί Του ένωμένη κ' έμουρμούρισε: " Άλλάκερη τήν εύτυχία σου

νά νιώσεις δέν μορεῖς παρά μόνο σάν βρεθῆς λίγον καιρό σ'εύ-
τυχία λιγότερη".

Ἡ φιλόδοξη λιαχτίδα γύρισε στό ἴδιο δέντρο, μπῆκε ανάμεσα
στά φύλλα γιά νά βρεῖ ἐκεῖνο πού τῆς τάζανε, νά γενεῖ ἕνας ἡ-
λιος. Μά ἦταν πιά πολύ ἀργά ὅταν εἶδε πώς τό δέντρο τήν ἐμετα-
χειριζότανε γιά σκοπούς δικούς του. Εἶδε πώς δέν ἦταν πιά οὔτε
φωτεινή οὔτε κἀν ἀχτίδα. Εἶχε καταστήσει μιά ἐνέργεια τόσο κα-
ταπιεσμένη ἀπ'τῆ μορφή πού κι αὐτόν τόν ἑαυτό της δέν τῆς ἦταν
βολετό ν' ἀναγνωρίσει.

Μά τό δέντρο, μέ τό νά ρουφήξει τόση ἐνέργεια, ἔγινε πιό
πράσινο καί μπορούσε τώρα πιά εὐκόλα νά ἐνώνει στούς χυμούς του
γῆ κι ἀέρα. Κ' ἔγιναν τά μῆλα του πιό μεγάλα κι ὁμορφα.

Σ' ἐν' ἀπό τά μῆλα του ἔβαλε τό δέντρο ὅλη τήν ἐνέργεια πού-
ταν μιά φορά μιά θερμή κι ὀλόφωτη ἡλιαχτίδα. Μιάν ἡμέρα ὁ ἀφέν-
της ἔκοφε τό μῆλο καί τό κύτταξε καί εἶπε: "Εἶναι σκουληκιά -
ρικο" καί γι'αυτό τό πέταξε κεῖ στή μάντρα πούβοσκαν οἱ χοῖροι.
Κ' ἡ ἐνέργεια ἐκεῖνη, πούταν ἡ ἡλιαχτίδα μιά φορά καί μπορούσε
νά ξυπνάει ὅλα τοῦ σπιτιοῦ τά ζωντανά κάθε πρωί, ἐφαγώθηκε ἀπό
χοῖρο, καί ἡ ζάχαρη τοῦ μήλου πούχε μέσα της ὅλη τήν ἐνέργεια
πέρασε στό λίπος ἐνός χοίρου.

Κ' ἡ ἐνέργεια μέσ' στή φυλακή της ἔχασε ὀλοτέλα τή θύμησι ὅ-
τι ἦταν ἄλλοτε φωτερή λιαχτίδα. "Ἐἔρω βέβαια πώς ἐγώ εἶμαι τώ-
ρα λίπος, μά τί νάμαι τάχατε, καί πώς ἦρθα δῶ;" Μά ἀπάντησι δέν
εἶχε στήν ἐρώτησι αὐτή πού τήν τυραννοῦσε.

Σάν ἐπέρασε καιρός, τ' ἀφεντικό ἔσφαξε τό χοῖρο, πούχε γιά
καλά παχύνει ἀπό τήν ἐνέργεια τήν κλεισμένη μέσα του, κι ἀπ'τό
πάχος του, πού ἦταν τῆς ἐνέργειας φυλακή, ἔκαμ' ἡ νοικοκυρά ἀ-
λειματοκέρι πού σάν τ' ἀνάβε λαμποκοποῦσε μέσα στό βαθύ τῆς κά-
μαρας σκοτάδι. Ἡ ὑπόσχεσι τοῦ δέντρου βγῆκε τώρ' ἀληθινή. Ἡ λια-
χτίδα ἦταν τώρα πιά ἡλιος π' ἀχτινοβολοῦσε.

"Ὅμως ἂν ἐκεῖνη ἡ λιαχτίδα ἤξερε πώς αὐτοδά ἦτανε ὁ κόσμος
πού τῆς ἔταξαν, σίγουρα ποτέ δέ θά δεχότανε νάμπει μέσ' στό δέν-
τρο. Εἶχε καταστήσει τώρα πιά ἕνα φῶς πανάθλιο. "Ἐλαμπε σ' ὀλό-
κληρο τόν κόσμο μιά φορά μά τώρα ξέπεσε νά φευτοφέγγει σέ μιά
καμαρούλα. Σάν φυσοῦσε ἀεράκι ἀπό τό παράθυρο ἔσβυνε τό φῶς πού
ἐτρεμόσβυνε γι'αί τῆ νοικοκυρά δέν εἶχε βγάλει ἀπ'τό λίπος ὄλο
τό νερό του. "Ἄν ἡ ἐνέργεια ἡ φυλακισμένη σ' ἀλειματοκέρι ἐθυ-
μόταν τή δική της δόξα τήν παλιά δέν θενά μπορούσε νά βαστάξει
τόν καῦμό της.

Μά ἡ τέλεια λησμονιά τήν ἐγλύτων' ἀπ' αὐτό τό φριχτό μαρτύριο.
Οἱ πολλές μεταμορφώσεις δέν τήν ἀφιναν τά παλιά νά θυμηθῆ κι ἀ-
ναρωτιόταν: "Γι'αί τάχα νάμαι 'γῶ ἀλειματοκέρι καί νά φέγγω δῶ
τή νύχτα; καί γι'αί ὄλο μικραίνω χωρίς ἄλλο ἀπ'τῆ φθορά νά βλέ-
πω ἐμπρός μου;"

Τήν ἡμέρα ἔβλεπε καί θαύμαζε τό λαμπρό τόν Ἥλιο ἀπ'τό πα-

ράθυρο. "Ήμενε έκστατική γιά τ' άπέραντο τό φώς Του και Τονε φο - βότανε γιατί ή ζεστασιά Του τή μορφή της λύγιζε. "Έβλεπε νά παί - ζουνε οί ήλιαχτίνες και ποθοῦσε νάναι μιά από κείνες. "Ωί. εὐτυ - χισμένες ήλιαχτίνες, τοῦ αἰώνιου "Ήλιου θυγατέρες, όπου δέν σ'α - γνοιάζουν τά μελλούμενα", σκέφτονταν, "κι άντίς εἶναι λιγοστές οί δικές μου ἔρες".

"Ένα βράδυ τά παιδιά τοῦ νοικοκύρη μελετοῦσαν τά μαθήματά τους μέ τό φώς τ' άλειματοκεριοῦ. "Πατέρα μου, εἶν' αλήθεια, λέει ένα τους, "πώς μ'α δίνει οί "Ήλιος ὅλη τήν ενέργεια;" Κι οί πατέρας "νάί" τούς εἶπε, "φέρνει οί "Ήλιος ἀπ'τίς λίμνες κι από τούς ὠκε - ανούς τή βροχή στό χτήμα μας, κ' ή βροχή πού πέφτει και τό φώς τοῦ "Ήλιου μεγαλώνουν τά σπαρτά μας. Τῶν τά ζωντανά μας ἀπό τά σπαρτά, πίνουν ἀπό τό νερό πού φέρνει οί "Ήλιος και τρανεύουνε κι αὐτά μέ τή σειρά τους. Και τό φώς ἀκόμα τοῦτο τοῦ άλειματοκεριοῦ εἶν' ἀπ' τήν ενέργεια πού μ'α στέλνει οί "Ήλιος".

Τ' άλειματοκέρι τ' άκουσε και λαχανιασμένο και ξενευρισμένο εἶ - πε: "Εἶμ' ἀπ'τό Μεγάλο "Ήλιο" και ή σκέψη τοῦδωσε τόσην εὐτυχία π' ὅμοια δέ θυμότανε νάχε ἄλλη φορά, σάν σκεφτόταν πώς μοροῦσε κά - ποιο νάναι κομματάκι ἀπό τό μεγάλο κείνο φώς τό θαυμαστό.

Κείνη τή βραδυά, πρίν π'ανε τά παιδιά γιά ὕπνο, τούς ἐδιάβασε οί πατέρας ἀπ'τό Εὐαγγέλιο ὅτι κάποι' ἦταν ένα ἄσωτο παιδί, πούφυ - γε μακρυνά ἀπό τοῦ πλούσιου πατέρα του τό σπίτι και δυστύχησε και πάλι ξαναγύρισε, κι ὅτι ἔτρεξ' οί πατέρας του νά τό δεχτῆ στό γυ - ρισμό του και τό φίλησε κι ὅλα του τά κρίματα συχώρεσε.

Τ' άλειματοκέρι π' άκουσε τήν ἱστορία τήνε σκέφτηκε και μέσα του βαθειά ἔνωσε μιά νοσταλγία: "Ίσως νά εἶν' οί "Ήλιος οί πατέ - ρας μου και στό πατρικό μου νά μοροῦσα νά ξαναγυρίσω, σάν και κειό τό ἄσωτο παιδί". Μόλο πού οί γυρισμός αὐτός μιά ἀπλή τοῦ φαι - νόταν ὀπτασία ἄρχισε νά ἐλπίζει και τοῦ ἔφερ' ή ἐλπίδα λογισμούς κάθε λογῆς.

Έσκεφτόταν πώς τό φτωχικό του φώς τ' ἀδύνατο, όπου φώτιζε πα - τέρας και παιδιά, τούτανε δοσμένο ἀπό τόν "Ήλιο. "Δέν μοροῦσε τά - χα οί Μεγάλοι "Ήλιος νά τοῦ στέλνει μήνυμα μέ τήν παραβολή τ' ἄσω - του παιδιοῦ; Αὐτό θάτανε μιά τύχη σέ ἑκατομμύρια". Κι ὅμως ἄρχι - σε αὐτήν τήν προσευχή: "Ω Μεγάλε "Ήλιε, ἂν ποτέ ἦμουνα παιδί σου και σέ ἄφησα συχώρεσέ με ὅπως ὅλ' οί πατεράδες συχωροῦνε τά παι - διά τους. Πάρε με πάλι κοντά σου πρίν χαθῶ στή φυλακή αὐτῆς τῆς γῆς". Κ' ἦτανε αὐτή ή προσευχή του μιά κραυγή φριχτῆς ἀπελπισιάς.

Μά οί Μεγάλοι "Ήλιος, πού τήν άκουσε, σάν σοφός Πατέρας ἤξε - ρε νά σώσει τό παιδί του τό χαμένο. Και ξημέρωσε μιά μέρα πούφε - ρε μιά ζέστη φοβερή, κι οί ζεστός ἀέρας κ' οί λιαχτίδες ἀπό τό πα - ράθυρο λυώσανε ὀλοτελα τ' άλειματοκέρι. Ή νοικοκυρά ἔξυσ' ἀπό τό σαμντάνι τό λυωμένο κι ἄμορφο άλειματοκέρι κ' ἔπειτα τό πέταξε στό σωρό τά σκύβαλα τῆς αὐλῆς. Τ' άλειματοκέρι τό λυωμένο τότε φώ - ναξε: "Ήλιε μου, Πατέρα μου, γιατί μ' ἀπαράτησες και γιατί μοῦ

τέλειωσες πριν από την ώρα της τή μικρή ζωή μου;" Κ'έκεϊ πού - λωνε άπάνω στό σωρό τά σκύβαλα άκουσε γλυκό ψιθύρισμα νά του λέει: "Μή φοβάσαι· όποιος χάσει τή ζωή ξαναβρίσκει μιά και - νούργια".

Ύστερ' από τρεῖς ημέρες έβαλε στά σκύβαλα φωτιά ό νοικοκύρης και τό άλειματοκέρι μπρός στόν Ήλιο τό λαμπρό χάθηκε ολότελα μέσα στῆς φωτιάς τή φλόγα. Όλη του ἡ ενέργεια ξανάγινε φωτεινή κι ολόθερμη άχτίδα και έξεπετάχτηκε άπ'τή γῆ κατά τόν Πατέρα της τόν Ήλιο πού τήν πρόσμενε.

Και σαν ἦτανε ακόμα μακρυνά εκατό χιλιάδες μίλια 'πό τόν Ή - λιο ἦρθε νά τήνε συναπαντήσει ένα στεφάνι, θαυμαστό, μεγάλο, άπ' τόν Ήλιο τόν Πατέρα της σταλμένο, και τήν καλωσόρισε στοῦ Πα - τέρα της τό σπίτι. Και σαν έφτασε στόν Ήλιο ένιωσε πώς ἡ παλιά ἡ δύναμή της έξαναζωντάνεφε κ'έγιν'όμοια μέ τῶν άλλων αδερφάδων.

Κ'ἦτανε κείνη τή μέρα μιά χαρά μεγάλη σ'όλονε τόν κόσμο πού καρδιά του εἶν'ό Ήλιος. Πάνω δῶ στή γῆ σύννεφα μεγάλα κλαίγανε άπ'τή χαρά τους, κ'οἱ λιαχτίδες πού ανάμεσα σ'αυτά εἶχαν στήσει τό χορό τους έκαμαν τά πιό ώραῖα ούράνια τόξα τους. Και τήν εὐ - τυχία τῆς μικρῆς, τῆς χαμένης ἡλιαχτίδας ξεπερνοῦσε μοναχά ἡ εὐ - τυχία του Πατέρα της, πούπε στ' άλλα του παιδιά: "Ας γιορτάσου - με ὅλοι για τ'άγαπημένο τό παιδί μας πούτανε χαμένο μακρυνά τό - σον καιρό και τώρα ξαναγύρισε στό σπίτι".

Φράνκλιν Τσάν (Franklin Zañh)

Μετάφραση Κατίνας Νάτσικα. Διασκευή Τίμου Βρατσάνου

Β' Ο ΤΑΜΙΝΟΣ

Ό Ταμίνος έπέμενε κι έτσι μόρσεσε τελικά νά μπεῖ στήν έβδο - μη κατάσταση του βουδικου δρόμου. Κι όταν βρισκόταν εκεί, σ'αυ - τή τήν κατάσταση, δέν εἶχε καμμιά επίγνωση τῶν γύρω του κι αυτή ακόμα ἡ ψυχή του ἦταν σαν τό τίποτα. Και σ'αυτή τήν κατάσταση, πού βρίσκεται πιό πέρα άπ'τή γαλήνη ακόμα, άρσεσε στόν Ταμίνο νά 'μενε για πάντα.

Μά τοῦτο γίνηκε κείνη τή μέρα πού πῆγε νά διαλογιστεῖ στό δάσος πού φύτρωνε γύρω από τό μοναστήρι. Τήν ώρα πού αυτός, κα - θισμένος παράμερα, ἦταν χαμένος μέσ στό διαλογισμό του, κάποιος ταξιδιώτης πέρασε. Οἱ ληστές πού παραμόνευαν χυμήξανε καταπάνω του, τόν πλήγωσαν, τόν λήστεφαν και τόν αφήκανε πεσμένο πάνω στά χώματα νομίζοντας πώς τόν εἶχανε σκοτώσει. Σά φύγαν οἱ ληστές, ό πληγωμένος άρχισε νά φωνάζει στόν Ταμίνο νά τόν βοηθήσει. Μά αυ - τός καθότανε ακούνητος, μήν έχοντας συνείδηση του τί γινότανε γύρω του. Κι έτσι ό βαριά πληγωμένος κείτονταν χάρω, τό αίμα του χύνοντας λίγο λίγο. Κι εκεί ακόμα βρισκονταν όταν ό Ταμίνος ξα - ναγύρισε στή γῆ.

Ό Ταμίνος ἦτανε ζαλισμένος και για πολλήν ώρα δέ μπορούσε

νά καταλάβει τί βλέπανε τά μάτια του καί τί ἦταν τό πρεπούμενο νά κάνει. Μά σέ λίγο, σάν τό ρέμα τῆς ζωῆς ξαναγύρισε στό κορμί του, σηκώθηκε, πῆγε κοντά στόν πληγωμένο κι ὅσο μπορούσε πιά καλά τοῦ δεσε τίς πληγές του. Μά ὁ ταξιδιώτης, πού στό ἀναμεταξύ εἶχε χάσει αἷμα πολύ, κοίταξε τόν Ταμίνο καί πέθανε. Ὁ Ταμίνοσ εἶδε τότες στά μάτια του, προτοῦ πεθάνει, κεῖνο τό βλέμμα πού κάποτε εἶχε δεῖ στό πεδίο τῆς μάχης.

Καί τότες μέ μιᾶς χάθηκε ὅλη κείνη ἡ γαλήνη πού μέ τόσο κόπο κερδήθηκε. Ὁ Ταμίνοσ γύρισε στό μοναστήρι καί τήν ἄλλη μέρα ἀνέβηκε στό πιά ἔψηλό πλάτωμα τοῦ βουνοῦ τοῦ νησιοῦ καί κάθισε δίπλα σ' ἓνα ἀγαλμα τοῦ Γκαουτάμα.

"Ἦτανε λιόγεσμα κι ὁ ἥλιος βασιλεύοντας ὅλο καί πιά λαμπρά φώτιζε τό πέτρινο πρόσωπο ὡσπου νά φαίνεται σάν νά πῆρε ξάφνου ζωή.

Κι ὁ Ταμίνοσ κοιτάζοντάς το στά μάτια ρώτησε:

"Κύριε, λέει τό Ἐθαγγέλιό σου ἀλήθειες;"

Καί τό ἀγαλμα ἀπάντησε:

"Κι ἀλήθειες καί φέματ'α."

Καί ποιές εἶναι οἱ ἀλήθειες;

"Ὁ ἀλτρουῖσμός καί ἡ ἀγάπη".

"Καί ποιό τό φέμα;"

"Ἡ φυγή ἀπό τή Ζωή".

"Πρέπει λοιπόν νά ξαναγυρίσω στή Ζωή;"

Μά τό πῶς εἶχε πιά ξεθωριάσει καί τό πρόσωπο γίνηκε πάλι πέτρινο.

Τζ. Ντ. Ντίκινσον (G. Doves Dickinson), ἄγγλος λογοτέχνης

'Από τό "Μαγικό αὐλό"

Μετάφραση Δημήτηρ Θεοδωρίδη

Γ' Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Ὁ μύθος εἶναι ἡ προτελική ἀλήθεια, χρονικό της ἀντιφέγγισμα εἶναι ἡ κάθε ἐμπειρία. Ἡ πραγματικότητα τῆς μυθικῆς ἱστορίας βρῖσκεται ἔξω ἀπό τό χρόνο κι ἀπό τό χῶρο. Ἰσχύει παντοῦ καί πάντα. "Ἔτσι στό χριστιανισμό τό "ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεός"¹ καί τό "πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο"², μ' ὅλες τίς χιλιετηρίδες πού ἱστορικά τά χωρίζουνε τό ἓνα ἀπό τ' ἄλλο, σημαίνουνε πῶς ἡ δημιουργία ἐγίνε τή στιγμή τῆς "αἰώνιας γέννησης" τοῦ Χριστοῦ. Τό "ἐν ἀρχῇ" ἄς ποῦμε καλύτερα "ἐν κορυφῇ" σημαίνει "στήν πρώτη αἰτία". Ἔτσι καί στά παραμύθια τό "μιά φορά κ' ἓναν καιρό" δέν πάει νά πεῖ "μιά φορά μονάχα", πάει νά πεῖ "μιά φορά γιά πάντα". Ὁ μύθος δέν εἶναι "δημιούργημα ποιητικῆς φαντασίας" μέ τήν ἔννοια πού δίνεται

1. Σημ. μετ. Γέν. Α' 1

2. Σημ. μετ. Ἰω. α' 3

είς πίο πολλές φορές σ'αυτά τά λόγια. 'Αντίθετα έξαιτίας τής ύ-
βεις του τής παγκοσμιοτήτας μπορεί και παρουσιάζεται από πολλές
και διάφορες απόψεις.

ΟΙ δυνάμεις τής ψυχής (μπουτάνι-ή λέξη σημαίνει και γνώμος)
πού σέ δράση βρίσκονται μέσ στό βουνό-στό Πνεύμα-είναι τά πρω-
τότυπα τών κατώτερων νάνων πού προστατεύουνε τή Χιονάτη-τήν ψυ-
χή-ήπ'τή στιγμή πού δαγκώνει τό φρούτο του καλού και του κακού
και πέφτει στό θανατερό τόν ύπνο. Τήν ψυχή πού μένει κοιμισμέ-
νη ώσπου νά τήνε ξυπνήσει ό Θεϊκός "Ερωτας και νά πέσει άπ' τό
στόμα της τό φρούτο. "Όποιος καταλάβει τό μύθο τής Γραφής άνα-
γνωρίζει τις παραφράσεις του σ'όλα τά παραμύθια του κόσμου. Δέν
τά δημιούργησε ό λαός τά παραμύθια. Τά κληρονόμησε και τά με-
τέδωσε πιστά σ'αυτούς πού τούς ήτανε προορισμένα². "Ένα άπ'τά
μεγαλύτερα λάθη τής ιστορικής και όρθολογικής άνάλυσης είναι ή
πόθεση πώς ή "άλήθεια" του θρύλου και ή "άρχική μορφή" του μπο-
ρουν νά χωριστούν άπ'τά θαυματικά του στοιχεία. Μέσ στό θαυμα-
τικό βρίσκεται ή άλήθεια.... "τό θαυμάζειν" ού γάρ ήλλη άρχή
επιστοφίας ή ατή" (Πλάτ. Θεαίτητος 155 D). Τήν ίδια σκέψη κά-
νει κι ό 'Αριστοτέλης και προσθέτει: "διό και ό φιλόμυθος φι-
λόσοφος πως έστί' ό γάρ μύθος σύγκειται έκ θαυμασίων (Μετά τά
ευσικά 389 Β).

Ο Μύθος ένσαρκώνει τής άπόλυτης άλήθειας τήν άνώτερη προσ-
έγγιση πού μπορεί μέ λόγια ν'άποδοθεϊ.

'Ανάστα Κ. Κοομαρασβάμν (1877-1948), ένδός φιλόσοφος
'Από τό "Ινδουϊσμός και βουδδισμός". Μετάφρ. Μαργ. Οικονόμου

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Α' ΜΕΣ ΣΤΑ ΠΗΧΤΑ ΣΚΟΤΑΔΙΑ

..... 'Ο γιατρός έσκυφε πάνω μου.

"Κοιμόσουνα;"

Τόν κοίταξα.

"Νομίζω πώς θά ρεπε νά σου δώσω κάτι για νά μπορέσεις νά ξα-
νακοιμηθεϊς... μόλις είναι δέκα.

"Σέ παρακαλώ γιατρέ δχι.... θά προτιμούσα άπόφε νά μήν ξπαιρ-
α τίποτα".

"Όπως θέλεις".

"Έφαξε νά βρεϊ τό σφυγμό μου. Τήν άλλη φορά πού θά ξανακοι-
άξει σφυγμός δέ θά ύπάρχει. 'Απότομα άφησε τό χέρι μου. Μπορεϊ
π' τό μυαλό του νά του έφρασε ή ίδια σκέψη.

. Σημ. μετ. Μικρόσωμο στοιχείο πού κατοικεί μέσ στή γής και φυ-
άει νταμάρια και μεταλλεία (γαλλικά *gnome*).

. Σημ. μετ. Ηρβλ. Μίρτσεα 'Ελιάντ "Μήση και παραμύθι" (Πελε -
άν, τεύχος 22: "Ανοιξη 1964 σελ. 47).

"Τζίμ... Έ. Τζίμ... 'Απόψε τό ραδιόφωνο ἔχει καλό πρόγραμμα... Τί; Δέ μπορεῖς ἀπόψε... ὅχι ἀπόψε... χμ... μπορεῖ νάχεις κάτι πιό καλό νά κάνεις ἀπόψε... Δέ σέ μέλει πιά γιά τό ραδιόφωνο... Καλά, φύγε καί μὴν ξανάρθεις πιά... μὴν ξανάρθεις πιά ποτές.

"Ἀνοιξα τὰ μάτια μου. Ἡ Μακφάρλεν καθότανε στήν ἄκρη τοῦ κρεββατιοῦ μου.

"Τί ὥρα εἶναι;"

Κοίταξε τό ρολοῖ της. Μισή μετά τὰ μεσάνυχτα.

"Δέ... Δέ θέλω νά ρθεῖ τό πρωί... θά σαι σύ τό πρωί μαζί μου;"

"Ὅχι... μὰ θά τὰ καταφέρεις καλά μονάχη σου... Δέν εἶναι ἔτσι!"

"Δέν ξέρω... Δέν κρατάει κολύ; κρατάει;"

"Ὅχι... μονάχα λίγα λεπτά".

Μιλοῦσε σιγανά καί σκεδόν δέν εἶχα ἐπίγνωση γιά τήν παρου - σία τῆς ἄλλης πού καθότανε ἤσυχα σ' ἓνα σκαμνί σέ μιά γωνιά τοῦ κελλιοῦ γιά νά μέ φυλάει.

"Πιστεύεις στό Θεό, δεσποινίς Μακφάρλεν;"

"Εἶμαι καθολικιά... Πιστεύω στό Θεό".

"Ἡ θρησκεία σου... κι ὅλα αὐτά πού πιστεύεις... φαντάζομαι πώς σέ βοηθοῦν".

"Δέ θά μπορούσα νά ζήσω χωρίς αὐτά".

"Ὁ Τζίμ δέ μπορούσε νά ζήσει δίχως τή Λούσυ... Ἐγώ δέ μπο - ροῦσα νά ζήσω δίχως τό Τζίμ... καί τώρα σέ λίγο θά πεθάνω δίχως κανένα".

Μπορεῖ νά μάντεψε τή σκέψη μου, γιατί σέ λίγο εἶπε:

"Ὁ Θεός βρίσκεται κοντά μας, ἀδιάφορο ἂν τόν πιστεύουμε γιά ὅχι... κι ὅταν ἀκόμα δέ νοιώθουμε τήν παρουσία του".

"Δέν εἶναι δύσκολο γιά σένα νά μιλάς ἔτσι... Δέν πρόκειται νά πεθάνεις σύ τὰ χαράματα..."

"Ὁ καθέννας μας μπορεῖ νά πεθαίνει κάθε πρωί... Καμμιά φορά, ξέρεis, μπορεῖ νά ναι πιό δύσκολο νά ζεῖς".

"Δέν ξέρω... Ξέρω πώς δέ θέλω νά πεθάνω... Δέν εἶμαι ἔτοιμη νά πεθάνω... Ξέρω πώς ἔκανα κάτι πολύ κακό... μὰ γι' αὐτό δέ βρί - σκω πώς θέλω νά πεθάνω... πάντως ὅχι ἔτσι".

Δέ μίλησε, μονάχα ἴσως τὰ σεντόνια μέ τὰ μακριά της κερέ - νια δάχτυλα. Ήξερα πώς δέ μπορούσε νά πεῖ τίποτα... κι ὅμως ἔ - νοιωθα πώς μ' ἀπαρνιόταν. Γύρισα κατά τόν τοῖχο. Τά δάχτυλά μου ἔσφιξαν τό φτηνό χοντροσέντονο καί τό κεφάλι μου πίεσε τό σκληρό μαξιλάρι. Ὁ ἐφιάλτης τῶν μερδεμένων στοχασμῶν μου δέ μπορούσε νά πνίξει τό φόβο μου πού σάν κραυγή ξεπηκώθηκε μέσα μου, μεγά - λωνε κι ὅλο μεγάλωνε...

Κάποιος ἔσιαξε τὰ σκεπάσματα τοῦ κρεββατιοῦ μου... "Ἀνοιξα τὰ μάτια μου. Ἡ Μακφάρλεν εἶχε φορέσει τό καπέλλο της καί κατάλαβα πώς εἶχε ρθεῖ ἡ ὥρα νά παραδώσει τή φύλαξή μου σ' ἄλλη." Ἐσκυφε πά - νω μου κι ἀκούμπησε τό χέρι της στό δικό μου.

"Ὡρα καλή, Μαίρη".

Δέν μπορούσα νά μιλήσω, μά μέ τά μάτια μου τήν παρακολούθησα ἴσαμε νά βγεῖ ἀπό τήν πόρτα. Ὑστερα θυμήθηκα πώς ἦτανε ἡ μοναδικιά φορά πού μέ κάλεσε μέ τό μικρό μου ὄνομα.

Ὁ ἀρχιφύλακας μέ σκούντησε στόν ὤμο.

"Σήκω, Χίλτον".

Σηκώθηκα παραπατώντας. Φαινόταν παράξενο νά χω νά ξαναβάλω τά δικά μου φορέματα ἀκόμα ἄλλη μιά φορά... ἡ καφέ φούστα μου... ἡ ἄσπρη μπλούζα μου, ἡ ἀνοιχτή στό λαιμό, εἶχαν καθαριστεῖ καί σιδερωθεῖ... Δέν ἦταν λεκιασμένες καί τσαλακωμένες σάν τότες πού τίς φοροῦσα στή δίκη. Μηχανικά διόρθωσα τό γιανὰ τῆς ἄσπρης μπλούζας μου...

"Ὅχι δέ θέλω τίποτες νά φάω".

Νά τό παράθυρο... ἐκεῖ εἶναι... εἶναι πρῶι, μά τώρα ὅλο εἶναι τόσο θολά...φαίνονται σάν μέσα σέ ξεθωριασμένη ταινία... Στάσου ὀρθια Χίλτον γιά τόν ἐθνικό ὕμνο... ὁμως τά φορέματά μου εἶναι πραγματικά...τά δικά μου φορέματα...μέ τό χέρι μου σιάζω τή φούστα μου...τή νοιώθω...τή νοιώθω...ἀκόμα καί τά γοβάκια μου...τά δικά μου καφέ γοβάκια...ὅταν τό μάτι μου ἔπεσε στό γυαλισμένο μπουτίνι μοῦ φάνηκαν νά βρίσκονται φορεμένα τόσο πολύ χαμηλά... Ποιός τά γυάλισε;... ποιός τά γυάλισε; Ἐγώ ρώτησα;

"Ὅχι... Ὅχι, δέ θέλω τίποτες νά φάω..."

"Ἐρχονται γιά μένα... Τώρα τό ξέρω... Μοῦ εἶπες, Μακφάρλεν, πώς δέ θά τό ξερα... ὅταν ὁ ἀναβατήρας σταματήσει... ὅταν σταματήσει... τό ξέρω θά ρθοῦν γιά μένα... θά ρθοῦν νά μέ πάρουν κι ὕστερα θά πῶμε κάτω ὅλοι μαζί... Ὅχι... ἐγώ... ἐγώ μονάχα μέ τήν ἄσπρη μου μπλούζα, τήν καφέ μου φούστα καί τά γυαλισμένα μου γοβάκια... θά πάω... κάτω... κάτω κι ὕστερα θά ρθουν αὐτοί νά δοῦν..."

"Χίλτον... Χίλτον". Τί λένε;

Εἶναι ὁ ἐφημέριος... εἶναι ὁ ἐφημέριος... Ποιός εἶναι; Εἶναι ὁ ἐφημέριος καί λέει τίς προσευχές του...

"Πρέπει νά γονατίσουμε;..."

Ἀκόμα μπορῶ καί νοιώθω τό σκληρό πάτωμα... τό νοιώθω... τό νοιώθω...

"Ἀς κάνουμε τήν προσευχή μας..."

" Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν..."

" Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τό ὄνομά Σου... καί ἄφες ἡμῖν τά ὀφειλήματα ἡμῶν ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν... Ἀμήν"... καί εἶπε μοι ἕγνων ἐγώ εἶμι τό Α καί τό Ω, ἡ ἀρχή καί τό τέλος. ἐγώ τῷ διφῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καί ἔσομαι αὐτῷ Θεός καί αὐτός ἔσται μοι υἱός".

"Πιές αὐτό..."

Παίρνω τό ποτήρι. Ρούμι ἢ κονιάκ; Τό νοιώθω ζεστό νά πέφτει στό κρύο στομάχι μου... τό νοιώθω... τό νοιώθω...

Τῆς δίνω τό ποτήρι πίσω. Τῆ βλέπω θαμπά, τῆ μορφή της παρα-
μορφωμένη... καθώς τὴν ἴδια στιγμή νοιώθω νά μοῦ δένουν τά χέ-
ρια πίσω μου... Νά ξεφωνίσω... ὄχι... ὄχι! Γιατί; Τί θά ὤφελή -
σει;... ἤαμε ὅλοι μαζί... Μέ κάτι μέ κουκουλώνουν καί βάζουν κά-
τι στό λαιμό μου... Μέσ στά σκοτάδια μονάχη μου. Κάτι κάνουν
στά πόδια μου... Μέσ στά πηχτά σκοτάδια... Τό πιό ὄμορφο ἀπ' τά
δεντριά εἶναι ἡ κερασιά τώρα... Τζίμ... Τζίμ, ποῦ εἶσαι τώρα;..
Θέ μου... Βοήθεια Θεέ μου... νά ἰδῶ τὴν κερασιά πού στό κλαρί της
βρίσκομαι κρεμασμένη σάν κεράσι...

Τζόαν Χένρυ (Joan Henry), σύγχρονη ἀγγλίδα μυθιστοριογράφος
'Από τό "Νίκησαν τά σκοτάδια" ("Yield to the Night")
Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Β' Κ Α Τ Α Δ Ι Κ Ο Σ

συνέχεια καί τέλος

Εύπνησα κι ὅλα σβύστηκαν
κ' εἶμαι ξανά μονάχος μου στό μαῦρο μου κελλί.
Μές στή σιωπή χτυπᾷ ἡ καρδιά μου.
Τὴν πόρτα μου μή νά χτυποῦν;...
Μά τώρα μπρός στό θάνατο
τά γόνατά μου δέν λυγοῦνε πιά..

Κανείς... γιατί κανείς δέν ἔσκυφε στή μοναξιά μου
κ' ἕνα γλυκόλογο δέν ἄκουσα ποτέ
καί σάν τά μάτια μου πρωτόνοιξα
μόνο τό Μίσος εἶδα μπρός μου;
Βαρειά ἡ ζωή μου,
τοῦ τάφου πλάκα,
σέ μένα ὡ ἄνθρωποι
τὴν πέτρα ρίξατε
κι ἄναφε ἡ φλόγα
γιά νά σᾶς κάψει,
καί τό δικό σας μίσος μ' ἔκανε φονιά.

Κ' ἤρθες ἐσύ, μονάχα ἐσύ ὡ Οὐρανέ μου,
στήν παγωμένη μου καρδιά μιά ἀχτίδα νά σκορπίσεις.

'Αφήστε με, ὡ ἀφήστε με νά ζήσω
τό Μίσος μου γιά νά ξεπλύνω.
Καί τὴν 'Αγάπη πού ἔπνιγα βαθειά μέσ στήν καρδιά μου
καί ξεχειλοῦσε ἐλεύθερα λατρεύοντάς σε Φύση,
γιατί, γιατί μονάχα ἐσεῖς
δέν τὴν ἀφήσατε ποτέ κοντά σας ν' ἀπλωθεῖ;

Κι ἂν ἡ ψυχὴ μου δίφαγε τὴ Λευτεριά Θεό της,
πῶς σκλάβα θάσκυβε ποτέ
στὴ μουχλιασμένη σὰς ζωῆ;
Κι ὀλόγυρά μου βλέποντας τὴν Ἄδικία, τό Μίσος,
μέσ στὴν καρδιά μου ξέσπασε ὁ Θυμός.

" Ἡ Ἀγάπη, λίγο φῶς μέσ στό σκοτάδι τους,
γυρίστε νά τὴ δῶστε στοὺς ἀνθρώπους".
Ἀφῆστε με, ὦ ἀκοῆστε με νά ζήσω,
δυστυχισμένοι ἐσεῖς...
Κ' ἡ Ἀγάπη μου πού μ' ἔπνιγε βαθεῖά μέσ στὴν καρδιά μου
- ὦ τῆς ζωῆς μου ὁ πόνος -
ὀλόκληρη παντοῦ θά ξεχυθεῖ.

Μά νά πού τρίζει ἡ πόρτα μου.
Ἔρχονται...
Μέσ στὴν ἀλύγιστη καρδιά μου
τά πρῶτα δάκρυα ξεχειλοῦν,
καί πίσω ἀπ' τοὺς καπνοὺς τῆς Κόλασης
ἡ φυλακὴ μου ἀστράφτει
κι ἀκούγω τό τραγούδι σου Οὐρανέ...

'Αγλ. Ζάννου. Ἄπό τὴ συλλογὴ "Ποιήματα"

Γ' ΤΙ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Πρῶτος στὸν κόσμο κήρυξε τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς Ἰταλὸς μαρκήσιος Cesare Beccaria Bonesana, φιλόσοφος, οἰνομολόγος καί ποινικολόγος. Γεννήθηκε καί πέθανε στό Μιλάνο (1738-1794). Σπούδασε στό Παρίσι καί εἴκοσι χρόνων ἔγινε διδάτωρ τῆς νομικῆς. Ἐγραφε διάφορα βιβλία. Τό περιφημότερο εἶναι "Περὶ ἀδικημάτων καί ποινῶν", πού δημοσιεύτηκε στά 1764 καί ταφράστηκε ἑλληνικά ἀπό τὸν Ἀδαμάντιο Κοραῆ.

Αὐτό τό ἔργο, ὅπου ὁ Beccaria καταφέρεται κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἔγινε δεκτό μέ ἐνθουσιασμό ἀπὸ τοὺς σύγχρονους διαδύμενους. Ἐγραψαν ὅτι ἡ βαθεῖα μελέτη τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς μετὰ τὸ Beccaria ἀνθρώπο μέ ἐξαιρετικὴ ἀξία. Ὁ Βολταῖρος χαρακτηρίσε τό βιβλίον ἀληθινὸ κώδικα τῆς ἀνθρωπότητος. Καί πράγματι τό βιβλίον αὐτό σημεῖωσε νέα περίοδο στὴν Ἱστορίαν τοῦ Διαικού καί εἶχε μεγάλη ἐπίδραση στὴ νεώτερη ποινικὴ νομοθεσίαν, ἡ δέχτηκε μεγάλο μέρος ἀπὸ τίς φιλάνθρωπες ἀρχές του. Ἡ Μετὰ τὴν Αἰκατερίνην διάταξε νά καταχωρηθῇ ὀλόκληρον τό βιβλίον στοὺς ἑσικὸς κώδικες καί χάρη σ' αὐτό τό βιβλίον ὁ Beccaria ἀνακηρύχθηκε ἀπὸ πολιτικούς καί συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς του εὐεργέτης ἀνθρωπότητος.

Ὁ Beccaria ζητάει νά μή θεωροῦμε προκαταβολικά ἔνοχο κάθε κατηγορούμενο καί γιά τήν ποινή τοῦ θανάτου γράφει τά ἀκόλουθα πού μεταφέρουμε ἐδῶ μέ μεγάλη συντομία:

"Οἱ ἀνώφελες σκληρότητες δέν ἔκαναν ποτέ καλύτερους τούς ἀνθρώπους καί ἡ θανατική ποινή δέν ἐξυπηρετεῖ καμμιάν ἀνάγκη.

Θά μπορούσαμε νά ποῦμε πώς ἡ ποινή τοῦ θανάτου εἶναι ἀναγκαία ἂν εἶχαμε ἐξακριβώσει πώς εἶναι ὁ μόνος χαλινός πού συγκρατεῖ τούς ἄλλους ἀπό τό ἔγκλημα. Ἀφοῦ ὅμως ἡ πείρα ὅλων τῶν αἰώνων μᾶς ἐπεισε πώς δέν συμβαίνει τέτοιο πρᾶγμα, φτάνει νά συμβουλευτοῦμε τήν ἀνθρώπινη καρδιά γιά νά βροῦμε τό σωστό!"

Καί ἐξακολουθεῖ ὁ Beccaria ὅτι ὄχι ἡ ἔνταση ἀλλά ἡ ἔκταση τῆς ποινῆς δημιουργεῖ δυνατότερην ἐντύπωση στό ἀνθρώπινο πνεῦμα.

Καί διατυπώνει τή γνώμη ὅτι μιᾶ σύντομη ἡμέρα ἀγωνίας εἶναι γιά τόν ἔγκληματία λιγότερο ὀδυνηρή ἀπό τήν ἰσόβια δουλεία.

"Υποστηρίζει ἀκόμα ὅτι ἡ θανατική ποινή ὄχι μόνο δέν εἶναι ἀναγκαία, ἀλλά οὔτε κἀν ὠφέλιμη, γιατί δίνει στους ἀνθρώπους τό φορικό παράδειγμα σκληρότητας, καί λέει: "Ἄν τά πάθη ἢ οἱ πολεμικές ἀνάγκες δίδαξαν νά χύνουμε αἷμα ἀδελφικό, οἱ νόμοι πού κανονίζουν τήν ἀνθρώπινη διαγωγή δέν πρέπει νά μεγαλώνουνε τοῦτο τό ἔγκριο παράδειγμα, πού τό κάνει ἀκόμα ὀλεθριότερο ἢ μελέτη τῶν διατυπώσεων πού συνοδεύουνε τό νόμιμο φόνο".

"Μοῦ φαίνεται ἄτοπο, ἐξακολουθεῖ ὁ Beccaria, τό νά διαπράττουν ἀνθρωποκτονία οἱ ἴδιοι οἱ νόμοι, πού ἐκφράζουνε τή δημόσια θέληση, ἀκριβῶς γιά νά ἀποτρέφουνε τούς ἀνθρώπους ἀπό τό νά κάνουνε αὐτό τό ἴδιο ἔγκλημα, τήν ἀνθρωποκτονία.

"Ἄν ἐξετάσουμε τήν ἀγανάκτηση καί τήν περιφρόνηση πού δείχνει κάθε ἀνθρώπος γιά τούς δημίους, πού στό κάτω κάτω δέν κάνουν ἄλλο τίποτα παρά νά ἐκτελοῦν τή δημόσια θέληση, θά ἐννοήσουμε ὅτι οἱ ἀνθρώποι σά μύχια τῆς καρδιάς τους, ὅπου διατηροῦνται τά ἀρχαιότατα ἀνθρώπινα φυσικά αἰσθήματα, πίστεψαν καί πιστεύουν πώς ἡ ζωή τους δέν εἶναι στήν ἐξουσία κανενός ἄλλου ἐκτός ἀπό τήν ἀναπότρεπτη φυσικήν ἀνάγκη πού διευθύνει τόν κόσμον μέ τό σιδερένιο σκῆπτρο της.

Κάνω ἐδῶ μία μικρή παρένθεση γιά νά ὑποβάλω τήν ἀκόλουθη ἐρώτηση: Γιατί κανένας ἀπό μᾶς δέν θά ἤθελε νά εἶναι δήμιος; Ἄς σκεφθοῦμε τήν ἐρώτηση ὁ καθένας μόνος του καί ἄς δώσουμε τήν ἀπάντηση στόν ἑαυτό μας."

Ἐχρονολογήθησα ἴσως πολύ στίς ἀπόψεις τοῦ πρωτοπόρου στήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς, γιατί σ' αὐτές θαρρῶ στηρίζεται τό καθετί πού ἔγινε ἔπειτα στόν κόσμο γιά νά ἐξοβελισθῇ ἡ μεσαιωνική αὐτή ποινή.

Καί τώρα θά προσπαθήσω μέ μεγάλη συντομία νά σᾶς πῶ τό καθετί πού ξέρω πώς ἔγινε μέχρι σήμερα ἀρχίζοντας ἀπό τήν Ἰταλία, τήν πατρίδα τοῦ Beccaria, τό πρῶτο μεγάλο κράτος πού κατάργησε τή θανατική ποινή.

Ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶχε καταργηθῆ στὴν Τοσκάννα ἀπὸ τὸ 1726 καὶ τὸ 1790 ξαναμπῆκε σ' ἐφαρμογὴ. Ἀπὸ τὸ 1849 ὡς τὸ 1852 καταργήθηκε πάλι καὶ ξαναεφαρμόστηκε τὸ 1853 ὡς τὸ 1859 πού καταργήθηκε ὀριστικά.

Στό μεταξύ ἔγινε σ' ὀλόκληρη τὴν Ἰταλία ζωηρὴ κίνηση γιὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς καὶ ἡ Κυβέρνηση τῆς ἐνωμένης Ἰταλίας μελετοῦσε τὸ ζήτημα τὸ 1863 ἐνῶ παράλληλα δημοσιεύτηκαν γιὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς πολλές διατριβές καὶ μελέτες.

Τὸ 1864 ὁ διαπρεπὴς νομομαθὴς καὶ βουλευτὴς Μαντσίνι ὑπέβαλε στὴ Βουλὴ σχέδιο νόμου γιὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἄν καὶ πολεμήθηκε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, ὁ Μαντσίνι κατόρθωσε μὲ μιά θουμάσια ἀγόρευση καὶ μὲ παράθεση στατιστικῶν νὰ ψηφιστῆ τὸ νομοσχέδιο μὲ ψήφους 150 ἐναντίον 81, δὲν ἔγινε ὅμως τότε νόμος γιὰτὶ καταψηφίστηκε ἀπὸ τὴν γερουσία. Μόνο τὸ ἔτος 1880 πού ψηφίστηκε ὁ Ποινικὸς Κώδικας, καταργήθηκε ὀριστικά στὴν Ἰταλία ἡ θανατικὴ ποινὴ, ὡς τὸ 1926 πού τὴν ξανάφερε ἡ φασιστικὴ Κυβέρνηση τοῦ Μουσσολίνι. Καὶ τέλος τὸ 1946 καταργήθηκε ὀριστικά.

Μὲ τὴ μακρονή μὰ ἀναμφισβήτητη κατὰ τὴν γνώμη μου ἐπίδραση τοῦ ἔργου τοῦ πρωτοπόρου Beccaria καταργήθηκε ἔπειτα ἡ θανατικὴ ποινὴ καὶ στὰ ἀκόλουθα ἄλλα κράτη, πού τὰ μνημονεύω μὲ τὴ χρονολογικὴ σειρὰ πού ἔγινε σ' αὐτὰ ἡ κατάργηση.

Φιλλανδία 1826, Βέλγιο 1863, Κολομβία 1863, Πορτογαλία 1867,

Ὁλλανδία 1880, Κостаρίκα 1880, Νορβηγία 1902, Βενεζουέλα 1903, Σουηδία 1921, Ἀργεντινὴ 1922, Δημοκρατία Ἀγίου Δομίγκου 1924, Δανία 1930, Βραζιλία 1940, Δημοκρατία Ἀγίου Μαρτίνου 1940, Νέα Ζηλανδία 1941, Ἑλβετία 1942, Ἰσλανδία 1944, Δυτικὴ Γερμανία 1949, Αὐστρία 1950.

Ἐπίσης ἔχουν καταργήσει τὴ θανατικὴ ποινὴ καὶ δεκαεπτὰ ἀπὸ τίς Ἐνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

Τελευταῖο τέλος κατάργησε τὴ θανατικὴ ποινὴ καὶ τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραὴλ μὲ ἐξαίρεση ὀρισμένα ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἀσφάλειας τοῦ Κράτους.

Στὴν Ἑλλάδα μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ὅτι ἡ κίνηση γιὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς ἔρχισε μὲ τὴ μετάφραση ἀπὸ τὸν Ἀδαμάντιο Ἰοραῆ τοῦ περίφημου ἔργου τοῦ Beccaria πού μιλήσαμε γι' αὐτὴ παραπάνω.

Ἐπειτα ὁ διαπρεπὴς νομομαθὴς καὶ ποινικολόγος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Κωνσταντίνου Κωστῆς (1833-1899) κηρύχτηκε ἐνάντιος στὴ θανατικὴ ποινὴ καὶ ἔγραψε σὸ περίφημο σύγγραμμά του πὺς πρέπει νὰ καταργηθῆ ἀφοῦ ἐξευρεθοῦν τὰ μέσα πού κάνουν πράγματι ὀριστικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ τὴν ἰσόβια κάθειρξη.

Ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου κ. Παναγιώτης

Γιωτόπουλος, πού στά συγγράμματά του χρωστάω σημαντικότετη βοήθεια για τή σύνταξη τούτης τῆς μελέτης μου, εἶναι ἀντίθετος μέ τή θανατική ποινή, καί ὅταν τό 1911 ἦταν μέλος τῆς " ἐπιτροπῆς συντάξεως τοῦ ποινικοῦ κώδικος", ὑπέβαλε πρόταση γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἐπειδή ὅμως μειοψήφησε, ἡ θανατική ποινή παραμένει δυστυχῶς ὡς σήμερα. Αὐτή του τήν πρόταση ὁ κ. Γιωτόπουλος τή δημοσίευσε σέ εἰδικό τεύχος πού τυπώθηκε μέ τή φροντίδα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καί ὅπου εἶναι διατυπωμένα μέ τήν καλλιέργεια καί τή σαφήνεια καί τήν ὁρθότητα τῆς γνώμης πού τόν διακρίνουν ὅλα τά ἐπιχειρήματα κατά τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Τέλος τό 1952 ἀπό 20 περίπου βουλευτές κατατέθηκε στή Βουλῆ Σχέδιο Νόμου γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς καί ὑποβλήθηκαν σχετικές ἀναφορές πολιτῶν γιά τό ἴδιο ζήτημα. Σ' ὅλα αὐτά ὅμως ἡ Βουλῆ μας δέν ἔδωσε καμμιά συνέχεια.

Δέν εἶναι αὐτά μόνο τά ἀποτελέσματα τῆς πάλης τῆς ὁρθοφροσύνης καί τοῦ ἀνθρωπισμοῦ κατά τῆς μεσαιωνικῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Ὅλων τῶν λαῶν ἡ κοινῆ γνώμη ἐκδηλώνει κάποιον ἀποτροπιασμό γι' αὐτήν. Καί ἐνώ ἄλλοτε ἔκαναν τίς ἐκτελέσεις μέ μεγάλη πομπή καί παράτα καί τυμπανοκρουσίες, σήμερα τά Κράτη πού τή διατηροῦν φροντίζουν νά κάνουν τίς ἐκτελέσεις τήν αὐγή, πρὶν ἀκόμα φέξει, ἀθόρυβα, θάλεγε κανεῖς κρυφά ἀπ' τόν κόσμο, σάν νά ντρέπονται γιά τήν ἀδελφοκτονία πού κάνουν μέ βάση τό μεσαιωνικόν αὐτό νόμο τόν ἀπάνθρωπο.

Σέ ὅλα σχεδόν τά κράτη μικρά καί μεγάλα ὑφώνονται φωνές καί δημοσιεύονται ἄρθρα κατά τῆς θανατικῆς ποινῆς. Μερικά ἀπ' αὐτά φθάνουν καί στήν Ἑλλάδα, ὅπως τά ἄρθρα τοῦ ἀμερικανοῦ I.B. Κάτλερ πού δημοσίευσε ἡ Καθημερινή τόν Αὐγούστο τοῦ 1954.

Διαβάζουμε στήν Ἐφημερίδα Βῆμα τῆς 17 Νοεμβρίου: "Λονδῖνον 16 Νοεμβρίου. Ἡ πρώτη νίκη εἰς τόν ἀγῶνα διά τήν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐκερδήθη χθές εἰς τήν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων καί ὑπάρχουν πολλαί ἐνδείξεις ὅτι τό σχετικόν νομοσχέδιον θά ἐπιφισθῆ τελικῶς. Ἐπειτα ἀπό μίαν δραματικὴν ἐκκλησίαν ὁ βουλευτὴς Σίδνευ Σίλβερμαν ἔλαβε χθές ἀδειαν τῆς Βουλῆς ὅπως εἰσηγηθῆ νομοσχέδιον περὶ παντελοῦς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἡ ἀδεια ἐδόθη χωρὶς καμμίαν ἀντίθετον φῆφον καί ὑπὸ ζωντανῆς ἐπευφημίας, τοῦτο δέ ἀκριβῶς κρίνεται ὡς προδικάζον τό ἀποτέλεσμα τῆς συζητήσεως καί τῆς ψηφοφορίας ἐπὶ τῆς οὐσίας".

Διαβάζουμε ἀκόμα στήν ἐφημερίδα "Νέα" τῆς 19 Δεκεμβρίου 1955 ὅτι ὁ αἰδεσιμότετος Τζῶν Οὐέσλεϋ Στόουν, ἐφημέριος μιᾶς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας στό "Ἴλφορντ", ἔκαμε τό κήρυγμά του φορώντας σχοινένιο βρόχο στό λαιμό του γιά νά διαμαρτυρηθῆ ὅσο μποροῦσε ζωηρότερα ἐναντίον τῆς θανατικῆς ποινῆς.

"Ὅπως μέ βεβαίωσαν καλοί ἐπιστήμονες τῆς νομικῆς, τά τελευ -

ταῖα χρόνια ἡ ἴδια ἡ ποινικολογία παραδέχεται ὅτι ἡ θανατική ποινή δέν ἐξυπηρετεῖ κανένα σκοπό καί ἐπομένως εἶναι ἄσκοπη σκληρότητα.

"Ὅπως γράφει ὁ καθηγητής Ντοναντιέ ντέ Βάμπρ στό βιβλίο του " *Traité de Droit Criminel* " (Παρίσι 1917, σελ. 289), ὁ ἀρι - θμός τῶν τόπων πού ἔχουν καταργήσει τή θανατική ποινή μεγαλώ - νει ὀλοένα.

"Ἄς ἐλπίσουμε λοιπόν πώς ἡ φωνή τῶν λαῶν θά ἐπικρατήσει καί πώς πολύ γρήγορα θά πάψουνε οἱ ἀδελφοκτονίες σ' ὀλόκληρο τόν κόσμο.

Τ. Τ. Βρατσάνος

'Από ὁμιλία πού δόθηκε στόν "Παρνασσό" τίς 4' Ιανουαρίου 1956

Δ' ΗΜΟΥΝΑ 25 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΣ

Θέμα: Θανατική ποινή -πάνω στήν ὀθόνη τῆς τηλεοράσεως

Λονδίνο 25 'Οκτωβρίου

Τέτοιο πρᾶγμα δέν συνέβηκε ποτέ ὡς τώρα. "Ἐνας 'Αρχιεπί - σκοπος, ἕνας δολοφόνος καί ἕνας δήμιος κάθονται ἡρεμα σ' ἕνα καί τό αὐτό τραπέζι. Παρ' αὐτούς κάθονται ἀστυνομικοί, ὑποψήφιοι τοῦ κελλιοῦ τοῦ θανάτου, ψυχολόγοι, δικηγόροι καί οἰκειοὶ δολοφο - νημένων. "Ὅλοι αὐτοί συζητοῦν γιά τή θανατική ποινή.

"Ἐτσι ὀνομαζόταν ἐπίσης καί ἡ ἐκπομπή τηλεοράσεως πού χθές τό βράδυ ἐκράτησεν ἐνεοῦς ἑκατομμύρια "Ἀγγλους μπρός ἀπ' τίς ὀθόνες τῆς τηλεοράσεως. Ἐέχναγαν νά τραβήξουν τό τσιγάρο τους ἢ νά σηκώσουν τό ποτήρι τῆς μύρας τους.

"Αὐτό ἦταν τό πιό τραχύ πού εἶδαμε ποτέ", ἔλεγεν ὕστερα ἕ - νας ἀπ' τοῦς ἀποκαμωμένους θεατές. "Γιά ἀνθρώπους μέ ἀδύνατα νεῦρα καί γιά παιδιά, ἡ ἐκπομπή αὐτή δέν ἐνδείκνυται". Εἶχεν ἐπίσης εἰδοποιήσει προηγουμένως ἡ 'Ἐταιρία Τηλοφίας Β.Β.Ο.

"Ἐνα γελαστό πρόσωπο φάνηκε πάνω στήν ὀθόνη τῆς τηλεοράσεως. "Τό ὀνομά μου εἶναι 'Αλβέρτος Pierrepoint" εἶπε μέ ἡσυχά γελα - στή φωνή ὁ χαρῆς ἡλικιωμένος κύριος. "Ἐπί 25 χρόνια ἤμουν ὁ δήμιος τῆς 'Αγγλίας".

Στούς θεατές διέτρεξεν ἕνα ρίγος πάνω ἀπ' τήν κλάτη, ὅταν ὕ - στερα ὁ Pierrepoint διηγήθηκε, μέ ὄλες τίς λεπτομέρειες, γιά τήν προπαρασκευή καί τή διαδικασία μιᾶς θανατικῆς ἐκτελέσεως. "Ὅταν ὁ περί οὔ πρόκειται περᾶση ἀπ' τήν ἀνασυρτή πόρτα, ὄλα πέρασαν σέ μιᾶ στιγμή".

'Ανάμεσα ἀπό γρήγορα ἐναλλασσόμενες εἰκόνες ἀπό θαλάμους ἀ - ερίων, θανατικές ἐκτελέσεις καί οὔρλιαζοντα πρόσωπα δολοφόνων φάνηκε ἀΨφνης ἡ σεβασμία μορφή τοῦ Δρος Ramsey, 'Αρχιεπισκό -

που Καντεβουρίας. 'Ως εάν νά στεκόταν πάνω στον άμβωνα εξήγησε σέ θαναμάσια 'Αγγλικά. "Η γνώμη στην 'Αγγλική 'Εκκλησία διίσταται όξέως".

Στή Μεγάλη Βρεταννία ύφίσταται ακόμα για ώρισμένα εγκλήματα ή θανατική ποινή. "Έχει ώρισμένως έκφοβιστική επίδρασι πάνω στους έξ επαγγέλματος εγκληματίας" εξήγησεν ό άστυνομικός 1203 Κάρολος "Έβανς, μιάς φρουράς άπ' τό περίφημο "Ήστ-Έντ του Λονδίνου.

"35 χρόνια έκανα στό φρέσκο" εξήγησε σέ μιά άπαίσια διάλεκτο ένας πρώην βιαστής. "Δέν ξέρω κανέναν πού, από φόβο μήπως κρεμαστή, θά όπισθοχωρήση μπροστά σέ μιά πρᾶξι".

"Είδα 90 φορές πώς, άνδρες και γυναίκες, τραβιώντουσαν στα δερμάτινα δεσμά τους πριν σωριαστούν νεκροί στον θάλαμο των άερίων" άνεκοίνωσε ψυχρά ό προϊστάμενος των περιφήμων κατέργων San Quentin στην Καλιφορνία (ΗΠΑ). "Παρά ταύτα ή θανατική ποινή δέν άποτελεϊ έκφοβισμό".

'Επί μῆνας ό παραγωγός τῆς έκπομπῆς Anthony de Lothiniere εΐχε πάρει μέ τους συνεργάτες του φωτογραφίες σέ πολλές χώρες του κόσμου και εΐχε μιλήσει μέ εκατοντάδες ειδικών.

Παρά ταύτα ή έκπομπή έδειχνε μόνον ένα. "Ότι ή θανατική ποινή μόλις έχει έκφοβιστική επίδρασι. Τό πρόβλημα εάν ό άνθρωπος έχει τό δικαίωμα νά σβύνη ανθρώπινες ζωές έξακολουθεϊ νά ύφίσταται.

'Από την Bildzeitung (Εικονογραφημένη) του 'Αμβούργου, τῆς 25 'Οκτωβρίου 1961. Μετάφρ. Κ. 'Αντωνιάδη

Ε' ΔΕ ΦΟΒΟΥΝΤΑΙ

(ΜΙΝ ΠΟΥ ΒΕΐ ΣΟΥ)

Τό θάνατο δέν τον φοβούνται οι άνθρωποι.
Γιατί λοιπόν τους φοβερίζεις μέ τό θάνατο;
'Ανίσως και μπορούσες όλους νά τους κάνεις
τό θάνατο νά φοβηθούν,
όπως φοβούνται τά παράξενα και σπάνια,
ποιός θά τολμούσε
νά πιάσει ανθρώπους και νά τους σκοτώσει;
'Υπάρχει πάντα δήμιος διορισμένος
για νά σκοτώνει.
Μά εκείνοι πού τή θέση του θά πάρουνε
μέ τά τσιράκια θε νά μοιάζουνε του μαραγκού
όπού τεχνίτες νά γενούνε θέλουνε κι αυτά
και δοκιμάζοντας νά κόψουν σαν τό μάστορη
τά χέρια τά δικά τους κουτσοφλεύουνε.

Λάο-Τσέ. 'Από τό "Ταό Τέ Τσίγκ (ποίηση 74)
'Απόδοση Μαργ. Οικονόμου

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ρ. Μ. Ρίλικε	Πέφτουν τά φύλλα	1
"Ισα	'Ο κόσμος	2
Δημήτρη Θεοδωρίδη	Κλάμα	2
Μελισσάνθης	Λυγμός	2

ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

Πελεκάν	Συμμετοχή στό παγκόσμιο γιορτασμό	3
Μαρίας Οικονόμου	'Η ύπόθεση τῆς "Τρικυμίας" τοῦ Σαίξπηρ	4
Ούϊλλιαμ Σαίξπηρ	'Η ψυχοπόνια τοῦ Πρόσπερου(στίχοι)	6

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Μαρίας Οικονόμου	"Άγιοι καί ζῶα	7
Γκαλίνας Νικολάγεβας	Τό παράλυτο μοσκάρι	10
Ούώλτ Ούϊτμαν	Τά ζῶα (στίχοι)	12
Δημήτρη Θεοδωρίδη	Σά Θεό (ποίημα)	12
'Από τή "Χιτοπαντάσα"	'Ινδικές παροιμίες	12
Κίτρινα Κροουδαλοῦ	'Η προσευχή ἑνός ἀγριου	13

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Τσάρλς Λεντμπήτερ	'Η ἄμαρτία σου ἄμαρτία μου	13
Β. Π. Μπλαβάτσκι	'Αλληλεγγύη στήν ἀνύψωση καί στήν ἄμαρτία	14
Πάουλ Σέλαν	Ἐίμαι σύ (στίχος)	14
Ντ. Τ. Σουζούκι	'Ἐνότητα	14
*Ολγας Βότση	Τῶνπραγμάτων ὁ πόνος (ποίημα)	15

Π Α Ρ Ο Υ Σ Ι Α

Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν	Στή σφαίρα τή χειρπιαστή	15
Κρισναμούρτι	'Π 'Αλήθεια δέν εἶναι μακριά	16
Κρισναμούρτι	'Π 'Αλήθεια (ποίημα)	16
Γκαετάν Πικόν	Τό σύγχρονο πνεῦμα	16

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΣΑΙΝΤ-ΕΞΥΠΕΡΥ

Μαρίας Οικονόμου	'Αντουάν ντέ Σαίντ-Ἐξυπερύ	21
*Αντ. ντέ Σαίντ	Ἐξυπερύ	22
*Αντ. ντέ Σαίντ	Ἐξυπερύ	23
*Αντ. ντέ Σαίντ	Ἐξυπερύ	23

(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στή μέσα σελίδα τοῦ πίσω ἐξώφυλλου).

